

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, **XXX**
[...] (2021) **XXX** draft

SENSITIVE*
UNTIL ADOPTION

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022.

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju za 2022.

1.	UVOD	6
2.	PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE	7
2.1	Područje primjene	7
2.2	Mjere potpore obuhvaćene ovim Smjernicama	9
2.3	Struktura smjernica	10
2.4	Definicije.....	10
3.	OCJENJIVANJE SPOJIVOSTI NA TEMELJU ČLANKA 107. STAVKA 3. TOČKE (C) UGOVORA	24
3.1	Pozitivni uvjet: potporama se mora olakšavati razvoj gospodarske djelatnosti ..	25
3.1.1	Utvrđivanje gospodarske djelatnosti koja se olakšava mjerom, njezinih pozitivnih učinaka na društvo u cjelini i, ako je primjenjivo, njezina značaja za određene politike Unije.....	25
3.1.2	Učinak poticaja.....	25
3.1.3	Nepostojanje povrede ijedne relevantne odredbe prava Unije.....	27
3.2	Negativni uvjet: mjera potpore ne smije neopravdano utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.....	27
3.2.1	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	27
3.2.1.1	Nužnost potpore	27
3.2.1.2	Prikladnost.....	29
3.2.1.2.1	Prikladnost alternativnih instrumenata politike.....	29
3.2.1.2.2	Prikladnost različitih instrumenata potpore.....	29
3.2.1.3	Razmjernost.....	30
3.2.1.3.1	Zbrajanje.....	32
3.2.1.4	Transparentnost	32
3.2.2	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu	33
3.3	Razmatranje pozitivnih učinaka potpore u odnosu na negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu.....	35
4.	KATEGORIJE POTPORA	36
4.1	Potpore za smanjenje i uklanjanje emisija stakleničkih plinova uključujući putem potpora za energiju iz obnovljivih izvora	36
4.1.1	Obrazloženje.....	36
4.1.2	Područje primjene i podržane djelatnosti	36
4.1.3	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	37
4.1.3.1	Nužnost potpore	37

4.1.3.2	Prikladnost.....	37
4.1.3.3	Prihvatljivost	38
4.1.3.4	Javno savjetovanje.....	39
4.1.3.5	Razmjernost.....	40
4.1.4	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	42
4.2	Potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada i njihove učinkovitosti u zaštiti okoliša	45
4.2.1	Obrazloženje potpore	45
4.2.2	Područje primjene i podržane djelatnosti	45
4.2.3	Učinak poticaja.....	47
4.2.4	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	47
4.2.4.1	Prikladnost.....	47
4.2.4.2	Razmjernost.....	47
4.2.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	48
4.3	Potpore za čistu mobilnost	49
4.3.1	Potpore za kupnju i zakup čistih transportnih vozila i čiste opreme za usluge te za prilagodbu vozila.....	49
4.3.1.1	Obrazloženje potpore	49
4.3.1.2	Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru	50
4.3.1.3	Učinak poticaja.....	50
4.3.1.4	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru.....	51
4.3.1.4.1	Prikladnost.....	51
4.3.1.4.2	Razmjernost.....	51
4.3.1.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	52
4.3.2	Potpore za uvođenje infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom	54
4.3.2.1	Obrazloženje potpore	54
4.3.2.2	Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru	54
4.3.2.3	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru.....	54
4.3.2.3.1	Nužnost potpore	54
4.3.2.3.2	Prikladnost.....	55
4.3.2.3.3	Razmjernost.....	55
4.3.2.4	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	56
4.4	Potpora za učinkovitu uporabu resursa i podupiranje prelaska na kružno gospodarstvo	58
4.4.1	Obrazloženje potpore	58
4.4.2	Područje primjene i podržane djelatnosti	58

4.4.3	Učinak poticaja.....	59
4.4.4	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	60
4.4.4.1	Nužnost potpore	60
4.4.4.2	Prikladnost.....	61
4.4.4.3	Razmjernost.....	61
4.4.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu	63
4.5	Potpore za sprečavanje ili smanjenje onečišćenja koje nije uzrokovano stakleničkim plinovima.....	63
4.5.1	Obrazloženje potpore	63
4.5.2	Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru	64
4.5.3	Učinak poticaja.....	64
4.5.4	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	65
4.5.4.1	Nužnost potpore	65
4.5.4.2	Razmjernost.....	65
4.5.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu	66
4.6	Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija, za sanaciju prirodnih staništa i ekosustava i za bioraznolikost te rješenja temeljena na prirodi	67
4.6.1	Obrazloženje potpore	67
4.6.2	Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru	67
4.6.3	Učinak poticaja.....	68
4.6.4	Razmjernost.....	69
4.7	Potpore u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta	69
4.7.1	Potpore u obliku smanjenja poreza za zaštitu okoliša i parafiskalnih nameta	69
4.7.1.1	Obrazloženje potpore	69
4.7.1.2	Područje primjene i podržana djelatnost	70
4.7.1.3	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru.....	70
4.7.1.3.1	Nužnost.....	70
4.7.1.3.2	Prikladnost.....	71
4.7.1.3.3	Razmjernost.....	71
4.7.2	Potpore za zaštitu okoliša u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta	72
4.7.2.1	Obrazloženje potpore	72
4.7.2.2	Područje primjene i podržana djelatnost	72
4.7.2.3	Učinak poticaja.....	72
4.7.2.4	Razmjernost.....	72
4.7.2.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu	73

4.8	Potpore za sigurnost opskrbe električnom energijom	73
4.8.1	Obrazloženje potpore	73
4.8.2	Područje primjene i podržana djelatnost	73
4.8.3	Potporama se mora olakšavati razvoj gospodarske djelatnosti	74
4.8.3.1	Olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti	74
4.8.3.2	Učinak poticaja	74
4.8.4	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	74
4.8.4.1	Nužnost	74
4.8.4.2	Prikladnost	76
4.8.4.3	Prihvatljivost	76
4.8.4.4	Javno savjetovanje	76
4.8.4.5	Razmjernost	78
4.8.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	78
4.9	Potpore za energetske infrastrukture	80
4.9.1	Obrazloženje potpore	80
4.9.2	Područje primjene	81
4.9.3	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	82
4.9.3.1	Nužnost i prikladnost	82
4.9.3.2	Razmjernost potpora	83
4.9.4	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	83
4.10	Potpore za centralizirano grijanje ili hlađenje	84
4.10.1	Obrazloženje potpore	84
4.10.2	Područje primjene i podržana djelatnost	84
4.10.3	Nužnost i prikladnost	84
4.10.4	Razmjernost mjere potpore	85
4.10.5	Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje	85
4.11	Potpore u obliku smanjenja naknada za električnu energiju za velike potrošače energije	86
4.11.1	Obrazloženje potpore	86
4.11.2	Područje primjene: naknade za koje se mogu odobriti smanjenja	86
4.11.3	Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru	87
4.11.3.1	Prihvatljivost	87
4.11.3.2	Razmjernost mjere potpore	87
4.11.3.3	Oblik državne potpore	88
4.11.3.4	Energetski pregledi i sustavi gospodarenja energijom	88
4.11.3.5	Prijelazna pravila	89

4.12	Potpore za zatvaranje postrojenja koja upotrebljavaju ugljen, treset i naftni škriljevac	89
4.12.1	Potpore za rano zatvaranje	89
4.12.1.1	Obrazloženje potpore	89
4.12.1.2	Područje primjene i podržane djelatnosti	90
4.12.1.3	Učinak poticaja	90
4.12.1.4	Nužnost i prikladnost	90
4.12.1.5	Razmjernost	90
4.12.1.6	Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu	91
4.12.2	Potpore za izvanredne troškove	91
4.12.2.1	Obrazloženje potpore	91
4.12.2.2	Područje primjene i podržane djelatnosti	92
4.12.2.3	Nužnost i prikladnost	92
4.12.2.4	Učinak poticaja i razmjernost	92
4.12.2.5	Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu	93
4.13	Potpore za studije ili savjetodavne usluge o pitanjima zaštite okoliša i energetike	93
4.13.1	Područje primjene i podržana djelatnost	93
4.13.2	Učinak poticaja	93
4.13.3	Razmjernost	94
5.	EVALUACIJA	94
6.	IZVJEŠĆIVANJE I PRAĆENJE	95
7.	PRIMJENJIVOST	95
8.	REVIZIJA	96

1. UVOD

1. Komisija je europski zeleni plan svrstala među glavne političke prioritete u cilju preobrazbe Unije u pravedno i prosperitetno društvo s modernim, resursno učinkovitim i konkurentnim gospodarstvom, u kojem nitko nije zapostavljen. Svoje ambicije u pogledu klime Komisija je 2019. potvrdila Komunikacijom o zelenom planu¹, u kojoj je kao cilj postavljeno uklanjanje neto emisija stakleničkih plinova do 2050. Kako bi se pobrinula da Unija krene uravnoteženim, realnim i razboritim putem prema postizanju klimatske neutralnosti do 2050., Komisija je predložila i smanjenje emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990.² Ti su ambiciozni ciljevi sadržani u europskom propisu o klimi³.
2. Nadalje, nakon što je u prosincu 2020. Europsko vijeće prihvatilo cilj smanjenja od 55 % do 2030.⁴, u [srpnju] 2021. Komisija je donijela „Paket za cilj od 55 %” zakonodavnih prijedloga za potporu postizanja navedenog cilja⁵ te za usmjeravanje EU-a na put prema klimatskoj neutralnosti do 2050.
3. Ostvarivanje ciljeva u pogledu klimatske neutralnosti, prilagodbe klimatskim promjenama, učinkovitosti resursa, a posebno energetske učinkovitosti, kružnosti, nulte stope onečišćenja i oporavka biološke raznolikosti te potpora tom prelasku na zeleno gospodarstvo iziskivat će znatne napore i odgovarajuću potporu. Kako bi se ostvarili ciljevi utvrđeni u Komunikaciji o zelenom planu, bit će potrebna znatna ulaganja, među ostalim u obnovljive izvore energije. Komisija je procijenila da će za postizanje odnedavna povećanih klimatskih, energetskih i prometnih ciljeva za 2030. biti potrebna dodatna godišnja ulaganja u iznosu od 350 milijardi EUR u usporedbi s razinama u razdoblju 2011. – 2020., uz dodatnih 130 milijardi EUR godišnje za druge ranije procijenjene ciljeve zaštite okoliša⁶. S obzirom na razmjer tog ulagačkog izazova potrebno je mobilizirati i privatni sektor i javna sredstva na troškovno učinkovit način. To će utjecati na sve sektore, a time i na gospodarstvo Unije u cjelini.
4. Politika tržišnog natjecanja, a osobito pravila o državnim potporama, ima važnu ulogu u omogućivanju Unije da ostvari svoje ciljeve politike iz zelenog plana te u pružanju potpore u tom procesu. U Komunikaciji o zelenom planu izričito je utvrđeno da će se pravila o državnim potporama revidirati kako bi odražavala te ciljeve politike, podržala troškovno učinkovit i pravedan prelazak na klimatsku neutralnost i olakšala postupno ukidanje fosilnih goriva, posebno onih koja najviše onečišćuju, pritom osiguravajući ravnopravne uvjete na unutarnjem tržištu. Ove su Smjernice rezultat te revizije.
5. Kako bi se spriječilo da državne potpore naruše ili prijete da će narušiti tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu i utječu na trgovinu među državama članicama, u

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Europski zeleni plan, COM/2019/640 final.

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom Vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana, COM/2020/562 final.

³ [Umetnuti pravnu osnovu nakon što je donesu suzakonodavci]

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/media/47296/1011-12-20-euco-conclusions-en.pdf>

⁵ [Upućivanje će se umetnuti nakon što Kolegij donese paket]

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0098&from=EN>

članku 107. stavku 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije propisano je načelo da su državne potpore zabranjene. U određenim slučajevima, međutim, te potpore mogu biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavaka 2. i 3. Ugovora.

6. Države članice moraju prijaviti državne potpore u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora, osim mjera koje ispunjavaju uvjete iz Uredbe o općem skupnom izuzeću koju je Komisija donijela u skladu s člankom 1. Uredbe Vijeća (EU) 2015/1588⁷.
7. U ovim su Smjernicama sadržane smjernice o tome kako će Komisija procijeniti spojivost mjera zaštite okoliša, uključujući zaštitu klime, i mjera potpore za energiju koje podliježu obvezi prijave u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora. Svako upućivanje na „zaštitu okoliša” u ovim Smjernicama trebalo bi tumačiti kao upućivanje na zaštitu okoliša, uključujući zaštitu klime.
8. Na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora mjera potpore može se proglasiti spojivom s unutarnjim tržištem ako su ispunjena dva uvjeta, pozitivan i negativan. Pozitivni uvjet jest da se potporama mora olakšati razvoj gospodarske djelatnosti. Negativni uvjet jest da potpore ne smiju imati negativan učinak na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.
9. Budući da je općeprihvaćeno da konkurentna tržišta imaju tendenciju ostvarivanja učinkovitih rezultata u smislu cijena, proizvodnje i uporabe resursa, državna intervencija može biti potrebna kako bi se olakšao razvoj određenih gospodarskih djelatnosti koje se ili uopće ne bi razvijale ili se ne bi razvijale istim tempom, odnosno pod istim uvjetima kao bez potpore. Tom se intervencijom pridonosi pametnom, održivom i uključivom rastu.
10. U kontekstu zaštite okoliša vanjski okolišni učinci, nesavršene informacije i nedostatna koordinacija znače da sudionici na tržištu pri donošenju odluka o potrošnji, ulaganju i proizvodnji možda ne uzimaju potpuno u obzir troškove i koristi gospodarske djelatnosti, unatoč regulatornim intervencijama. Takvi tržišni nedostaci, tj. situacije u kojima nije vjerojatno da će tržišta, ako se prepuste samima sebi, proizvesti učinkovite rezultate, ne dovode nužno do optimalne dobrobiti potrošača i društva u cjelini, što rezultira nedostatnom razinom zaštite okoliša u odnosu na obavljanje gospodarske djelatnosti bez državne potpore.

2. PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

2.1 Područje primjene

11. Ove se Smjernice primjenjuju na državne potpore dodijeljene radi olakšavanja razvoja gospodarskih djelatnosti na način kojim se poboljšava zaštita okoliša te na djelatnosti u energetske sektoru koje su uređene Ugovorom, u mjeri u kojoj su te mjere potpore obuhvaćene odjeljkom 2.2. ovih Smjernica. Stoga se primjenjuju i na one sektore koji podliježu posebnim pravilima Unije o državnim potporama, ako se tim posebnim pravilima Unije ne određuje drukčije ili ako ne sadržavaju odredbe o potporama za

⁷ Uredba Vijeća (EU) 2015/1588 od 13. srpnja 2015. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije horizontalnih državnih potpora (SL L 248, 24.9.2015., str. 1.).

zaštitu okoliša ili potporama u energetsom sektoru koje se primjenjuju na istu mjeru, a u tom slučaju prednost imaju pravila specifična za taj sektor. Ove Smjernice imaju prednost pred točkom 17. podtočkom (b) Smjernica o zračnom prijevozu⁸ u pogledu mjera potpore za zaštitu okoliša u korist velikih zračnih luka s obujmom putnika većim od pet milijuna godišnje, ne dovodeći u pitanje buduće izmjene tih smjernica.

12. Ove se smjernice ne primjenjuju:

- (a) na oblikovanje i proizvodnju proizvoda, strojeva ili prijevoznih sredstava prihvatljivih za okoliš radi uporabe uz potrošnju manje količine prirodnih resursa te na mjere koje se poduzimaju u pogonima ili drugim proizvodnim jedinicama radi poboljšanja sigurnosti ili higijene⁹;
- (b) na državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije koje podliježu pravilima utvrđenima u Komunikaciji Komisije o okviru za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije¹⁰;
- (c) na državne potpore za poboljšanje bioraznolikosti obuhvaćene drugim pravilima o državnim potporama (odnosno pravilima o pružanju usluga od općeg gospodarskog interesa¹¹, o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva¹²; ili u sektorima primarne proizvodnje u ribarstvu i akvakulturi¹³);
- (d) na državne potpore za nuklearnu energiju.

13. Potpore za zaštitu okoliša i energiju ne mogu se dodijeliti poduzetnicima u teškoćama kako je utvrđeno Smjernicama Komisije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama¹⁴.

14. Pri ocjenjivanju potpore u korist poduzetnika koji nije izvršio nalog za povrat sredstava nakon prethodne odluke Komisije kojom je potpora ocijenjena protuzakonitom i

⁸ Komunikacija Komisije – Smjernice o državnim potporama zračnim lukama i zračnim prijevoznicima (SL C 99, 4.4.2014., str. 3.).

⁹ Potporama za zaštitu okoliša općenito se manje narušava tržišno natjecanje te su one učinkovitije ako se dodijele potrošaču/korisniku proizvoda prihvatljivih za okoliš umjesto proizvođaču tog proizvoda. Time se ne dovodi u pitanje mogućnost država članica da dodjeljuju potpore za zaštitu okoliša poduzetnicima kako bi povećale razinu zaštite okoliša u njihovim proizvodnim djelatnostima.

¹⁰ Komunikacija Komisije – Okvir Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj (SL C 198, 27.6.2014., str. 1.).

¹¹ Komunikacija Komisije: Okvir Europske unije za državne potpore u obliku naknade za pružanje javnih usluga, SL C 8, 11.1.2012., str. 15.).

¹² Smjernice Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima za razdoblje 2014. – 2020. (SL L 204, 1.7.2014., str. 1.).

¹³ Komunikacija Komisije – Smjernice za ispitivanje državnih potpora u sektoru ribarstva i akvakulture (SL C 217, 2.7.2015., str. 1.).

¹⁴ Komunikacija Komisije— Smjernice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje nefinancijskih poduzetnika u teškoćama (SL C 249, 31.7.2014., str. 1.).

nespojivom s unutarnjim tržištem, Komisija će u obzir uzeti iznos potpore koji još nije vraćen¹⁵.

2.2 Mjere potpore obuhvaćene ovim Smjernicama

15. Komisija je utvrdila više kategorija mjera za zaštitu okoliša i energiju za koje državne potpore mogu biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora prema određenim uvjetima:
- (a) potpore za smanjenje i uklanjanje emisija stakleničkih plinova, uključujući putem potpora za energiju iz obnovljivih izvora;
 - (b) potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada i njihove učinkovitosti u zaštiti okoliša;
 - (c) potpore za kupnju ili zakup čistih transportnih vozila (koja se upotrebljavaju za zračni, cestovni i željeznički prijevoz, prijevoz unutarnjim plovnim putovima te putnički i teretni pomorski i obalni prijevoz), potpore za prilagodbu transportnih vozila koje im omogućavaju da se kvalificiraju kao čista transportna vozila i potpore za čistu opremu za usluge;
 - (d) potpore za uspostavu infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom za transportna vozila s nultom stopom emisija i čista transportna vozila;
 - (e) potpore za učinkovitu uporabu resursa i podupiranje prelaska na kružno gospodarstvo;
 - (f) potpore za sprečavanje ili smanjenje onečišćenja koje nije uzrokovano stakleničkim plinovima;
 - (g) potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija, sanaciju prirodnih staništa i ekosustava, zaštitu ili obnovu bioraznolikosti i rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama temeljena na prirodi;
 - (h) potpore u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta;
 - (i) potpore za sigurnost opskrbe električnom energijom;
 - (j) potpore za energetske infrastrukture;
 - (k) potpore za centralizirano grijanje i hlađenje;
 - (l) potpore u obliku smanjenja naknada za električnu energiju za velike potrošače energije;
 - (m) potpora za obustavu djelatnosti u području ugljena, treseta i naftnog škriljevca;

¹⁵ Vidjeti presudu Prvostupanjskog suda od 13. studenoga 1995., *TWD protiv Komisije*, spojeni predmeti T-244/93 i T-486/93, ECLI:EU:T:1995:160, točka 56. Vidjeti i Komunikaciju Komisije – Obavijest Komisije o povratu nezakonite i nespojive državne potpore C/2019/5396 (SL C 247, 23.7.2019., str. 1.).

- (n) potpore za studije ili savjetodavne usluge o pitanjima zaštite okoliša i energije.

2.3 Struktura smjernica

16. U poglavlju 3. utvrđeni su kriteriji spojivosti koji se općenito primjenjuju na različite kategorije potpora obuhvaćenih ovim Smjernicama. Odjeljak 3.2.1.3.1 o zbrajanju primjenjuje se na sve kategorije potpore obuhvaćene ovim Smjernicama. U poglavlju 4. utvrđeni su posebni kriteriji spojivosti koji se primjenjuju na mjere potpore obuhvaćene različitim odjeljcima tog poglavlja. Kriteriji spojivosti iz poglavlja 3. primjenjuju se ako u posebnim odjeljcima poglavlja 4. nisu utvrđene detaljnije odredbe.
17. Uvjeti utvrđeni u ovim Smjernicama primjenjuju se na programe potpore i individualne potpore, bez obzira na to temelje li se na programu potpora ili se dodjeljuju jednokratno, ako nije navedeno drukčije.

2.4 Definicije

18. Za potrebe ovih Smjernica, primjenjuju se sljedeće definicije:
- (1) „jednokratna potpora” znači potpora koja nije dodijeljena na temelju programa potpora;
 - (2) „intenzitet potpore” znači bruto iznos potpore izražen kao postotak prihvatljivih troškova. Svi iznosi koji se upotrebljavaju moraju biti iznosi prije odbitaka poreza ili drugih nameta. Kada se potpora dodjeljuje u nekom obliku koji nije bespovratna sredstva, iznos potpore mora biti bruto ekvivalent bespovratnih sredstava potpore. Potpora isplaćena u nekoliko obroka mora se računati prema vrijednost u trenutku njezine dodjele. Kamatna stopa koja se primjenjuje za diskontiranje i izračun iznosa potpore u povoljnim zajmovima mora biti kamatna stopa koja je na snazi u vrijeme dodjele. Intenzitet potpore računa se po korisniku;
 - (3) „potpomognuta područja” znači područja koja su u vrijeme dodjele potpore utvrđena u odobrenoj karti regionalnih potpora u primjeni članka 107. stavka 3. točaka (a) i (c) Ugovora;
 - (4) „uravnoteženje” za električnu energiju znači uravnoteženje kako je definirano u članku 2. točki 10. Uredbe (EU) br. 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁶;
 - (5) „subjekt odgovoran za odstupanje (BRP)” znači subjekt odgovoran za odstupanje kako je definiran u članku 2. točki 14. Uredbe (EU) br. 2019/943;
 - (6) „bioraznolikost” znači bioraznolikost kako je definirana u članku 2. točki 15. Uredbe (EU) br. 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷;

¹⁶ Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (SL L 158, 14.6.2019., str. 54.).

¹⁷ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

- (7) „biogoriva” znači biogoriva kako su definirana u članku 2. točki 33. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁸;
- (8) „bioplin” znači bioplin kako je definiran u članku 2. točki 28. Direktive (EU) 2018/2001;
- (9) „tekuća biogoriva” znači bioplin kako je definiran u članku 2. točki 32. Direktive (EU) 2018/2001;
- (10) „biomasa” znači biorazgradivi dio proizvoda, otpada i ostataka biološkog podrijetla kako je definirano u članku 2. točki 24. Direktive (EU) 2018/2001;
- (11) „goriva iz biomase” znači goriva iz biomase kako su definirana u članku 2. točki 27. Direktive (EU) 2018/2001;
- (12) „mehanizam za razvoj kapaciteta” znači mjera za osiguranje opskrbe električnom energijom kako je utvrđeno u Uredbi (EU) br. 2019/943;
- (13) „hvatanje i skladištenje ugljika” ili „CCS” znači skup tehnologija za hvatanje ugljikova dioksida (CO₂) koji se ispušta iz industrijskih postrojenja koja se temelje na fosilnim gorivima ili biomasi, uključujući elektrane i postrojenja za proizvodnju energije iz otpada [ili za hvatanje izravno iz okolnog zraka], njegov prijevoz do skladišne lokacije i ubrizgavanje CO₂ u odgovarajuće podzemne geološke formacije za potrebe trajnog skladištenja CO₂;
- (14) „hvatanje i uporaba ugljika” ili „CCU” znači skup tehnologija za hvatanje CO₂ koji se ispušta iz industrijskih postrojenja koja se temelje na fosilnim gorivima ili biomasi, uključujući elektrane i postrojenja za proizvodnju energije iz otpada [ili za hvatanje izravno iz okolnog zraka] te njegov prijevoz na mjesto potrošnje ili iskorištavanja CO₂;
- (15) „ekvivalent CO₂” je mjerna jedinica koja se upotrebljava za usporedbu emisija iz različitih stakleničkih plinova na temelju njihova potencijala globalnog zagrijavanja¹⁹ pretvaranjem količina drugih plinova u ekvivalentnu količinu ugljikova dioksida s istim potencijalom globalnog zagrijavanja;
- (16) „uklanjanje CO₂” znači antropogene aktivnosti kojima se CO₂ uklanja iz atmosfere i trajno skladišti u geološkim, kopnenim ili oceanskim spremnicima ili u proizvodima. Uključuje postojeće i potencijalno antropogeno poboljšanje bioloških ili geokemijskih ponora te izravno hvatanje i skladištenje zraka, ali isključuje prirodnu apsorpciju CO₂ koja nije izravno uzrokovana ljudskim aktivnostima;
- (17) „program certifikata” ili „program obveze dobavljača” znači program u kojem se vrijednost za pružanje robe ili usluga stvara certificiranjem te robe ili usluga i nametanjem obveze dobavljačima i potrošačima da kupuju certifikate;

¹⁸ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

¹⁹ Kako je definirano u najnovijem izvješću o ocjeni Međunarodnog panela o klimatskim promjenama.

- (18) „čista oprema za zemaljske usluge” znači oprema koja se upotrebljava u uslužnim djelatnostima povezanim sa zračnim prijevozom i koja ima nulte izravne emisije CO₂ (iz ispušne cijevi);
- (19) „čista terminalna oprema” znači oprema koja se upotrebljava za utovar, istovar i pretovar robe i intermodalne utovarne jedinice te za prijevoz tereta unutar terminala i koja ima nulte izravne emisije CO₂ (iz ispušne cijevi);
- (20) „čisto transportno vozilo” znači:
- (a) cestovno vozilo kategorija M1, M2 ili N1 koje odgovara definiciji „čistog vozila” utvrđenoj u članku 4. točki 4. podtočki (a) Direktive (EU) 2019/1161 Europskog parlamenta i Vijeća²⁰;
 - (b) cestovno vozilo kategorije M3, N2 ili N3 koje ispunjava sljedeće definicije:
 - do 31. prosinca 2025. za vozila obuhvaćena Uredbom (EU) 2019/1242 Europskog parlamenta i Vijeća²¹: definiciju „teškog vozila s niskim emisijama” utvrđenu u članku 3. točki 12. te uredbe,
 - do 31. prosinca 2025. za vozila koja nisu obuhvaćena Uredbom 2019/1242: definiciju „čistog vozila” utvrđenu u članku 4. točki 4. podtočki (b) Direktive (EU) 2019/1161,
 - od 1. siječnja 2026.: definiciju „teškog vozila s nultim emisijama” utvrđenu u članku 4. točki 5. Direktive (EU) 2019/1161,
 - (c) vozilo kategorije L (vozila na dva ili tri kotača ili četverocikli) s emisijama CO₂ iz ispušne cijevi od 0 g CO₂e/km izračunanim u skladu s ispitivanjem emisije utvrđenim člankom 4. Uredbe (EU) br. 168/2013 Europskog parlamenta i Vijeća²²;
 - (d) plovilo unutarnje plovidbe za prijevoz putnika ili tereta s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi); ili do 31. prosinca 2025.,
 - (i) plovilo unutarnje plovidbe za prijevoz tereta koje ima izravne emisije CO₂ (iz ispušne cijevi) po tonskom kilometru (gCO₂/tkm), izračunano (ili procijenjeno u slučaju novih plovila) uz primjenu operativnog pokazatelja energetske učinkovitosti²³, za 50 % manje od prosječne

²⁰ Direktiva (EU) 2019/1161 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o izmjeni Direktive 2009/33/EZ o promicanju čistih i energetski učinkovitih vozila u cestovnom prijevozu (SL L 188, 12.7.2019., str. 116.).

²¹ Uredba (EU) 2019/1242 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o utvrđivanju emisijskih normi CO₂ za nova teška vozila i izmjeni uredbi (EZ) br. 595/2009 i (EU) 2018/956 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Vijeća 96/53/EZ (SL L 198, 25.7.2019., str. 202.).

²² Uredba (EU) br. 168/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2013. o homologaciji i nadzoru tržišta vozila na dva ili tri kotača i četverocikala (SL L 60, 23.2.2013., str. 52.).

²³ Operativni pokazatelj energetske učinkovitosti definira se kao omjer mase CO₂ emitiranog po jedinici prijevoza. To je reprezentativna vrijednost energetske učinkovitosti upravljanja brodom tijekom neprekinutog razdoblja koja predstavlja ukupni obrazac trgovanja plovila. Smjernice za izračun tog pokazatelja navedene su u dokumentu MEPC.1/Circ. 684 IMO-a.

referentne vrijednosti emisija CO₂ utvrđene za teška vozila (podskupina vozila 5-LH) u skladu s člankom 11. Uredbe 2019/1242;

- (ii) plovilo unutarnje plovidbe za prijevoz putnika koje ima hibridni motor ili motor s dvojnim gorivom koje za svoj uobičajeni rad najmanje 50 % svoje energije dobiva od goriva s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi) ili upotrebljava električnu energiju;
- (e) plovilo za morsku i obalnu plovidbu za prijevoz putnika ili tereta, plovilo za lučke operacije ili pomoćne djelatnosti s nultim izravnim emisijama CO₂ iz ispušne cijevi; ili do 31. prosinca 2025.:
 - (i) ima hibridni motor ili motor s dvojnim gorivom koji za svoj uobičajeni rad na moru i u lukama najmanje 25 % svoje energije dobiva iz goriva s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi) ili upotrebljava električnu energiju;
 - (ii) ima postignut projektni indeks energetske učinkovitosti (EEDI) 10 % niži od zahtjeva EEDI-a koji su se primjenjivali 1. travnja 2022.²⁴ i plovilo može ploviti upotrebljavajući goriva s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi) ili goriva iz obnovljivih izvora.
- (f) pomorsko i obalno plovilo za promet tereta koje se upotrebljava isključivo za obavljanje obalnih i kratkih pomorskih usluga koje su osmišljene tako da omogućuju modalni prijelaz tereta koji se trenutačno prevozi kopnom na more i ima izravne emisije CO₂ (iz ispušne cijevi) izračunane na temelju projektnog indeksa energetske učinkovitosti (EEDI) Međunarodne pomorske organizacije (IMO)²⁵ za 50 % manje od prosječne referentne vrijednosti emisija CO₂ utvrđenih za teška vozila (podskupina vozila 5-LH) u skladu s člankom 11. Uredbe 2019/1242;
- (g) tračnička vozila s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi); ili tračnička vozila s nultim izravnim emisijama CO₂ iz ispušne cijevi kada prometuju prugom s potrebnom infrastrukturom i upotrebljavaju konvencionalni motor ako takva infrastruktura nije dostupna (bimodalni pogon);
- (h) zrakoplov certificirane metričke vrijednosti koja za najmanje 10 % premašuje najnovije standarde zaštite okoliša Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (ICAO) iz Priloga 16. Čikaškoj konvenciji²⁶, uključujući metričke vrijednosti CO₂ za zrakoplove „nove vrste” iz članka 9.

²⁴ Zahtjevi EEDI-a kako ih je dogovorio Odbor za zaštitu morskog okoliša Međunarodne pomorske organizacije na svojoj sedamdeset i petoj sjednici. Plovila koja pripadaju vrstama brodova iz Pravila 2. iz Priloga VI. Konvenciji MARPOL, ali se na temelju tog pravila ne smatraju novim brodovima, mogu osigurati postignutu vrijednost EEDI-a izračunatu na dobrovoljnoj osnovi u skladu s poglavljem 4. Priloga VI. Konvenciji MARPOL te se ti izračuni provjeravaju u skladu s poglavljem 2. Priloga VI. Konvenciji MARPOL.

²⁵ Projektni indeks energetske učinkovitosti:
<http://www.imo.org/fr/MediaCentre/HotTopics/GHG/Pages/EEDI.aspx>.

²⁶ Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, potpisana u Chicagu 7. prosinca 1944.

točke 2. Uredbe (EU) 2018/1139²⁷; ili, alternativno, ako zamjenjuje zrakoplov koji već premašuje najnovije standarde ICAO-a za zaštitu okoliša u pogledu buke i emisija za zrakoplove „nove vrste” iz Priloga 16. Čikaškoj konvenciji i iz članka 9. točke 2. Uredbe (EU) 2018/1139, zrakoplov koji osigurava poboljšanje razine zaštite okoliša za najmanje 10 % u usporedbi sa zrakoplovom koji se zamjenjuje;

- (21) „čista oprema za usluge” znači čista terminalna oprema i čista oprema za zemaljske usluge;
- (22) „kogeneracija” ili suproizvodnja toplinske i električne energije znači kogeneracija kako je definirana u članku 2. točki 30. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća²⁸;
- (23) „onečišćena lokacija” znači lokacija na kojoj je potvrđena prisutnost materijala ili tvari koju je uzrokovala ljudska aktivnost do te mjere da one predstavljaju znatan rizik za zdravlje ljudi ili za okoliš uzimajući u obzir trenutačnu ili odobrenu buduću uporabu zemljišta;
- (24) „demonstracijski projekt” znači projekt kojim se neka tehnologija demonstrira kao prva te vrste u Uniji i predstavlja znatnu inovaciju koja uvelike premašuje komercijalni „vrhunac tehnologije”;
- (25) „digitalizacija” znači uvođenje tehnologija na kojima se zasniva rad elektroničkih uređaja i/ili sustava koji omogućuju povećanje funkcionalnosti proizvoda, razvoj internetskih usluga, modernizaciju procesa ili prelazak na modele poslovanja koji se temelje na proizvodnji robe i pružanju usluga bez posrednika, čime se u konačnici ostvaruje transformativni učinak;
- (26) „odlaganje” znači zbrinjavanje kako je definirano u članku 3. točki 19. Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća²⁹;
- (27) „operator distribucijskog sustava” (ODS) znači operator distribucijskog sustava kako je definiran u članku 2. točki 29. Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća;
- (28) „centralizirano grijanje” ili „centralizirano hlađenje” znači daljinsko grijanje ili hlađenje kako je definirano u članku 2. točki 19. Direktive 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća;

²⁷ Uredba (EU) 2018/1139 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2018. o zajedničkim pravilima u području civilnog zrakoplovstva i osnivanju Agencije Europske unije za sigurnost zračnog prometa i izmjeni uredbi (EZ) br. 2111/2005, (EZ) br. 1008/2008, (EU) br. 996/2010, (EU) br. 376/2014 i direktivâ 2014/30/EU i 2014/53/EU Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 552/2004 i (EZ) br. 216/2008 Europskog parlamenta i Vijeća i Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3922/91.

²⁸ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.) kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018.

²⁹ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i o stavljanju izvan snage određenih direktiva (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).

- (29) „sustavi centraliziranog grijanja i hlađenja” koji se sastoje od objekata za proizvodnju grijanja (postrojenja za proizvodnju grijanja/hlađenja) te od skladišne i distribucijske mreže grijanja/hlađenja (i „primarna”, odnosno prijenosna, i „sekundarna” mreža cjevovoda kojima se potrošačima isporučuje grijanje). Upućivanje na centralizirano grijanje treba tumačiti kao sustave centraliziranog grijanja i/ili hlađenja, ovisno o tome isporučuje li se mrežama grijanje ili hlađenje zajedno ili odvojeno;
- (30) „ekološka inovacija” znači svi oblici inovativnih aktivnosti, uključujući nove proizvodne procese, nove proizvode ili usluge te nove metode upravljanja i poslovanja koje proizlaze iz znatnog poboljšanja zaštite okoliša i znatnog smanjenja utjecaja onečišćenja na okoliš ili su usmjerene na takvo poboljšanje ili smanjenje. Za potrebe ove definicije, sljedeće se stavke ne smatraju inovacijama:
- (a) djelatnosti koje dovode samo do manjih promjena ili poboljšanja zaštite okoliša;
 - (b) povećanje proizvodnih ili uslužnih kapaciteta dodavanjem proizvodnih ili logističkih sustava vrlo sličnih onima koji se već upotrebljavaju;
 - (c) promjene u poslovnoj praksi, organizaciji radnog mjesta ili vanjskih odnosa koje se temelje na organizacijskim metodama koje poduzetnik već primjenjuje;
 - (d) promjene upravljačke strategije;
 - (e) spajanja i preuzimanja;
 - (f) prestanak uporabe procesa;
 - (g) jednostavna zamjena ili proširenje temeljnog kapitala;
 - (h) promjene nastale isključivo kao posljedica promjene faktorskih cijena, prilagođavanje kupcima, redovne, sezonske i druge ciklične promjene;
 - (i) trgovina novim ili znatno poboljšanim proizvodima;
- (31) „ekosustav” znači ekosustav kako je definiran u članku 2. točki 13. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća;
- (32) „energetska učinkovitost” znači omjer između ostvarenog učinka, usluge, robe ili energije i utroška energije;
- (33) „energetski učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje” znači centralizirano grijanje i hlađenje kako je definirano u članku 2. točki 41. Direktive 2012/27/EU

Europskog parlamenta i Vijeća iz članka 2. stavka 20. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća³⁰;

- (34) „energija iz obnovljivih izvora” znači energija koju proizvode postrojenja koja upotrebljavaju samo obnovljive izvore energije kako je utvrđeno člankom 2. točkom 1. Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća³¹ te udio, izražen u kalorijskoj vrijednosti, energije proizvedene iz obnovljivih izvora u hibridnim postrojenjima u kojima se upotrebljavaju i konvencionalni izvori energije te uključuje električnu energiju iz obnovljivih izvora koja se upotrebljava za punjenje sustava za skladištenje povezanih iza brojila (ugrađenih zajedno ili kao dodatak postrojenju za obnovljivu energiju), ali ne uključuje električnu energiju proizvedenu kao rezultat sustava za skladištenje;
- (35) „energetska infrastruktura” znači svaka fizička oprema ili objekt koji je smješten unutar Unije ili povezuje Uniju s najmanje jednom trećom zemljom, a razvrstan je u jednu od sljedećih kategorija:
- (a) za električnu energiju:
- (i) prijenosni i distribucijski sustavi, pri čemu „prijenos” znači prijenos električne energije vrlo visokim i visokim naponskim međusobno povezanim sustavom radi njezine isporuke krajnjim potrošačima ili distributerima, ali ne uključuje opskrbu, a „distribucija” znači prijenos električne energije visokonaponskim, srednjenaponskim ili niskonaponskim distribucijskim sustavima radi njezine isporuke potrošačima, ali ne uključuje opskrbu;
 - (ii) svaka oprema ili postrojenje važno za zaštićen, siguran i učinkovit rad sustava iz podtočke i., uključujući sustave zaštite, praćenja i nadzora za sve razine napona i trafostanice;
 - (iii) potpuno integrirane mrežne komponente znači potpuno integrirane mrežne komponente kako su definirane u članku 2. točki 51. Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća³²;
 - (iv) pametne elektroenergetske mreže, što znači sustavi i komponente koji integriraju informacijske i komunikacijske tehnologije putem operativnih digitalnih platformi, sustava nadzora i senzorskih tehnologija i na razini prijenosa i na razini distribucije, u cilju učinkovitije i inteligentnije mreže za prijenos i distribuciju električne energije, povećanog kapaciteta za

³⁰ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.) kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018.

³¹ Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

³² Direktiva (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU (SL L 158, 14.6.2019., str. 125.).

integraciju novih oblika proizvodnje, skladištenja i potrošnje te olakšavanja novih poslovnih modela i tržišnih struktura;

- (v) odobalne elektroenergetske mreže, što znači svaka oprema ili postrojenje infrastrukture za prijenos ili distribuciju električne energije, kao što je definirano u podtočki i., koje ima dvostruku funkcionalnost: međusobno povezivanje i prijenos ili distribuciju energije iz obnovljivih izvora na moru iz odobalnih mjesta proizvodnje u dvije ili više zemalja. To isto tako uključuje svu odobalnu opremu ili postrojenja u blizini, važna za zaštićen, siguran i učinkovit rad, uključujući sustave zaštite, praćenja i nadzora te nužne trafostanice ako se i njima osigurava interoperabilnost tehnologije, među ostalim kompatibilnost sučelja među različitim tehnologijama;

(b) za plin:

- (i) plinovodi za prijenos i distribuciju za transport prirodnog plina, bioplina i obnovljivih plinskih goriva nebiološkog podrijetla koji čine dio mreže, bez visokotlačnih plinovoda koji se upotrebljavaju kao proizvodni plinovi ili za lokalnu distribuciju prirodnog plina;
- (ii) podzemni skladišni objekti koji su povezani s visokotlačnim plinovodima iz točke i.;
- (iii) objekti za prihvat, skladištenje i uplinjavanje ili dekompresiju ukapljenog prirodnog plina (UPP) i komprimiranog prirodnog plina (SPP);
- (iv) svaka oprema ili instalacija potrebna kako bi sustav radio na siguran, zaštićen i učinkovit način ili kako bi se omogućili dvosmjerni kapaciteti, uključujući postaje za stlačivanje plina;
- (v) pametne plinske mreže, što znači bilo koja od sljedeće opreme ili postrojenja čiji je cilj omogućivanje i olakšavanje integracije obnovljivih i niskougljičnih plinova (uključujući biometan i vodik) u mrežu: digitalni sustavi i komponente koji integriraju informacijske i komunikacijske tehnologije, sustave nazora i senzorne tehnologije kako bi omogućile interaktivno i inteligentno praćenje, mjerenje, kontrolu kvalitete, upravljanje proizvodnjom, prijenosom, distribucijom i potrošnjom plina unutar plinske mreže. Nadalje, pametne mreže mogu uključivati i opremu za omogućivanje obrnutih protoka od razine distribucije do razine prijenosa i povezane nužne nadogradnje postojeće mreže;

(c) za vodik:

- (i) cjevovodi za visokotlačni prijenos vodika te cjevovodi za lokalnu distribuciju vodika koji omogućuju pristup većem broju korisnika mreže na transparentnoj i nediskriminirajućoj osnovi;
- (ii) podzemni skladišni objekti koji su povezani cjevovodima za visokotlačni prijenos vodika ili distribucijskim cjevovodima vodika iz podtočke i.;

- (iii) objekti za otpremu, prihvata, skladištenje, uplinjavanje ili dekompresiju vodika ili vodika sadržanog u drugim kemijskim tvarima u cilju ubrizgavanja vodika u mrežu;
- (iv) svaka oprema ili postrojenje važno za zaštićen, siguran i učinkovit rad vodikova sustava ili za omogućivanje dvosmjernog kapaciteta, uključujući kompresorske stanice.

Bilo koja imovina navedena u podtočkama i., ii., iii. i iv. može biti novoizgrađena ili prenamijenjena iz prirodnog plina u vodik („prenamijenjena”) ili kombinacija tih dviju opcija.

Imovina navedena u podtočkama i., ii., iii. i iv. koja podliježe pristupu trećih osoba smatra se energetsom infrastrukturom.

(d) za ugljikov dioksid:

- (i) plinovodi, osim mreže proizvodnih plinovoda, koji se upotrebljavaju za transport ugljikova dioksida iz više od jednog izvora, tj. u kojima postrojenja (uključujući elektrane) koja proizvode ugljikov dioksid iz izgaranja ili drugih kemijskih reakcija koje obuhvaćaju fosilne ili nefosilne spojeve koji sadržavaju ugljik, za potrebe trajnog geološkog skladištenja ugljikova dioksida u skladu s člankom 3. Direktive 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća³³ ili za potrebe upotrebe ugljikova dioksida kao sirovine ili za povećanje prinosa bioloških procesa;
- (ii) objekti za ukapljivanje i privremeno skladištenje ugljikovog dioksida s ciljem njegovog daljnjeg transporta.
- (iii) infrastruktura unutar geološke formacije koja se koristi za trajno geološko skladištenje ugljikovog dioksida sukladno članku 3. Direktive 2009/31/EZ i povezane površinske objekte i objekte za ubrizgavanje;
- (iv) svaka oprema ili instalacije bitne za zaštićen, siguran i učinkovit rad dotičnog sustava, uključujući sustave zaštite, praćenja i kontrole.

Imovina navedena u podtočkama i., ii., iii. i iv. koja podliježe pristupu trećih osoba smatra se energetsom infrastrukturom.

- (e) infrastruktura koja se upotrebljava za prijenos ili distribuciju toplinske energije/pare/hlađenja od više proizvođača/korisnika, temeljena na uporabi toplinske energije/pare s nultim/niskim emisijama ugljika ili otpadne toplinske energije iz industrijske primjene;

³³ Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikova dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006 (SL L 140, 5.6.2009., str. 114.).

- (f) projekti od zajedničkog interesa ili projekti od obostranog interesa kao što je definirano člankom 2. Uredbe (EU) 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća i člankom 170. UFEU-a³⁴.
- (g) ostale kategorije infrastrukture koja omogućuje fizičko ili bežično povezivanje proizvođača i potrošača energije proizvedene s nultim/niskim emisijama ugljika s višestrukih pristupnih i izlaznih točaka i koja je otvorena za pristup trećim osobama koje ne pripadaju poduzetnicima koji su vlasnici/upravitelji infrastrukture;

Imovina navedena u podtočkama od (a) do (g) koja je izgrađena za jednog korisnika ili malu skupinu *ex ante* utvrđenih korisnika i prilagođena njihovim potrebama („namjenska infrastruktura”) ne smatra se energetsom infrastrukturom;

- (36) „energetski učinak” znači energetski učinak zgrade kako je definiran u članku 2. točki 4. Direktive 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁵;
- (37) „ušteta energije” znači ušteta energije kako je definirana u članku 2. točki 5. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća³⁶;
- (38) „zaštita okoliša” znači svako djelovanje kojim se ublažava i sprečava onečišćenje ili druga šteta nanesena fizičkom okolišu, ekosustavima ili prirodnim resursima nastala zbog ljudske aktivnosti, kojim se smanjuje rizik takve štete ili koje vodi učinkovitijoj uporabi prirodnih resursa, uključujući mjere štednje energije i uporabu obnovljivih izvora energije, kao i druge tehnike za smanjenje emisija stakleničkih plinova i drugih onečišćujućih tvari, kao i prelazak na modele kružnog gospodarstva kako bi se smanjila uporaba primarnih materijala i povećala učinkovitost. Ona obuhvaća i mjere kojima se jača sposobnost prilagodbe i smanjuje osjetljivost na učinke klimatskih promjena;
- (39) „porez za zaštitu okoliša” znači porez s posebnom poreznom osnovicom koji ima jasan negativan učinak na okoliš ili koji za cilj ima oporezivanje određenih djelatnosti, roba ili usluga tako da troškovi zaštite okoliša mogu biti uključeni u njihovu cijenu ili tako da se proizvođači i potrošači usmjere na djelatnosti koje su prihvatljivije za okoliš;
- (40) „adekvatnost resursa” znači razina proizvedenih kapaciteta koja se smatra odgovarajućom za zadovoljavanje razina potražnje u državi članici u bilo kojem razdoblju, na temelju uporabe klasičnog statističkog pokazatelja koji upotrebljavaju organizacije za koje institucije Unije priznaju da imaju ključnu

³⁴ Uredba (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009 (SL L 115, 25.4.2013., str. 39.).

³⁵ Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetske svojstvima zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13.).

³⁶ Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

ulogu u stvaranju jedinstvenog tržišta električnom energijom kao što je npr. Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E);

- (41) „proizvođač” znači poduzetnik koji proizvodi električnu energiju u komercijalne svrhe;
- (42) „visokoučinkovita kogeneracija” znači visokoučinkovita kogeneracija kako je definirana u članku 2. točki 34 Direktive 2012/27/EU;
- (43) „odstupanja” znači odstupanje između proizvodnje, potrošnje i komercijalnih transakcija BRP-a u određenom razdoblju obračuna odstupanja;
- (44) „obračun odstupanja” znači mehanizam financijske nagodbe u cilju vraćanja troškova obračuna primjenjivih na odstupanja BRP-ova;
- (45) „razdoblje obračuna odstupanja” znači razdoblje obračuna odstupanja kako je definirano u članku 2. točki 15. Uredbe (EU) 2019/943;
- (46) „pojedinačna potpora” znači jednokratna (*ad hoc*) potpora i potpora koja je dodijeljena na temelju programa potporâ i treba je prijaviti;
- (47) „program upravljanje potrošnje” znači mjera za osiguranje opskrbe električnom energijom osmišljena kako bi se osigurala stabilna frekvencija u elektroenergetskom sustavu ili riješili kratkoročni problemi s opskrbom električnom energijom, među ostalim prekidom opterećenja;
- (48) „rješenje temeljeno na prirodi” znači djelovanje za zaštitu prirodnih ili izmijenjenih ekosustava, održivo upravljanje njima i njihovo obnavljanje kojim se učinkovito i prilagodljivo rješavaju društveni izazovi, istodobno osiguravajući koristi za dobrobit ljudi i biološku raznolikost;
- (49) „mrežna pričuva” znači mjera za osiguranje opskrbe električnom energijom osmišljena kako bi nadoknadila sustavnu i dugoročnu nedostatnost u prijenosnoj ili distribucijskoj mreži električne energije;
- (50) „onečišćujuća tvar” znači onečišćujuća tvar kako je definirana u članku 2. točki 10. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća;
- (51) „onečišćivač” znači osoba koja izravno ili neizravno nanosi štetu okolišu ili stvara uvjete koji vode takvoj šteti³⁷;
- (52) „onečišćenje” znači onečišćenje kako je definirano u članku 3. stavku 2. Direktive 2010/75/EU³⁸;

³⁷ Preporuka Vijeća od 3. ožujka 1975. o raspodjeli troškova i djelovanju tijela javne vlasti u pitanjima zaštite okoliša (SL L 194, 25.7.1975., str. 1).

³⁸ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

- (53) „načelo „onečišćivač plaća”” znači da troškove mjera koje su usmjerene na onečišćenje treba snositi onečišćivač koji uzrokuje onečišćenje;
- (54) „priprema za ponovnu uporabu” znači priprema za ponovnu uporabu kako je definirano u članku 3. točki 16. Direktive 2008/98/EZ;
- (55) „infrastruktura za punjenje” znači fiksna ili mobilna infrastruktura kojom se transportna vozila ili čista oprema za usluge opskrbljuju električnom energijom;
- (56) „oporaba” znači uporaba kako je definirana u članku 3. točki 15. Direktive 2008/98/EZ;
- (57) „recikliranje” znači recikliranje kako je definirano u članku 3. točki 17. Direktive 2008/98/EZ;
- (58) „referentni projekt” znači primjer projekta koji je reprezentativan za prosječni projekt u kategoriji korisnika koji ispunjavaju uvjete programa potpore;
- (59) „infrastruktura za opskrbu gorivom” znači fiksna ili mobilna infrastruktura koja omogućuje opskrbu gorivom čistih vozila ili vozila s nultim emisijama ili čiste opreme za usluge alternativnim gorivima iz članaka 5. i 6. Direktive 2014/94/EU;
- (60) „sanacija” znači mjere upravljanja kojima je cilj ponovno uspostaviti razinu ekosustava koji funkcionira na lokacijama na kojima je narušeno stanje okoliša, čiji je cilj obnova i kontinuirano pružanje usluga ekosustava, a ne bioraznolikost i cjelovitost određenog prirodnog ili poluprirodnog referentnog ekosustava;
- (61) „zbrinjavanje” znači aktivnost upravljanja, kao što je uklanjanje ili detoksifikacija onečišćujućih tvari ili viška hranjivih tvari iz tla i vode, čiji je cilj uklanjanje izvora uništavanja okoliša;
- (62) „obnovljivi izvori energije” znače energiju iz obnovljivih izvora ili obnovljivu energiju kako je definirana u članku 2. točki 1. Direktive (EU) 2018/2001;
- (63) „obnovljiva plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu” znači obnovljiva plinovita goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu kako su definirana u članku 2. točki 36. Direktive (EU) 2018/2001;
- (64) „učinkovitost resursa” znači smanjenje količine ulaznih resursa potrebnih za proizvodnju jedinice proizvodnje ili zamjena primarnih ulaznih resursa sekundarnima;
- (65) „obnova” znači proces pomaganja oporavku ekosustava kao sredstva očuvanja bioraznolikosti i otpornosti ekosustava. Obnova ekosustava uključuje mjere poduzete za poboljšanje stanja ekosustava i ponovno stvaranje ili uspostavu ekosustava u kojem je to stanje izgubljeno;
- (66) „ponovna uporaba” znači ponovnu uporabu kako je definirana u članku 3. točki 13. Direktive 2008/98/EZ;

- (67) „malo i srednje poduzeće” (MSP) znači poduzetnik koji ispunjava uvjete utvrđene u Preporuci Komisije o definiranju mikro, malih i srednjih poduzeća³⁹;
- (68) „malo poduzeće srednje tržišne kapitalizacije” znači poduzetnik koji nije MSP i čiji broj zaposlenih ne premašuje 499, izračunano u skladu s člancima od 3. do 6. Priloga I. Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014⁴⁰ i čiji godišnji promet ne premašuje 100 milijuna EUR ili čija godišnja bilanca stanja ne premašuje 86 milijuna EUR. Nekoliko subjekata smatrat će se jednim poduzetnikom ako je ispunjen bilo koji od uvjeta navedenih u članku 3. točki 3. Priloga I. Uredbi (EU) br. 651/2014;
- (69) „pripremljenost za pametne tehnologije” znači sposobnost zgrada ili građevinskih cjelina da prilagode svoje funkcioniranje potrebama stanara, uključujući poboljšanje energetske učinkovitosti i sveukupnih energetskih svojstava te da prilagode svoje funkcioniranje kao odgovor na signale iz mreže;
- (70) „standardna obveza otklanjanja neravnoteže” znači nediskriminirajuća obveza otklanjanja neravnoteže u svim tehnologijama tako da nijedan proizvođač nije oslobođen te obveze kako je utvrđeno u članku 5. Uredbe (EU) 2019/943;
- (71) „početak radova” znači prva čvrsta obveza (na primjer naručivanje opreme ili početak izgradnje) koja ulaganje čini neopozivim. Kupnja zemljišta i pripremni radovi, primjerice ishođenje dozvola i provođenje preliminarnih studija izvedivosti, ne smatraju se početkom radova. U slučaju preuzimanja, „početak radova” znači trenutak stjecanja imovine koja je izravno povezana sa stečenom poslovnom jedinicom;
- (72) „strateška rezerva” znači mjera za osiguranje opskrbe električnom energijom u kojoj se kapacitet električne energije, kao što je proizvodnja, skladištenje ili upravljanje potražnjom, čuva izvan tržišta električne energije i otprema samo u posebnim okolnostima;
- (73) „ukupni trošak vlasništva” znači ukupni trošak kupnje i posjedovanja vozila tijekom njegova vijeka trajanja, uključujući troškove kupnje ili zakupa vozila, troškove goriva, troškove održavanja i popravka, troškove osiguranja, financijske troškove i poreze;
- (74) „operator prijenosnog sustava” (OPS) znači operator prijenosnog sustava kako je definiran u članku 2. točki 35. Direktive (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća;
- (75) „transportno vozilo” znači jedno od sljedećeg:
- (a) cestovno vozilo kategorije M1, M2, N1, M3, N2, N3 ili L;

³⁹ Preporuka Komisije od 6. svibnja 2003. o definiciji mikro, malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

⁴⁰ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (SL L 187 26.6.2014., str. 1.).

- (b) plovilo za plovidbu unutarnjim plovnim putovima ili morsko i obalno plovilo za putnički ili teretni prijevoz;
 - (c) željezničko vozilo; ili
 - (d) zrakoplov;
- (76) „obrada” znači obrada kako je definirana u članku 3 točki 14. Direktive 2008/98/EZ;
- (77) „najniža razina oporezivanja u Uniji” znači najniža razina oporezivanja koja je predviđena pravom Unije. U odnosu na energente i električnu energiju, to znači najniža razina oporezivanja utvrđena u Prilogu I. Direktivi Vijeća 2003/96/EZ⁴¹;
- (78) „norma Unije” znači:
- (a) obvezna norma Unije kojom se utvrđuju razine koje pojedini poduzetnici trebaju postići u smislu zaštite okoliša, isključujući norme ili ciljeve utvrđene na razini Unije koji su obvezujući za države članice, ali ne i za pojedinačne poduzetnike;
 - (b) obveza na temelju Direktive 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁴² za primjenu najboljih raspoloživih tehnika (NRT) i osiguravanje da razine emisija onečišćujućih tvari nisu više nego što bi bile uz primjenu NRT-a; u slučaju da su razine emisija povezane s NRT-om utvrđene u provedbenim aktima donesenima na temelju Direktive 2010/75/EU, te će razine biti primjenjive za potrebe ovih Smjernica; ako su te razine izražene kao raspon, primjenjivat će se granica postizanja NRT-a;
- (79) „otpad” znači otpad kako je definiran u članku 3 točki 1. Direktive 2008/98/EZ;
- (80) „transportno vozilo s nultim emisijama” znači:
- (a) vozilo kategorije M1, M2 ili N1 s nultim emisijama iz ispušne cijevi kako je utvrđeno u skladu s Uredbom Komisije (EU) 2017/1151⁴³;
 - (b) vozilo kategorije M3, N2 ili N3 koje odgovara definiciji teškog vozila s nultim emisijama utvrđenoj u Uredbi (EU) 2019/1242 Europskog parlamenta i Vijeća⁴⁴;

⁴¹ Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).

⁴² Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

⁴³ Uredba Komisije (EU) 2017/1151 od 1. lipnja 2017. o dopuni Uredbe (EZ) br. 715/2007 Europskog parlamenta i Vijeća o homologaciji tipa motornih vozila u odnosu na emisije iz lakih osobnih i gospodarskih vozila (Euro 5 i Euro 6) i pristupu podacima za popravke i održavanje vozila, o izmjeni Direktive 2007/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, Uredbe Komisije (EZ) br. 692/2008 i Uredbe Komisije (EU) br. 1230/2012 te stavljanju izvan snage Uredbe Komisije (EZ) br. 692/2008 (SL L 175, 7.7.2017., str. 1.).

- (c) vozilo kategorije L kako je definirano u članku 4. Uredbe (EU) br. 168/2013 te koje uključuje vozila na dva ili tri kotača ili četverocikle s emisijama CO₂ iz ispušne cijevi jednakim 0 g CO₂e/km izračunanim u skladu s ispitivanjem emisija utvrđenim u toj Uredbi;
- (d) plovilo za unutarnju, morsku i obalnu plovidbu za prijevoz putnika ili tereta s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi/ispušnih plinova);
- (e) tračnička vozila s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi);
- (f) zrakoplov s nultim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi).

3. OCJENJIVANJE SPOJIVOSTI NA TEMELJU ČLANKA 107. STAVKA 3. TOČKE (C) UGOVORA

19. U ovim Smjernicama navedeni su kriteriji spojivosti za mjere potpore za zaštitu klime i okoliša te energetske ciljeve iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora koje podliježu zahtjevu za prijavljivanjem u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora.
20. Na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora, Komisija može smatrati da je državna potpora za olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti u Europskoj uniji spojiva s unutarnjim tržištem (pozitivni uvjet) ako ta potpora nema negativan utjecaj na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu (negativni uvjet).
21. Za potpore iz točke 20. Komisija će procijeniti mogu li se državne potpore smatrati spojivima s unutarnjim tržištem analizom sljedećih aspekata:
 - (a) Kad je riječ o prvom (pozitivnom) uvjetu, **potpore za zaštitu okoliša i energiju olakšavaju razvoj gospodarske djelatnosti:**
 - (i) utvrđivanje gospodarske djelatnosti koja se olakšava mjerom i njezinih pozitivnih učinaka na društvo u cjelini i/ili u skladu s politikama EU-a predstavnika Unije (vidjeti odjeljak 3.1.1.);
 - (ii) učinak poticaja potpore (vidjeti odjeljak 3.1.2.); i
 - (iii) nepostojanje povrede bilo koje relevantne odredbe prava Unije (vidjeti odjeljak 3.1.3.).
 - (b) Kad je riječ o drugom (negativnom) uvjetu, **potpore za zaštitu okoliša i energiju ne utječu neopravdano na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu:**
 - (i) potreba za državnom intervencijom (vidjeti odjeljak 3.2.1.1.);
 - (ii) prikladnost potpore (vidjeti odjeljak 3.2.1.2.);

⁴⁴ Uredba (EU) 2019/1242 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o utvrđivanju emisijskih normi CO₂ za nova teška vozila i izmjeni uredbi (EZ) br. 595/2009 i (EU) 2018/956 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Vijeća 96/53/EZ (SL L 198, 25.7.2019., str. 202.).

- (iii) razmjernost potpore (potpora ograničena na najnižu razinu potrebnu za postizanje njezina cilja), uključujući zbrajanje (vidjeti odjeljak 3.2.1.3.);
- (iv) transparentnost potpore (vidjeti odjeljak 3.2.1.4.);
- (v) izbjegavanje neopravdanih negativnih učinaka potpore na tržišno natjecanje i trgovinu (vidjeti odjeljak 3.2.2.); i
- (vi) razmatranje pozitivnih i negativnih učinaka potpore (vidjeti odjeljak 3.3.).

3.1 Pozitivni uvjet: potporama se mora olakšavati razvoj gospodarske djelatnosti

3.1.1 Utvrđivanje gospodarske djelatnosti koja se olakšava mjerom, njezinih pozitivnih učinaka na društvo u cjelini i, ako je primjenjivo, njezina značaja za određene politike Unije

- 22. Pri obavješćivanju o potporama države članice moraju utvrditi gospodarske djelatnosti koje će se olakšati potporom te način na koji se podupire razvoj tih djelatnosti.
- 23. Potporama za sprečavanje ili smanjenje negativnih učinaka gospodarskih djelatnosti na klimu ili okoliš može se olakšati razvoj gospodarskih djelatnosti povećanjem održivosti predmetne gospodarske djelatnosti. Potporama se također može osigurati nastavak aktivnosti u budućnosti bez stvaranja neprihvatljive štete za okoliš i podupiranjem stvaranja novih gospodarskih djelatnosti i usluga (podupiranje razvoja takozvanog „zelenog gospodarstva”).
- 24. Države članice moraju opisati i hoće li i kako potpora doprinijeti postizanju ciljeva klimatske politike, politike zaštite okoliša i energetske politike Unije te, konkretnije, očekivane koristi potpore u smislu njezina bitnog doprinosa zaštiti okoliša, uključujući ublažavanje klimatskih promjena, ili učinkovitom funkcioniranju unutarnjeg energetskog tržišta.

3.1.2 Učinak poticaja

- 25. Može se smatrati da potpora olakšava gospodarsku djelatnost samo ako ima učinak poticaja. Učinak poticaja pojavljuje se kada se potporom korisnika potakne da promijeni svoje ponašanje, da se uključi u dodatnu gospodarsku djelatnost ili gospodarsku djelatnost koja je prihvatljivija za okoliš, a koju bez potpore ne bi obavljao ili bi je obavljao na ograničen ili drukčiji način.
- 26. Potporom se ne smiju poduprijeti troškovi djelatnosti koje bi korisnik potpore ionako snosio i njome se ne smiju nadoknađivati uobičajeni poslovni rizici gospodarske djelatnosti⁴⁵.

⁴⁵ Vidjeti presudu Suda od 13. lipnja 2013., *HGA i drugi protiv Komisije*, C-630/11 P do C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, točka 104.

27. Dokazivanje učinka poticaja podrazumijeva utvrđivanje činjeničnog scenarija i vjerojatnog protučinjeničnog scenarija u nedostatku potpore. Komisija će to ispitati na temelju mjerenja iz odjeljka 3.2.1.3.
28. Komisija smatra da potpora nema učinak poticaja na korisnika u slučajevima kada su početak radova na projektu ili djelatnost započeli prije nego što je korisnik nacionalnim tijelima podnio pisani zahtjev za potporu. U slučaju da korisnik počne provoditi projekt prije nego što se prijavi za potporu, potpora dodijeljena za taj projekt u načelu se neće smatrati spojitom s unutarnjim tržištem.
29. Zahtjev za potporu može imati različite oblike, uključujući, na primjer, ponudu u konkurentnom natječajnom postupku. Svaki zahtjev mora sadržavati barem naziv podnositelja prijave, opis projekta ili djelatnosti, uključujući njihovu lokaciju te iznos potpore potrebne za njihovu provedbu.
30. U određenim iznimnim slučajevima potpora može imati učinak poticaja čak i za projekte koji su započeli prije podnošenja zahtjeva za potporu. Posebno se smatra da potpora ima učinak poticaja u sljedećim situacijama:
- (a) ako se potpora dodjeljuje automatski u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima i bez daljnje primjene diskrecijskog prava države članice, a mjera je donesena i stupila je na snagu prije početka rada na projektu ili djelatnosti kojoj je dodijeljena potpora, osim u slučaju programa koji su nasljednici poreznih programa ako je djelatnost bila obuhvaćena prethodnim programima u obliku poreznih pogodnosti;
 - (b) ako su nacionalna tijela prije početka radova objavila obavijest o svojoj namjeri da utvrde predloženu mjeru potpore pod uvjetom da Komisija odobri mjeru u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora. Ta obavijest mora biti dostupna na javnoj internetskoj stranici ili drugim javno dostupnim medijima s usporedivo širokim i jednostavnim pristupom i u njoj se jasno mora navoditi vrsta projekata koje država članica predlaže kao prihvatljive i trenutak od kojeg država članica namjerava takve projekte smatrati prihvatljivima. Predložena prihvatljivost ne smije biti neopravdano ograničena. Korisnik prije početka radova mora obavijestiti davatelja potpore da se predložena mjera potpore smatra uvjetom za donošenje odluka o ulaganju. Ako se država članica oslanja na takvu obavijest kako bi dokazala učinak poticaja, u okviru svoje prijave državne potpore mora dostaviti presliku obavijesti i poveznicu na internetsku stranicu na kojoj je objavljena ili odgovarajući dokaz o njezinoj dostupnosti javnosti;
 - (c) u slučaju operativnih potpora dodijeljenih postojećim postrojenjima za proizvodnju prihvatljivu za okoliš ako ne postoji „početak radova” jer nema znatnih novih ulaganja. U tim se slučajevima učinak poticaja može dokazati promjenom u radu postrojenja na način koji je prihvatljiv za okoliš, a ne alternativnim jeftinijim načinom rada koji je manje prihvatljiv za okoliš.
31. Komisija smatra da potpore dodijeljene samo radi pokrivanja troškova prilagodbe normama Unije u načelu nemaju učinak poticaja. U pravilu samo potpore koje premašuju norme Unije mogu imati učinak poticaja. Međutim, u slučajevima u kojima je relevantna norma Unije već donesena, ali još nije na snazi, potpora može imati učinak

poticaja ako potiče realizaciju ulaganja prije stupanja norme na snagu (vidjeti odjeljak 4.2.3. i odjeljak 4.5.3.).

3.1.3 *Nepostojanje povrede ijedne relevantne odredbe prava Unije*

32. Ako djelatnost koja je primila potporu ili mjera potpore, ili njezini uvjeti, uključujući način njezina financiranja, ako je ono sastavni dio mjere, podrazumijevaju povredu mjerodavnog prava Unije, potpora se ne može proglasiti spojivom s unutarnjim tržištem. Na primjer, to može biti slučaj kada potpora podliježe odredbama kojima se izravno ili neizravno uvjetuje podrijetlo proizvoda ili opreme, kao što su zahtjevi da korisnik kupi domaće proizvode.

3.2 **Negativni uvjet: mjera potpore ne smije neopravdano utjecati na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu**

3.2.1 *Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru*

3.2.1.1 Nužnost potpore

33. Predložena mjera državne potpore mora biti usmjerena na situaciju u kojoj može dovesti do bitnog razvoja koji tržište ne može ostvariti samo, na primjer ispravljanjem tržišnih nedostataka u odnosu na projekte ili djelatnosti za koje se dodjeljuje potpora. Dok je općeprihvaćeno da konkurentna tržišta imaju tendenciju ostvarivanja učinkovitih rezultata u smislu razvoja gospodarskih djelatnosti, cijena, proizvodnje i uporabe resursa, u slučaju tržišnih nedostataka, javna intervencija u obliku državnih potpora može poboljšati učinkovito funkcioniranje tržišta i time doprinijeti razvoju gospodarske djelatnosti u mjeri u kojoj tržište ne uspije samostalno postići učinkovit rezultat. Država članica trebala bi utvrditi tržišne nedostatke koji sprečavaju postizanje dostatne razine zaštite okoliša ili onemogućavaju učinkovito unutarnje energetske tržište. Glavni tržišni nedostaci povezani sa zaštitom okoliša i energijom koji mogu spriječiti optimalan rezultat i dovesti do neučinkovita ishoda su sljedeći:

- (a) negativni vanjski učinci: najčešći su za mjere potpore za zaštitu okoliša i pojavljuju se kad onečišćenju nije određena ispravna cijena, tj. kada predmetni poduzetnik ne snosi cjelokupni trošak onečišćenja. U tom slučaju poduzetnici koji djeluju u vlastitom interesu možda nemaju dovoljno poticaja da uzmu u obzir negativne vanjske učinke koji proizlaze iz njihove gospodarske djelatnosti pri odabiru određene tehnologije ili pri donošenju odluka o razini proizvodnje. Drugim riječima, troškovi koje snosi poduzetnik ne odražavaju u potpunosti troškove koje snose potrošači i društvo u cjelini. Stoga poduzetnici obično nemaju dovoljno poticaja kako bi smanjili svoju razinu onečišćenja ili poduzeli pojedinačne mjere za zaštitu okoliša;
- (b) pozitivni vanjski učinci: činjenica da će osim ulagačima dio ulaganja pogodovati i sudionicima na tržištu može dovesti do nedovoljnih ulaganja poduzetnika. Pozitivni vanjski učinci mogu se pojaviti, na primjer, u slučaju ulaganja u ekološke inovacije, stabilnost sustava, nove i inovativne obnovljive tehnologije i inovativne mjere upravljanja potražnjom ili u slučaju energetskih infrastruktura ili mjera sigurnosti opskrbe električnom energijom koje pogoduju brojnim državama članicama ili većem broju potrošača.

- (c) asimetrične informacije: one se obično pojavljuju na tržištima na kojima postoji nepodudarnost između informacija dostupnih na jednoj strani tržišta i informacija dostupnih na drugoj strani tržišta. To bi se, na primjer, moglo pojaviti ako vanjski financijski ulagači nemaju dovoljno informacija o vjerojatnim povratima i rizicima projekta. Isto tako se može pojaviti u okviru suradnje na prekograničnoj infrastrukturi ako jedna strana nema dovoljno informacija u odnosu na drugu stranu. Iako rizik ili nesigurnost sami po sebi ne dovode do tržišnog nedostatka, problem asimetričnih informacija vezuje se uz stupanj takvog rizika i nesigurnosti. Rizik i nesigurnost obično su veći kad je riječ o ulaganjima u zaštitu okoliša s uobičajeno duljim razdobljem amortizacije, čime se naglasak opet stavlja na kratkoročne programe koje bi mogli otežati financijski uvjeti za takva ulaganja, osobito za MSP-ove;
 - (d) nedostatna koordinacija: može spriječiti razvoj projekta ili njegovo učinkovito oblikovanje zbog različitih interesa i motivacija ulagača (tzv. podijeljene motivacije), troškova ugovaranja ili osiguranja od odgovornosti, nesigurnosti ishoda suradnje i mrežnih učinaka, npr. neprekidna opskrba električnom energijom. Nedostatna koordinacija može se, primjerice, pojaviti između vlasnika zgrade i stanara u pogledu energetske učinkovitih rješenja. Nedostatnu koordinaciju mogu dodatno otežati problemi s informacijama, osobito asimetričnim informacijama. Nedostatna koordinacija može proizići i iz potrebe za ostvarenjem određene kritične mase prije nego što postane komercijalno privlačno pokrenuti projekt koji bi mogao predstavljati posebno važan aspekt u (prekograničnim) infrastrukturnim projektima.
34. Međutim, samo postojanje tržišnih nedostataka u određenom kontekstu nije dovoljan dokaz nužnosti državne potpore. Druge politike i mjere možda su već uspostavljene radi rješavanja nekih utvrđenih tržišnih nedostataka. Primjeri za to su regulacija sektora, obvezne norme EU-a koje se odnose na onečišćenje, obveze opskrbe, mehanizmi utvrđivanja cijena kao što su sustav Unije za trgovanja emisijama (ETS) i porezi na ugljik. Dodatne mjere, uključujući državne potpore, mogu biti usmjerene samo na preostale tržišne nedostatke, tj. tržišne nedostatke koji se nisu riješili drugim politikama i mjerama. Važno je pokazati i kako se državnim potporama jačaju ostale politike i mjere na snazi čiji je cilj ukloniti iste tržišne nedostatke. Stoga je obrazloženje nužnosti državnih potpora slabije ako je njihovo djelovanje suprotno ostalim politikama usmjerenima na iste tržišne nedostatke. Stoga bi država članica isto tako trebala navesti sve postojeće politike i mjere koje se već primjenjuju na ispravljanje utvrđenih regulatornih ili tržišnih nedostataka.
35. Komisija će smatrati da je potpora potrebna ako država članica dokaže da je učinkovito primjenjuje na ispravljanje preostalih tržišnih nedostataka, uzimajući u obzir i sve druge politike i mjere koje su već na snazi radi ispravljanja nekih od utvrđenih tržišnih nedostataka.
36. Kada se državna potpora dodjeljuje za projekte ili djelatnosti koji su, s obzirom na tehnološki sadržaj, razinu rizika i veličinu, slični onima koje su već provedene u Uniji po tržišnim uvjetima, Komisija će u načelu pretpostaviti da nema tržišnog nedostatka i tražiti dodatne dokaze te obrazloženje potrebe za državnom potporom.

37. Kako bi dokazala nužnost potpore, država članica mora dokazati da se projekt ili, u slučaju programa, referentni projekt ne bi proveo bez potpore. Komisija će to procijeniti na temelju mjerenja iz odjeljka 3.2.1.3. ili posebne analize utemeljene na dokazima koju je dostavila država članica i kojom se pokazuje nužnost potpore.

3.2.1.2 Prikladnost

38. Predložena mjera potpore mora biti prikladan instrument politike kako bi se ostvario predviđeni cilj potpore, odnosno ne smije postojati instrument politike i potpore koji manje narušava tržišno natjecanje, a s pomoću kojeg se mogu ostvariti isti rezultati.

3.2.1.2.1 Prikladnost alternativnih instrumenata politike

39. Državna potpora nije jedini instrument politike dostupan državama članicama za promicanje povećane razine zaštite okoliša ili osiguravanje učinkovitog unutarnjeg energetskeg tržišta. Mogu postojati i drugi, prikladniji instrumenti, kao što su tržišni instrumenti ili mjere koje se odnose na potražnju koji uključuju propise, javnu nabavu ili normizaciju te povećanje financiranja javne infrastrukture i opće fiskalne mjere. Neobvezni instrumenti, poput dobrovoljnih ekoloških oznaka i širenja tehnologija prihvatljivih za okoliš, jednako tako mogu imati važnu ulogu u dostizanju više razine zaštite okoliša⁴⁶.
40. Različite mjere za uklanjanje istog tržišnog nedostatka mogu se međusobno poništavati. To je slučaj ako se uspostavlja učinkovit mehanizam koji se temelji na tržištu čija je svrha osobito rješavanje problema vanjskih učinaka kao što je, na primjer, sustav ETS-a Unije. Dodatna mjera potpore za uklanjanje istog tržišnog nedostatka dovodi do rizika od narušavanja učinkovitosti mehanizma koji se temelji na tržištu. Stoga, ako je cilj programa potpore uklanjanje preostalih tržišnih nedostataka, program potpore mora biti osmišljen tako da se njime ne ugrožava učinkovitost mehanizma koji se temelji na tržištu.
41. Poštovanjem načela „onečišćivač plaća” u zakonodavstvu o zaštiti okoliša nastoji se osigurati uklanjanje tržišnog nedostatka povezanog s negativnim vanjskim učincima. Stoga državna potpora nije prikladan instrument i ne može se dodijeliti ako se korisnika potpore može smatrati odgovornim za onečišćenje u skladu s postojećim pravom Unije ili nacionalnim pravom.

3.2.1.2.2 Prikladnost različitih instrumenata potpore

⁴⁶ Uporaba ekoloških oznaka i deklaracija na proizvodima može biti još jedan način na koji se potrošačima/korisnicima može omogućiti da donose informirane odluke o kupnji i povećati potražnja za proizvodima prihvatljivima za okoliš. Ako su lijepog dizajna, prepoznatljive, razumljive, pouzdane i ako ih relevantni potrošači opažaju, velike ekološke oznake i istinite deklaracije o prihvatljivosti za okoliš mogu biti moćan alat za usmjeravanje i oblikovanje (potrošačkog) ponašanja prema odabirima koji su prihvatljiviji za okoliš. Uporaba pouzdanog programa za označivanje/certificiranje s jasnim kriterijima koji podliježu vanjskoj provjeri (treće osobe) bit će jedan od najučinkovitijih načina na koji poduzeća mogu potrošačima i dionicima pokazati da zadovoljavaju visoke norme zaštite okoliša. U tom kontekstu Komisija ne uključuje specifična pravila o potporama za dizajn i proizvodnju proizvoda prihvatljivih za okoliš u okviru područja primjene ovih Smjernica.

42. Državna potpora za zaštitu okoliša i energiju može se dodijeliti u različitim oblicima. Međutim, država članica trebala bi osigurati da se potpora dodijeli u obliku kojim se vjerojatno najmanje narušava trgovina i tržišno natjecanje.
43. U tom pogledu država članica mora dokazati zašto su manje prikladni drugi oblici potpora koji potencijalno manje narušavaju tržišno natjecanje kao što su: povratni predujmovi u usporedbi s izravnim bespovratnim sredstvima; porezne olakšice u usporedbi sa smanjenjem poreza; ili oblici potpore koji se temelje na financijskim instrumentima kao što je dug u usporedbi s vlasničkim instrumentima, uključujući, na primjer, zajmove s niskim kamatama ili popuste na kamate, državna jamstva ili alternativno financiranje po povoljnim uvjetima.
44. Izbor instrumenta potpore trebao bi biti u skladu s tržišnim nedostatkom čijem je uklanjanju mjera potpore namijenjena. Ako su stvarni prihodi nesigurni, na primjer u slučaju mjera uštede energije, najprikladniji instrument može biti povratni predujam.
45. Država članica mora dokazati da su potpora i njezin oblik prikladni za postizanje cilja mjere kojoj je potpora namijenjena.

3.2.1.3 Razmjernost

46. Potpora se smatra razmjernom ako je iznos potpore po korisniku ograničen na najnižu razinu potrebnu za obavljanje djelatnosti ili provedbu projekta kojem je dodijeljena potpora.
47. Vrijedi opće načelo prema kojem će se potpora smatrati ograničenom na najnižu razinu potrebnu za obavljanje djelatnosti ili provedbu projekta kojem je dodijeljena potpora pod uvjetom da potpora odgovara neto dodatnim troškovima (manjak financijskih sredstava) potrebnima za ostvarenje cilja mjere potpore u usporedbi s protučinjeničnim scenarijem bez potpore. Neto dodatni trošak utvrđuje se na temelju razlike između gospodarskih prihoda i troškova (uključujući ulaganje i poslovanje) projekta kojem je dodijeljena potpora i gospodarskih prihoda i troškova alternativnog projekta koji bi korisnik potpore vjerodostojno provodio bez potpore.
48. Detaljna ocjena neto dodatnog troška neće biti potrebna ako su iznosi potpora utvrđeni konkurentnim natječajnim postupkom jer pruža pouzdanu procjenu minimalne potpore koju traže potencijalni korisnici. Stoga Komisija smatra da je razmjernost potpore osigurana ako su ispunjeni sljedeći kriteriji:
 - (a) natječajni postupak je konkurentan, odnosno: otvoren je, jasan, transparentan i nediskriminirajući te se temelji na objektivnim kriterijima definiranim *ex ante* u skladu s ciljem mjere i svođenjem rizika strateškog natječajnog postupka na najnižu moguću mjeru;

- (b) kriteriji su objavljeni dovoljno prije roka za podnošenje prijave kako bi se omogućilo učinkovito tržišno natjecanje⁴⁷;
 - (c) proračun ili obujam povezan s natječajnim postupkom obvezujuće je ograničenje u smislu da se može očekivati da neće svi ponuđači primiti potporu;
 - (d) očekivani broj ponuđača dovoljan je za osiguravanje učinkovitog tržišnog natjecanja; oblik natječajnih postupaka za koje je interes slab tijekom provedbe programa ispravlja se kako bi se ponovno uspostavilo učinkovito tržišno natjecanje u kasnijim natječajnim postupcima ili što je prije moguće;
 - (e) izbjegavaju se *ex post* prilagodbe ishoda natječajnog postupka (kao što su naknadni pregovori o rezultatima ponuda ili racioniranje) jer se njima može ugroziti učinkovitost ishoda postupka.
49. Kriteriji odabira u konkurentnom natječajnom postupku trebali bi se u pravilu temeljiti na iznosu potpore koji je zatražio podnositelj prijave u izravnoj ili neizravnoj vezi s doprinosom cilju mjere (na primjer u pogledu jedinice zaštite okoliša ili jedinice energije). U nekoliko iznimnih slučajeva može biti prikladno uključiti i druge necjenovne kriterije odabira (na primjer dodatne kriterije zaštite okoliša, tehnološke ili socijalne kriterije). U takvim slučajevima ti drugi kriteriji ne smiju činiti više od 25 % ponderiranja svih kriterija odabira. Država članica mora navesti razloge za predloženi pristup i osigurati da on bude primjeren cilju koji se želi postići.
50. Ako se potpore ne dodjeljuju u okviru konkurentnog natječajnog postupka, neto dodatni trošak mora se utvrditi usporedbom profitabilnosti činjeničnog i protučinjeničnog scenarija. Kako bi se utvrdio manjak financijskih sredstava u takvim slučajevima, za činjenični scenarij i vjerodostojan protučinjenični scenarij država članica mora dostaviti mjerenje svih glavnih troškova i prihoda, procijenjeni ponderirani prosječni trošak kapitala (WACC) korisnika za diskontiranje budućih novčanih tokova te neto sadašnju vrijednost (NPV) za činjenični i protučinjenični scenarij tijekom trajanja projekta. Država članica mora navesti razloge za pretpostavke primijenjene za svaki aspekt mjerenja te objasniti i obrazložiti sve primijenjene metodologije. Uobičajeni neto dodatni trošak može se procijeniti kao razlika između NPV-a za činjenični scenarij i za protučinjenični scenarij tijekom trajanja referentnog projekta. Za slučajeve pojedinačne potpore ti izračuni moraju se prikazati na razini detaljnog poslovnog plana projekta, a za programe potpora na temelju referentnog projekta ili više njih.
51. Protučinjenični scenarij ponekad može nastupiti ako korisnik ne obavlja djelatnost ili ne ulaže, odnosno ako nastavlja poslovanje bez promjena. Ako dokazi potvrđuju da je to najvjerojatniji protučinjenični scenarij, neto dodatni trošak može se približno odrediti negativnim NPV-om projekta u činjeničnom scenariju bez potpore tijekom trajanja projekta (čime se implicitno pretpostavlja da je NPV protučinjeničnog scenarija jednak nuli). To osobito može biti slučaj s infrastrukturnim projektima.

⁴⁷ Obično je dovoljno šest tjedana. Za posebno složene ili nove postupke to će razdoblje možda morati biti dulje. U opravdanim slučajevima, na primjer u slučaju jednostavnih ili redovitih/ponovljenih postupaka, može biti primjereno kraće razdoblje.

52. U određenim okolnostima može biti teško u potpunosti utvrditi koristi i troškove za korisnika i stoga izmjeriti NPV u činjeničnim i protučinjeničnim scenarijima. Alternativni pristupi za te slučajeve mogu se primijeniti kako je navedeno u poglavlju 4. za posebne vrste potpora, na primjer omogućavajući potporu samo za ograničen iznos prihvatljivih troškova, odnosno intenzitetâ potpora.
53. Ako se ne primjenjuje konkurentni natječajni postupak, a buduća kretanja troškova i prihoda uključuju visok stupanj nesigurnosti te ako postoji velika asimetrija informacija, od države članice može se zahtijevati uvođenje modela naknade koji nisu u cijelosti *ex ante*. Umjesto toga, ti su modeli kombinacija *ex ante* i *ex post* ili se njima uvode *ex post* mehanizmi za povrat prekomjernih sredstava ili mehanizmi praćenja troškova, uz istodobno zadržavanje poticaja za korisnike kako bi s vremenom smanjili svoje troškove i razvili svoje poslovanje na učinkovit način.

3.2.1.3.1 Zbrajanje

54. Potpore se mogu dodijeliti istodobno u okviru nekoliko programa potpora ili zbrojiti s jednokratnim ili *de minimis* potporama u odnosu na iste prihvatljive troškove pod uvjetom da ukupan iznos potpore za djelatnost ili projekt ne dovede do prekomjerne naknade ili ne premaši najveći iznos potpore dopušten u skladu s ovim Smjernicama. Ako država članica dopusti da se potpora u okviru jedne mjere zbroji s potporom u okviru drugih mjera, onda za svaku mjeru mora navesti metodu kojom se osigurava usklađenost s uvjetima utvrđenima u ovoj točki.
55. Financijska sredstva Unije kojima se upravlja na središnji način, a koja nisu izravno ili neizravno pod nadzorom države članice ne predstavljaju državnu potporu. Ako se takva financijska sredstva Unije kombiniraju s državnom potporom, mora se osigurati da ukupan iznos dodijeljenih državnih financijskih sredstava u odnosu na iste prihvatljive troškove ne dovede do prekomjerne naknade.

3.2.1.4 Transparentnost

56. Kako bi se smanjili negativni učinci tako što će se konkurentima osigurati pristup relevantnim informacijama o podržanim djelatnostima, predmetna država članica mora osigurati da se na Komisijinu modulu za transparentnu dodjelu⁴⁸ ili na sveobuhvatnoj internetskoj stranici o državnim potporama na nacionalnoj ili regionalnoj razini objave:
- (a) cjeloviti tekst odluke o dodjeli odobrenog programa potpore ili pojedinačne potpore i njihovih provedbenih odredbi ili poveznica na taj tekst;
 - (b) informacije o svakoj pojedinačnoj potpori dodijeljenoj jednokratno ili u okviru programa potpora koji je odobren na temelju ovih Smjernica i premašuje 100 000 EUR.

⁴⁸ Javno pretraživanje baze podataka Transparentnosti državnih potpora, dostupno na: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=hr>

57. Države članice moraju organizirati svoje sveobuhvatne internetske stranice o državnim potporama na kojima će se objavljivati informacije koje se zahtijevaju na temelju ovog odjeljka na način koji omogućuje jednostavan pristup informacijama. Informacije se moraju objaviti u obliku podatkovne tablice nezaštićene vlasničkim pravima koji omogućuje učinkovito pretraživanje, izdvajanje, preuzimanje i jednostavno objavljivanje podataka na internetu, npr. u formatu CSV ili XML. Javnost mora imati pristup internetskim stranicama bez ograničenja. Za pristup internetskim stranicama ne smije se zahtijevati prethodna registracija korisnika.
58. Za programe u obliku poreznih pogodnosti ili pogodnosti u pogledu parafiskalnih nameta uvjeti utvrđeni u točki 56. podtočki (b) smatrat će se ispunjenima ako države članice objave tražene informacije o pojedinačnim iznosima potpore u sljedećim rasponima (u milijunima EUR):
- 0,1–0,5;
 - 0,5–1;
 - 1–2;
 - 2–5;
 - 5–10;
 - 10–30;
 - 30–60;
 - 60–100;
 - 100–250;
 - 250 i više.
59. Informacije iz točke 56. podtočke (b) moraju se objaviti u roku od šest mjeseci od datuma dodjele potpore ili, za potpore u obliku poreznih pogodnosti, unutar godine dana od roka za podnošenje porezne prijave⁴⁹. U slučaju nezakonite, ali spojive potpore države članice morat će osigurati *ex post* objavu tih informacija u roku od šest mjeseci od datuma odluke Komisije kojom se potpora proglašava spojivom. Kako bi se omogućila provedba pravila o državnim potporama u skladu s Ugovorom, informacije moraju biti dostupne najmanje 10 godina od datuma dodjele potpore.
60. Komisija će na svojim internetskim stranicama objaviti poveznice na internetske stranice o državnim potporama iz točke 57.

3.2.2 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

61. Člankom 107. stavkom 3. točkom (c) Ugovora, Komisiji se dopušta da potpore za olakšanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti ili određenih gospodarskih područja proglasi spojivima, ali samo „ako takve potpore ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu”.

⁴⁹ Ako nema formalnog zahtjeva za godišnju prijavu, za potrebe unosa, datumom dodjele smatrat će se 31. prosinca godine u kojoj je dodijeljena potpora.

62. Za primjenu tog negativnog uvjeta prvo je potrebno procijeniti narušavajući učinak predmetne potpore na trgovinske uvjete. Čak i ako je nužna, prikladna, razmjerna i transparentna, svaka mjera potpore po samoj svojoj prirodi dovest će do narušavanja tržišnog natjecanja i utjecati na trgovinu među državama članicama jer jača konkurentski položaj korisnika.
63. Potporama za potrebe zaštite okoliša obično će se, zbog same njihove prirode, prednost dati proizvodima i tehnologijama prihvatljivima za okoliš na štetu drugih, koji više onečišćuju, a taj se učinak potpora u načelu neće smatrati neopravdanim narušavanjem tržišnog natjecanja jer ispravlja tržišne nedostatke zbog kojih je potpora nužna. Osim toga, potporama za klimatski prihvatljive proizvode i tehnologije pogoduje se postizanju ciljeva europskog propisa o klimi za 2030. i 2050. Za mjere zaštite okoliša Komisija će stoga razmotriti narušavajuće učinke na konkurente koji i bez potpore posluju na osnovi koja je prihvatljiva za okoliš.
64. Komisija smatra da programi otvoreni širem krugu potencijalnih korisnika imaju ograničeniji učinak narušavanja tržišnog natjecanja od potpora usmjerenih samo na ograničen broj određenih korisnika, osobito ako područje primjene mjere potpore uključuje sve konkurente koji su voljni pružiti istu uslugu, proizvod ili korist.
65. Državne potpore za ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša i energetske ciljeva mogle bi imati neželjeni učinak tako što bi ugrožavale tržišno nagrađivanje najučinkovitijih i najinovativnijih proizvođača te poticaje za najneučinkovitije proizvođače da se poboljšaju, restrukturiraju ili izađu s tržišta. To može dovesti i do stvaranja neučinkovitih prepreka ulasku na tržište za učinkovitije ili inovativnije potencijalne konkurente. Takvo narušavanje dugoročno može kočiti inovacije, učinkovitost i uvođenje čistih tehnologija. Ti negativni učinci mogu biti posebno važni ako se potpore dodjeljuju projektima koji imaju ograničenu prijelaznu korist, ali u dugom roku isključuju čišće tehnologije, uključujući one potrebne za postizanje srednjoročnih i dugoročnih klimatskih ciljeva utvrđenih u europskom propisu o klimi. To se, na primjer, može odnositi na potporu određenim djelatnostima u kojima se upotrebljavaju fosilna goriva, a koje omogućuju trenutačno smanjenje emisija stakleničkih plinova, ali dugoročno dovode do sporijih smanjenja emisija. Ako su sve ostale okolnosti jednake, što je ulaganje za koje je dodijeljena potpora bliže relevantnom ciljnom datumu, to je veća vjerojatnost da bi moguće destimulacije za čišće tehnologije mogle nadmašiti njegove prijelazne koristi. Komisija će stoga u svojoj procjeni uzeti u obzir te moguće kratkoročne i dugoročne negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu.
66. Potpore mogu narušiti tržišno natjecanje i jačanjem ili održavanjem znatne tržišne snage korisnika. Čak i kada potpora ne uvećava znatnu tržišnu snagu neposredno, može do toga posredno dovesti obeshrabrivanjem širenja postojećih konkurenata, poticanjem njihova izlaska s tržišta ili obeshrabrivanjem ulaska novih konkurenata na tržište. To osobito treba uzeti u obzir ako je mjera potpore usmjerena na ograničen broj određenih korisnika ili kada su pozicionirani poduzetnici stekli tržišnu snagu prije liberalizacije tržišta, kao što je, na primjer, ponekad slučaj na energetskim tržištima. Isto vrijedi i kad je riječ o konkurentnim natjecajnim postupcima na tržištima u nastajanju, kada postoji rizik da će ponude sudionika sa snažnim položajem na tržištu biti uspješne te tako spriječiti znatan novi ulazak na tržište.

67. Osim narušavanja tržišta proizvoda, potpora može proizvesti i učinke na trgovinu i odabir mjesta ulaganja. Takvo se narušavanje može pojaviti u državama članicama kada se poduzetnici nadmeću preko državnih granica ili kada razmatraju ulaganje na različitim lokacijama. Potpora za očuvanje gospodarske djelatnosti u jednoj regiji ili za privlačenje djelatnosti iz drugih regija na unutarnjem tržištu može uzrokovati premještanje djelatnosti i ulaganja iz jedne regije u drugu bez ikakvog neto utjecaja na okoliš. Komisija će provjeriti da potpora nema očite negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu. Na primjer, potpora za ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša i energetske ciljeva koja samo dovodi do promjene mjesta gdje se odvija gospodarska djelatnost bez poboljšanja postojeće razine zaštite okoliša u državama članicama neće se smatrati spojivom s unutarnjim tržištem.

3.3 Razmatranje pozitivnih učinaka potpore u odnosu na negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu

68. Komisija će na kraju odvagati utvrđene negativne učinke mjere potpore na tržišno natjecanje i trgovinske uvjete u odnosu na pozitivne učinke planirane potpore na gospodarske djelatnosti koje se podupiru, uključujući njezin doprinos zaštiti okoliša i ciljevima energetske politike te, konkretno, prelasku na ekološki održive djelatnosti i postizanju pravno obvezujućih ciljeva u skladu s europskim propisom o klimi.
69. U toj će usporedbi Komisija posebnu pozornost posvetiti članku 3. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća⁵⁰, uključujući načelo „ne nanosi bitnu štetu” ili drugim usporedivim metodologijama. Nadalje, u okviru procjene negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu Komisija prema potrebi može uzeti u obzir negativne vanjske učinke djelatnosti kojoj je dodijeljena potpora ako takvi vanjski učinci negativno utječu na tržišno natjecanje i trgovinu među državama članicama u mjeri koja je suprotna zajedničkom interesu uzrokovanjem ili pogoršavanjem neučinkovitosti tržišta, uključujući posebno one vanjske učinke koji mogu ometati postizanje klimatskih ciljeva utvrđenih pravom EU-a⁵¹.
70. Komisija će mjeru potpore smatrati spojivom s unutarnjim tržištem samo ako pozitivni učinci nadmašuju negativne učinke. U slučajevima kada se jasno utvrđeni tržišni nedostatak ne ukloni na prikladan i razmjeran način predloženom mjerom potpore, na primjer zbog prijelazne prirode koristi i dugoročnog narušavanja koje mjera uzrokuje kako je utvrđeno u točki 65., negativni učinci narušavanja tržišnog natjecanja obično će nadmašiti pozitivne učinke mjere. Komisija će stoga vjerojatno zaključiti da je predložena mjera potpore nespojiva.
71. Mjere koje izravno ili neizravno uključuju potporu za fosilna goriva, posebno fosilna goriva koja najviše onečišćuju, vjerojatno neće imati pozitivne učinke na okoliš i često imaju važne negativne učinke jer mogu povećati negativne vanjske učinke na okoliš na tržištu. Isto vrijedi i za mjere koje uključuju nova ulaganja u prirodni plin, ako se ne

⁵⁰ Uredba (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

⁵¹ To bi mogao biti slučaj i ako se potporom narušava funkcioniranje gospodarskih instrumenata uspostavljenih radi internalizacije takvih negativnih vanjskih učinaka (na primjer, utjecajem na cjenovne signale ETS-a Unije ili sličnog instrumenta).

dokaže da nema učinka ovisnosti. To će u načelu onemogućiti pozitivan rezultat usporedbe za takve mjere kako je dodatno objašnjeno u poglavlju 4.

72. Dodatni čimbenici koje je potrebno uzeti u obzir pri utvrđivanju ukupne ravnoteže određenih kategorija programâ potpora u određenim slučajevima jesu:
- (a) zahtjev za *ex post* evaluaciju opisan u poglavlju 5.; u takvim slučajevima Komisija može ograničiti trajanje programâ (uobičajeno do četiri godine ili kraće) s mogućnošću da se nakon toga podnese nova prijava za njihovo produljenje;
 - (b) zahtjev – u nedostatku konkurentnog natječajnog postupka – za pojedinačnom prijavom projekata potpore određene veličine ili s određenim obilježjima;
 - (c) zahtjev da mjere potpore podliježu vremenskom ograničenju.

4. KATEGORIJE POTPORA

4.1 Potpore za smanjenje i uklanjanje emisija stakleničkih plinova uključujući putem potpora za energiju iz obnovljivih izvora

4.1.1 Obrazloženje

73. Unija je propisima postavila obvezujuće i ambiciozne ciljeve smanjenja emisija stakleničkih plinova za 2030. i 2050. [Upućivanje na propis o klimi EU-a nakon što se donese]. Državne potpore mogu biti potrebne kako bi se doprinijelo postizanju tih ciljeva Unije i povezanih nacionalnih ciljeva.

4.1.2 Područje primjene i podržane djelatnosti

74. U ovom se odjeljku utvrđuju pravila spojivosti za mjere potpore koje su ponajprije usmjerene na smanjenje emisija stakleničkih plinova, uključujući potpore za proizvodnju obnovljive i niskougljične energije, potpore za energetske učinkovitost uključujući visokoučinkovitu kogeneraciju, potpore za hvatanje, skladištenje i uporabu ugljika te potpore za smanjenje ili izbjegavanje emisija koje uzrokuju industrijski procesi. Obuhvaća i potporu za uklanjanje stakleničkih plinova iz okoliša. Ovaj se odjeljak ne primjenjuje na mjere čiji primarni cilj nije smanjenje ili uklanjanje emisija stakleničkih plinova. Ako se mjerom doprinosi i smanjenju emisija stakleničkih plinova i sprečavanju ili smanjenju onečišćenja koje nije uzrokovano stakleničkim plinovima, spojivost mjere procjenjivat će se na temelju ovog odjeljka ili odjeljka 4.5., ovisno o tome koji je od tih dvaju ciljeva prevladavajući.
75. Ovaj odjeljak obuhvaća i namjenske infrastrukturne projekte (uključujući za vodik i druge niskougljične plinove, kao i CCS/CCU) koji nisu obuhvaćeni definicijom energetske infrastrukture.
76. Potpora za biogoriva, tekuća biogoriva, bioplin i goriva iz biomase može se odobriti samo u onoj mjeri u kojoj su goriva za koja je dodijeljena potpora usklađena s kriterijima održivosti i uštede emisija stakleničkih plinova iz Direktive (EU) 2018/2001 i njezinih provedbenih i delegiranih akata.

77. Neizravna promjena uporabe zemljišta (ILUC) pojavljuje se kada se uzgajanjem kultura za biogoriva, tekuća biogoriva i goriva iz biomase premješta tradicionalna proizvodnja kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje. Takva dodatna potražnja povećava pritisak na zemljište i može dovesti do proširenja poljoprivrednog zemljišta na područja s velikim zalihama ugljika kao što su šume, močvarna zemljišta i tresetišta, što uzrokuje dodatne emisije stakleničkih plinova. Zbog toga se Direktivom (EU) 2018/2001 ograničavaju biogoriva, tekuća biogoriva i goriva iz biomase koja se temelje na kulturama za proizvodnju hrane i hrane za životinje. Komisija smatra da se određenim mjerama potpore mogu pojačati neizravni negativni vanjski učinci na okoliš. Komisija će stoga u načelu smatrati da potpora za biogoriva, tekuća biogoriva, bioplin i goriva iz biomase koja premašuje gornje granice kojima se utvrđuje njihova prihvatljivost za izračun krajnje bruto potrošnje energije iz obnovljivih izvora u predmetnoj državi članici u skladu s člankom 26. te Direktive ne proizvodi pozitivne učinke koji nadmašuju negativne učinke mjere. Nadalje, Komisija će provjeriti jesu li države članice pri osmišljavanju svojih mehanizama potpore uzele u obzir potrebu da se izbjegne narušavanje tržišta sirovina potporom za biomasu, posebno za šumsku biomasu.

4.1.3 *Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru*

4.1.3.1 Nužnost potpore

78. Točke 33., 34., 35. i 36. ne primjenjuju se na mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Država članica mora utvrditi mjere politike za smanjenje emisija stakleničkih plinova koje su već na snazi. Međutim, iako se sustavom ETS-a Unije i povezanim politikama i mjerama internaliziraju neki troškovi emisija stakleničkih plinova, one možda još nisu u potpunosti internalizirale te troškove.
79. Države članice trebale bi dokazati da je potpora potrebna za predložene aktivnosti u skladu sa zahtjevima iz točke 37., uzimajući u obzir relevantne troškove i prihode, uključujući one povezane s ETS-om i povezanim politikama i mjerama utvrđenima u točki 78. Ako država članica dokaže da postoji potreba za potporom, Komisija pretpostavlja da i dalje postoji preostali tržišni nedostatak koji se može riješiti potporom za smanjenje emisija ugljikova dioksida, osim ako nema dokaze o suprotnome.
80. Države članice trebale bi osigurati nužnu potporu za vrijeme cjelokupnog trajanja programâ koji traju više od jedne godine na način da jednom godišnje ažuriraju analizu relevantnih troškova i prihoda ili, kad je riječ o programima koji se dodjeljuju rjeđe, prije dodjele potpore, kako bi se osigurala nužna potpora za svaku prihvatljivu kategoriju korisnika. Ako potpora više nije potrebna za određenu kategoriju korisnika, kategoriju bi trebalo ukloniti prije dodjele daljnje potpore⁵².

4.1.3.2 Prikladnost

81. Odjeljak 3.2.1.2. ne primjenjuje se na mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Komisija pretpostavlja da državna potpora, u načelu, može biti prikladna mjera postizanja ciljeva smanjenja emisija ugljikova dioksida s obzirom na to da drugi

⁵² To ne bi utjecalo na pravo primanja već dodijeljene potpore (npr. na temelju ugovora od 10 godina).

instrumenti politike obično nisu dovoljni za postizanje tih ciljeva te pod uvjetom da su ispunjeni svi drugi uvjeti spojivosti. S obzirom na razmjer i hitnost izazova smanjenja emisija ugljikova dioksida, mogu se upotrebljavati različiti instrumenti, uključujući izravna bespovratna sredstva.

4.1.3.3 Prihvatljivost

82. Može se očekivati da će, u usporedbi s mjerama otvorenima za sve konkurentne djelatnosti, mjere smanjenja emisija ugljikova dioksida usmjerene na određene djelatnosti koje konkuriraju drugim nesubvencioniranim djelatnostima dovesti do većeg narušavanja tržišnog natjecanja. Stoga bi države članice trebale navesti razloge za mjere koje ne uključuju sve tehnologije i projekte koji su dio tržišnog natjecanja, na primjer sve projekte koji se provode na tržištu električne energije ili sve poduzetnike koji proizvode zamjenjive proizvode i koji su tehnički sposobni učinkovito doprinijeti smanjenju emisija stakleničkih plinova⁵³. Ti bi se razlozi trebali temeljiti na objektivnim problemima povezanim, na primjer, s učinkovitošću ili troškovima ili drugim relevantnim okolnostima. Takvi razlozi mogu se temeljiti na dokazima prikupljenima tijekom javnog savjetovanja u skladu s odjeljkom 4.1.3.4., ako je primjenjivo.
83. Komisija će procijeniti razloge navedene u obrazloženju i smatrati, na primjer, da ograničenja prihvatljivost ne predstavlja neopravdano narušavanje tržišnog natjecanja u sljedećim slučajevima:
- (a) ako je mjera usmjerena na određeni sektorski ili tehnološki cilj utvrđen u pravu Unije kao što je obnovljiva energija ili program energetske učinkovitosti⁵⁴;
 - (b) kada je mjera posebno usmjerena na podupiranje demonstracijskih projekata;
 - (c) kada je mjera usmjerena ne samo na pitanje smanjenja emisija ugljikova dioksida, već i na kvalitetu zraka ili drugo onečišćenje;
 - (d) kada država članica dostavi dokaze da prihvatljivi sektori ili inovativne tehnologije imaju potencijal da dugoročno znatno doprinesu zaštiti okoliša i korjenitoj dekarbonizaciji, osobito u smislu troškovne učinkovitosti;
 - (e) potrebna je mjera za postizanje diversifikacije nužne kako bi se izbjeglo pogoršavanje problema povezanih sa stabilnošću mreže⁵⁵;

⁵³ Komisija općenito neće zahtijevati prekogranično otvaranje mjera, iako to može pomoći u ublažavanju zabrinutosti u pogledu tržišnog natjecanja.

⁵⁴ U takvom slučaju prihvatljivost bi trebala biti ograničena samo u skladu s relevantnim definicijama ako su dostupne u sektorskom zakonodavstvu. Na primjer, posebni programi za obnovljive izvore energije trebali bi biti otvoreni za sve tehnologije koje odgovaraju definiciji „obnovljivih izvora energije” iz Direktive (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 8.).

⁵⁵ U tom slučaju država članica trebala bi dokazati da su prvo poduzeti odgovarajući koraci oblikovanjem tržišta i pomoćnih usluga kako bi se ulagače izložilo rizicima povezanim s ograničavanjem i kako bi se nagradio odabir lokacije i tehnologije kojima se podupire stabilnost mreže. Ako država članica utvrdi trajni problem sa sigurnošću opskrbe na lokalnoj razini koji se ne može riješiti u srednjoročnom razdoblju poboljšanjima modela tržišta ili dostatnim jačanjem mreže, trebalo bi osmisлити i procijeniti mjeru za rješavanje tog problema u skladu s odjeljkom 4.8.

- (f) kada se može očekivati da će selektivniji pristup imati za posljedicu niže troškove postizanja zaštite okoliša (na primjer smanjenjem troškova integracije mreže) i/ili neznatnije narušavanje tržišnog natjecanja.
84. Države članice trebale bi preispitivati pravila za prihvatljivost, kao i sva s njima povezana pravila kako bi se osiguralo da se razlozi kojima se opravdava ograničenja prihvatljivost nastave primjenjivati tijekom trajanja svakog programa, odnosno kako bi se osiguralo da sva ograničenja prihvatljivosti mogu i dalje biti opravdana kada se razviju nove tehnologije ili pristupi ili kada postane dostupna veća količina podataka⁵⁶.

4.1.3.4 Javno savjetovanje

85. Prije prijave potpore, osim u opravdanim iznimnim okolnostima, države članice moraju se javno savjetovati o mjerama koje se prijavljuju u skladu s ovim odjeljkom. Obveza savjetovanja ne primjenjuje se na izmjene već odobrenih mjera kojima se ne mijenja njihovo područje primjene ili prihvatljivost te na slučajeve iz točke 86. Kako bi se utvrdilo je li mjera opravdana uzimajući u obzir kriterije iz ovih Smjernica, potrebno je sljedeće javno savjetovanje:
- (a) za mjere kod kojih je procijenjena prosječna godišnja potpora koja se dodjeljuje ≥ 150 milijuna EUR godišnje, javno savjetovanje u trajanju od najmanje osam tjedana, obuhvaćajući:
 - (i) prihvatljivost;
 - (ii) metodu i procjenu subvencije po toni izbjegnutih emisija ekvivalenta CO₂ (po referentnom projektu);
 - (iii) predloženu uporabu i opseg konkurentnih natječajnih postupaka i sve predložene iznimke;
 - (iv) glavne parametre za postupak dodjele potpore⁵⁷, uključujući omogućivanje tržišnog natjecanja između različitih vrsta korisnika⁵⁸;
 - (v) glavne pretpostavke na kojima se temelji mjerenje upotrijebljeno za dokazivanje učinka poticaja, nužnosti i razmjernosti;
 - (vi) ako se mogu podupirati nova ulaganja u proizvodnju ili industrijsku proizvodnju koje se temelje na prirodnom plinu, predložene zaštitne mjere kako bi se osigurala spojivost s klimatskim ciljevima Unije (vidjeti točku 110.).

⁵⁶ Ovom točkom ne dovodi se u pitanje članak 4. Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EU) 2015/1589 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.).

⁵⁷ Na primjer, vrijeme između natječajnog postupka i razdoblja isporuke, pravila u pogledu ponude, pravila o određivanju cijena.

⁵⁸ Na primjer, ako postoje različita trajanja ugovora, različite metodologije za izračun iznosa prihvatljivog kapaciteta/proizvodnje različitih tehnologija, različite metodologije za izračun ili plaćanje subvencija.

- (b) za mjere kod kojih je procijenjena prosječna godišnja potpora koja se dodjeljuje < 150 milijuna EUR godišnje, javno savjetovanje u trajanju od najmanje četiri tjedna, obuhvaćajući:
 - (i) prihvatljivost;
 - (ii) predloženu uporabu i opseg konkurentnih natječajnih postupaka i sve predložene iznimke;
 - (iii) tu se mogu podupirati nova ulaganja u proizvodnju ili industrijsku proizvodnju koje se temelje na prirodnom plinu, predložene zaštitne mjere kako bi se osigurala spojivost s ciljevima klimatske neutralnosti Unije (vidjeti točku 110.).
- 86. Javno savjetovanje nije potrebno za mjere obuhvaćene točkom 85 podtočkom (b) ako se primjenjuju konkurentni natječajni postupci, a mjerom se ne podupiru ulaganja u proizvodnju energije ili industrijsku proizvodnju na temelju fosilnih goriva.
- 87. Upitnici za savjetovanje moraju se objaviti na javnim internetskim stranicama. Države članice moraju objaviti odgovor na savjetovanje koji uključuje sažetak i komentar na zaprimljene informacije. U odgovoru bi trebalo objasniti kako su mogući negativni učinci na tržišno natjecanje svedeni na najmanju moguću mjeru područjem primjene ili prihvatljivošću predložene mjere. Države članice u okviru prijave mjera potpore u skladu s ovim odjeljkom moraju navesti poveznicu na svoj odgovor na savjetovanje.
- 88. U iznimnim i opravdanim slučajevima Komisija može razmotriti alternativne metode savjetovanja pod uvjetom da se pri provedbi potpore (koja je u tijeku) uzmu stajališta zainteresiranih strana. U takvim slučajevima savjetovanje će se možda morati kombinirati s korektivnim mjerama kako bi se mogući narušavajući učinci mjere sveli na najmanju moguću mjeru.

4.1.3.5 Razmjernost

- 89. Potpore za smanjenje emisija stakleničkih plinova općenito bi se trebale dodjeljivati putem konkurentnog natječajnog postupka kako je opisano u točkama 48. i 49.
- 90. Natječajni bi postupak u načelu trebao biti otvoren svim korisnicima koji ispunjavaju uvjete kako bi se omogućila troškovno učinkovita dodjela potpora i kako bi se smanjilo narušavanje tržišnog natjecanja. Međutim, natječajni postupak može se ograničiti na jednog ili više specifičnih korisnika za koje su dostavljeni dokazi, uključujući sve relevantne dokaze prikupljene tijekom javnog savjetovanja koji pokazuju, na primjer:
 - (a) da bi jedan postupak otvoren svim korisnicima koji ispunjavaju uvjete doveo do rezultata koji nije optimalan ili ne bi omogućio postizanje ciljeva mjere; to se obrazloženje može odnositi na kriterije iz točke 83.;
 - (b) da razina potpore za koju se očekuje da će je trebati različite kategorije korisnika znatno odstupa⁵⁹; u tom se slučaju mogu provesti zasebni konkurentni natječajni

⁵⁹ To bi općenito bio slučaj kada se troškovi razlikuju za više od 15 %.

postupci tako da se kategorije korisnika sa sličnim troškovima međusobno natječu.

91. Ako se više kategorija korisnika za koje se očekuje da će trebati razinu potpore koja znatno odstupa stavi u jedan konkurentni natječajni postupak, države članice trebale bi razmotriti potencijal za prekomjernu naknadu za jeftinije tehnologije. Komisija će i to uzeti u obzir u svojoj procjeni. Gdje je to prikladno, kako bi se ograničila najveća ponuda iz različitih tehnologija, moguće da će biti potrebne gornje granice ponuda. Eventualne gornje granice ponuda treba obrazložiti s obzirom na mjerenje za referentne projekte iz točaka 50. i 51.
92. Izuzeća od zahtjeva za dodjelu potpora i određivanja razine potpore u okviru natječajnog postupka mogu se opravdati ako su dostavljeni dokazi, uključujući dokaze prikupljene tijekom javnog savjetovanja, koji potvrđuju da je primjenjivo jedno od sljedećeg:
 - (a) da nema dovoljno potencijalne ponude da bi se osiguralo tržišno natjecanje; u tom slučaju država članica mora dokazati da nije moguće povećati tržišno natjecanje smanjenjem proračuna ili proširenjem prihvatljivosti programa;
 - (b) da su korisnici mali projekti definirani kako slijedi:
 - (i) za projekte proizvodnje ili skladištenja električne energije – projekti ispod praga iz članka 5. Uredbe (EU) 2019/943;
 - (ii) za potrošnju električne energije – projekti s najvećom potražnjom nižom od 400 kW;
 - (iii) za tehnologije proizvodnje toplinske energije i plina – projekti instaliranog kapaciteta manjeg od 400 kW.
93. Za dodjelu pojedinačne potpore bez konkurentnog natječajnog postupka države članice moraju opravdati predložene razine potpora na temelju pojedinačnog poslovnog plana za određeni projekt kojem će se dodijeliti potpora, uključujući sve elemente navedene u točkama 50. i 51.
94. Države članice mogu upotrebljavati i konkurentne programe certifikata ili obveza dobavljača kako bi utvrdile iznos potpore i dodijelile je, pod uvjetom:
 - (a) da je potražnja u okviru programa utvrđena na razini koja je niža od potencijalne ponude;
 - (b) da se iznos otkupa ili penala koji se primjenjuje na potrošača ili dobavljača koji nije kupio potreban broj certifikata (odnosno cijena koja je najviši iznos koji bi bio plaćen za potporu) utvrđuje na dovoljno visokoj razini kako bi se potaknula usklađenost s obvezom. Međutim, cijena kazne trebala bi se temeljiti na mjerenju iz točaka 50. i 51. kako bi se izbjeglo da pretjerano visoka razina dovede do prekomjerne naknade.
95. Države članice mogu osmisliti i programe potpore usmjerene na smanjenje emisija ugljikova dioksida u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta. Provedba

konkurentnog natječajnog postupka nije obvezna za takve programe. Međutim, takve se potpore u načelu moraju dodjeljivati na isti način svim poduzetnicima koji ispunjavaju uvjete, koji posluju u istom sektoru gospodarske djelatnosti i koji su u istoj ili sličnoj činjeničnoj situaciji s obzirom na ciljeve mjere potpore. Država članica koja podnosi prijavu mora uspostaviti godišnji mehanizam praćenja kako bi provjerila je li mjera još uvijek potrebna.

96. Ako se potpora dodjeljuje u obliku operativne potpore ili smanjenja poreza radi potpore biogorivima, tekućim biogorivima ili bioplinu te ako postoji kvota/obveza opskrbe kojom se djelotvorno određuje zasebna tržišna cijena za biogoriva, iznos potpore ne smije premašiti razliku između njihovih troškova proizvodnje i te tržišne cijene. Troškovi proizvodnje mogu uključivati razumnu dobit.

4.1.4 *Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje*

97. Odjeljci 3.2.2. i 3.3. ne primjenjuju se na mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova.
98. Subvencija po toni izbjegnutih emisija ekvivalenta CO₂ mora se procijeniti za svakog korisnika ili referentni projekt te se moraju osigurati pretpostavke i metodologija za taj izračun. U mjeri u kojoj je to moguće, time bi se trebalo nastojati utvrditi neto smanjenje emisija iz djelatnosti, uzimajući u obzir emisije nastale ili smanjene tijekom životnog ciklusa. Kako bi se omogućila usporedba troškova različitih mjera zaštite okoliša, metodologija bi obično trebala biti slična za sve mjere koje promiče država članica⁶⁰.
99. Kako bi se ostvarili pozitivni učinci na okoliš u odnosu na smanjenje emisija ugljikova dioksida, potporama se ne smiju samo premještati emisije iz jednog sektora u drugi te se njima mora postići opće smanjenje emisija stakleničkih plinova. Trebalo bi razmotriti kratkoročne i dugoročne interakcije sa svim drugim relevantnim politikama ili mjerama, uključujući ETS Unije.
100. Kako bi se izbjegao rizik od dvostrukih subvencija i osigurala provjera smanjenja emisija stakleničkih plinova, potporama za smanjenje emisija ugljikova dioksida industrijskih djelatnosti moraju se smanjiti emisije koje izravno proizlaze iz te industrijske djelatnosti. Potporama za poboljšanje energetske učinkovitosti industrijskih djelatnosti mora se poboljšati energetska učinkovitost djelatnosti korisnika.
101. Kako bi se izbjeglo dodjeljivanje proračunskih sredstava projektima koji se ne provode, čime bi se mogao blokirati novi ulazak na tržište, države članice moraju pokazati da će se poduzeti razumne mjere kako bi se osiguralo da će se projekti kojima je dodijeljena potpora stvarno razviti, na primjer postavljanjem jasnih rokova za provedbu projekta, provjerom izvedivosti projekta u okviru pretkvalifikacije za primanje potpore,

⁶⁰ Načela za izračun smanjenja emisija stakleničkih plinova koja se primjenjuju za Inovacijski fond EU-a korisna su referentna točka dostupna na: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/call-annex_c_innovfund-lsc-2020-two-stage_en.pdf.

zahtijevanjem da sudionici plaćaju dodatna jamstva ili praćenjem razvoja i izrade projekta.

102. Korisnici mjere trebali bi biti izloženi rizicima čijem upravljanju mogu doprinijeti, na primjer rizicima povezanim s ograničavanjem obnovljive energije u odnosu na razdoblja prekomjerne proizvodnje ili nedostatnim prijenosom.
103. Potpore za smanjenje emisija ugljikova dioksida mogu imati različite oblike, uključujući bespovratna sredstva dodijeljena unaprijed i ugovore za isplate potpore koje su u tijeku, kao što su ugovori za kompenzaciju razlike⁶¹. Potpore koje pokrivaju troškove koji su uglavnom povezani s poslovanjem, a ne s ulaganjem, trebale bi se upotrebljavati samo ako država članica jasno dokaže da to dovodi do poslovnih odluka koje su prihvatljivije za okoliš.
104. Potpora mora biti osmišljena tako da se spriječi svako neopravdano narušavanje učinkovitog funkcioniranja tržišta, a posebno da se očuvaju učinkoviti poslovni poticaji i cjenovni signali. Na primjer, korisnici bi trebali ostati izloženi varijacijama cijena i tržišnom riziku, ako se time ne ugrožava ostvarenje cilja potpore. Točnije, korisnike ne bi trebalo poticati da svoju proizvodnju nude po cijenama nižima od svojih graničnih troškova i ne smiju primati potporu za proizvodnju ni u kojem razdoblju u kojem je tržišna vrijednost te proizvodnje negativna⁶².
105. Komisija će provesti procjenu na temelju svakog zasebnog slučaja za mjere koje uključuju namjenske infrastrukturne projekte. U svojoj procjeni Komisija će, među ostalim, razmotriti veličinu infrastrukture u odnosu na mjerodavno tržište, učinak na vjerojatnost dodatnih tržišnih ulaganja, mjeru u kojoj je infrastruktura prvotno namijenjena pojedinačnom korisniku ili skupini korisnika te postoji li vjerodostojan plan ili čvrsta obveza za povezivanje na širu mrežu, trajanje svih odstupanja ili izuzeća od zakonodavstva o unutarnjem tržištu, strukturu mjerodavnog tržišta i položaj korisnika na tom tržištu.
106. Na primjer, ako infrastruktura prvotno povezuje samo ograničen broj korisnika, učinak narušavanja može se ublažiti ako je dio plana razvoj šire mreže Unije na temelju sljedećih kriterija:
 - (a) infrastrukturu treba razmatrati odvojeno od svih drugih djelatnosti, a troškovi pristupa i uporabe trebali bi biti transparentni;

⁶¹ Ugovor za kompenzaciju razlike daje korisniku pravo na plaćanje koje je jednako razlici između fiksne „izvršne” cijene i referentne cijene, kao što je tržišna cijena, po jedinici proizvodnje. Posljednjih godina upotrebljavaju se za mjere za proizvodnju električne energije, ali mogli bi uključivati i referentnu cijenu povezanu s ETS-om, odnosno „ugovore o ugljiku” za kompenzaciju razlike. Ugovori za kompenzaciju razlike mogu uključivati i povrate korisnika poreznim obveznicima ili potrošačima za razdoblja u kojima referentna cijena premašuje izvršnu cijenu.

⁶² Mala postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mogu imati koristi od izravne cjenovne potpore kojom se pokrivaju svi troškovi rada i od njih se ne zahtijeva da prodaju električnu energiju na tržištu, u skladu s izuzećem iz članka 4. stavka 3. Direktive (EU) 2018/2001. Postrojenja se smatraju malim postrojenjima ako je njihov kapacitet ispod primjenjivog praga iz članka 5. Uredbe (EU) 2019/943.

- (b) ako se time ne ugrožava ostvarenje cilja potpore, prema potrebi potpore bi trebale podlijegati otvaranju infrastrukture trećim osobama po poštenim, razumnim i nediskriminirajućim uvjetima (uključujući javne pozive na podnošenje zahtjeva za priključenje pod jednakim uvjetima);
 - (c) prednost koju imaju korisnici dok se ne ostvari takav širi razvoj možda će se morati nadoknaditi, na primjer doprinosom daljnjem proširenju mreže;
 - (d) prednost koju ostvaruju posebni korisnici možda će trebati biti ograničena i/ili podijeljena s drugim sudionicima.
107. Kako se ne bi ugrozio cilj mjere ili drugi ciljevi Unije u području zaštite okoliša, ne smiju se davati poticaji za proizvodnju energije koja bi zamijenila manje onečišćujuće oblike energije. Na primjer, ako se podupire kogeneracija na temelju neobnovljivih izvora ili ako se podupire biomasa, ti projekti ne smiju primati poticaje za proizvodnju električne energije ili topline u vrijeme kada bi to značilo ograničavanje obnovljivih izvora energije koji ne onečišćuju zrak.
108. Potporama za smanjenje emisija ugljikova dioksida može se neopravdano narušiti tržišno natjecanje ako se njima istiskuju ulaganja u čišća alternativna rješenja koja su već dostupna na tržištu ili ako se stvara ovisnost o određenim tehnologijama, čime se sprečava širi razvoj tržišta za čišća rješenja i njihova uporaba. Komisija će stoga provjeriti i da se mjerom potpore ne potiče ni ne produžuje potrošnja fosilnih goriva i energije⁶³, otežavajući razvoj čišćih alternativa i znatno smanjujući ukupnu korist tog ulaganja za okoliš. Države članice trebale bi objasniti kako namjeravaju izbjeći taj rizik, među ostalim obvezujućim obvezama uporabe uglavnom obnovljivih ili niskougljičnih goriva ili postupnim ukidanjem fosilnih goriva.
109. Komisija smatra da određene mjere potpore imaju negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu za koje nije vjerojatno da će se nadoknaditi. Konkretno, određene mjere potpore mogu pogoršati tržišne nedostatke te stvoriti neučinkovitosti na štetu dobrobiti potrošača i društva. Na primjer, mjerama kojima se potiču nova ulaganja u proizvodnju energije ili industrijsku proizvodnju na temelju fosilnih goriva koja najviše onečišćuju, kao što su ugljen, dizel, lignit, nafta, treset i naftni škrljevac, povećavaju se negativni vanjski učinci na okoliš na tržištu. S obzirom na nespojivost tih goriva s klimatskim ciljevima Unije, neće se smatrati da ona imaju pozitivne učinke na okoliš.
110. Slično tome, u usporedbi s alternativnim ulaganjima, mjerama kojima se potiču nova ulaganja u proizvodnju energije ili industrijsku proizvodnju na temelju prirodnog plina mogle bi se kratkoročno smanjiti emisije stakleničkih plinova i drugih onečišćivača, ali dugoročno pogoršati negativni vanjski učinci na okoliš. Kako bi ulaganja u prirodni plin mogla smatrati ulaganjima koja imaju pozitivan učinak na okoliš, države članice moraju objasniti kako će osigurati da se ulaganjem pridonosi postizanju klimatskog cilja Unije do 2030. i cilja klimatske neutralnosti do 2050. Konkretno, države članice trebale bi objasniti kako će se izbjeći ovisnost o proizvodnji energije iz plina ili opremi za proizvodnju na plin. Na primjer, to može uključivati obvezujuće obveze korisnika u

⁶³ Uključujući nositelje energije koji ne emitiraju iz ispušne cijevi, ali se proizvode u procesu s visokim emisijama ugljika.

pogledu provedbe tehnologije smanjenja emisija ugljika kao što su CCS/CCU ili zamjena prirodnog plina plinom obnovljivim ili niskougljičnim plinom ili zatvaranje postrojenja u vremenskom okviru koji je u skladu s ciljem Unije u pogledu klimatske neutralnosti⁶⁴.

111. Ako se utvrde rizici od dodatnog narušavanja tržišnog natjecanja ili ako su mjere posebno nove ili složene, Komisija može odrediti uvjete utvrđene u točki 72.
112. Za pojedinačne mjere ili programe potpore od kojih koristi ima posebno ograničen broj korisnika ili već pozicionirani korisnik, države članice trebale bi, osim toga, dokazati da predložena mjera potpore neće dovesti do povećanja tržišne snage.
113. Ako su ispunjeni svi ostali uvjeti spojivosti, Komisija će obično pronaći ravnotežu kako bi mjere smanjenja emisija ugljikova dioksida bile pozitivne (odnosno kako bi pozitivni učinci nadmašivali narušavanje unutarnjeg tržišta) s obzirom na njihov doprinos ublažavanju klimatskih promjena, što je u Uredbi (EU) 2020/852 definirano kao cilj zaštite okoliša, pod uvjetom da ne postoje očite naznake neusklađenosti s načelom „ne nanosi bitnu štetu”.

4.2 Potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada i njihove učinkovitosti u zaštiti okoliša

4.2.1 Obrazloženje potpore

114. Mjere usmjerene na poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada i njihove učinkovitosti u zaštiti okoliša usmjerene su na negativne vanjske učinke stvaranjem pojedinačnih poticaja za postizanje ciljeva za uštedu energije i smanjenje emisija stakleničkih plinova i onečišćivača zraka. Osim općih tržišnih nedostataka utvrđenih u poglavlju 3., posebni tržišni nedostaci mogu se pojaviti u području energetske učinkovitosti i učinkovitosti u zaštiti okoliša za zgrade. Na primjer, kada se razmatraju radovi na obnavljanju zgrada, korist od mjera energetske učinkovitosti i učinkovitosti u zaštiti okoliša obično ne ostvaruje samo vlasnik zgrade koji u načelu snosi troškove obnove, već i stanari. Komisija stoga smatra da bi državne potpore mogle biti potrebne za promicanje ulaganja usmjerenih na poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada i njihove učinkovitosti u zaštiti okoliša.

4.2.2 Područje primjene i podržane djelatnosti

115. Potpora se može dodijeliti za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada.
116. Ta se potpora može kombinirati s potporom za bilo koju od sljedećih mjera ili sve njih:
 - (a) postavljanje integriranih postrojenja za proizvodnju električne energije, toplinske energije ili za hlađenje iz obnovljivih izvora u krugu zgrade;

⁶⁴ Osim toga, ako projekt uključuje ulaganje u postrojenje za proizvodnju energije na bazi prirodnog plina ili industrijsko postrojenje, troškovi tog postrojenja općenito ne bi bili prihvatljivi za državnu potporu na temelju ovog odjeljka jer bi se to uobičajeno smatralo protučinjeničnim ulaganjem koje bi se provelo bez potpore. Umjesto toga, za poporu bi bili prihvatljivi dodatni elementi kojima se ostvaruju smanjenja emisija, kao što su CCS ili dodatni troškovi povezani s kogeneracijom.

- (b) ugradnja opreme za skladištenje energije proizvedene u postrojenjima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora u krugu zgrade;
 - (c) izgradnja i postavljanje infrastrukture za punjenje za korisnike zgrade i povezane infrastrukture, kao što je provođenje kabela, ako se parkiralište nalazi unutar zgrade ili u neposrednoj blizini zgrade;
 - (d) ugradnja opreme za digitalizaciju zgrade na lokaciji, posebno kako bi se povećala njezina pripremljenost za pametne tehnologije. Prihvatljiva ulaganja mogu obuhvaćati intervencije ograničene na pasivno interno ožičenje ili strukturno kabliranje za podatkovne mreže i, prema potrebi, pomoćni dio pasivne mreže na privatnom posjedu izvan zgrade. Izuzeto je ožičenje ili kabliranje za podatkovne mreže izvan privatnog posjeda;
 - (e) ostala ulaganja kojima se poboljšava energetska učinkovitost zgrade ili njezina učinkovitost u zaštiti okoliša, uključujući ulaganja u zelene krovove i opremu za uporabu kišnice.
117. Potpore se mogu dodijeliti i za poboljšanje energetske učinkovitosti opreme za grijanje ili hlađenje unutar zgrade. Potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti proizvodnih procesa i opreme za proizvodnju energije koja se upotrebljava za pogon strojeva nisu obuhvaćene ovim odjeljkom, ali mogu biti obuhvaćene odjeljkom 4.1. Potpora za opremu za grijanje ili hlađenje povezanu sa sustavima centraliziranoga grijanja obuhvaćena je odjeljkom 4.10.
118. Potpora mora potaknuti sljedeće:
- (a) poboljšanja energetske učinkovitosti koja rezultiraju smanjenjem potražnje za primarnom energijom za najmanje 20 % u usporedbi sa stanjem prije ulaganja, kad je riječ o obnovi postojećih zgrada. Odstupajući od navedenog, ako je poboljšanje dio postupne obnove, njime se mora ostvariti ukupno smanjenje potražnje za primarnom energijom za najmanje 30 % u usporedbi sa stanjem prije ulaganja tijekom razdoblja od tri godine;
 - (b) poboljšanja energetske učinkovitosti koja rezultiraju uštedama primarne energije od najmanje 10 % u usporedbi s pragom utvrđenim za zahtjeve za zgrade približno nulte energije u nacionalnim mjerama za provedbu Direktive 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁶⁵, kad je riječ o novim zgradama.
119. Potpore za poboljšanje energetske učinkovitosti zgrada mogu se dodijeliti i MSP-ovima i malim poduzećima srednje tržišne kapitalizacije koji su pružatelji mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti radi olakšavanja sklapanja ugovora o energetskom učinku u smislu članka 2. točke 27. Direktive 2012/27/EU.

⁶⁵ Direktiva 2010/31/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 19. svibnja 2010. o energetskim svojstvima zgrada (SL L 153, 18.6.2010., str. 13.).

4.2.3 Učinak poticaja

120. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka 121. i 122.
121. Komisija smatra da potpora projektima s razdobljem povrata kraćim od pet godina u načelu nema učinak poticaja. Međutim, država članica može osigurati dokaze kako bi pokazala da je potpora potrebna kao poticaj za promjenu ponašanja, čak i u slučaju projekata s kraćim razdobljem povrata.
122. Smatrat će se da potpore za pokrivanje troškova prilagodbe normama Unije koje su donesene, ali još nisu stupile na snagu imaju učinak poticaja ako se ulaganje provede i završi najmanje 18 mjeseci prije nego što norme Unije stupe na snagu.

4.2.4 Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru

4.2.4.1 Prikladnost

123. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.2. primjenjuje se i zahtjev iz točke 124.
124. Potpore za olakšavanje sklapanja ugovora o energetske učinku mogu biti u obliku zajma ili jamstva pružatelju mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti u okviru ugovora o energetske učinku ili se mogu sastojati od financijskog proizvoda namijenjenog refinanciranju predmetnog pružatelja mjera (na primjer faktoring, forfetiranje).

4.2.4.2 Razmjernost

125. Prihvatljivi troškovi odgovaraju isključivo troškovima ulaganja koji su izravno povezani s postizanjem više razine energetske učinkovitosti ili učinkovitosti u zaštiti okoliša.
126. Intenzitet osnovne potpore ne smije premašiti 30 % prihvatljivih troškova.
127. Kad je riječ o potporama koje se dodjeljuju za poboljšanje energetske učinkovitosti postojećih zgrada, intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova ako poboljšanja energetske učinkovitosti dovode do smanjenja potražnje za primarnom energijom za najmanje 40 %.
128. Intenzitet potpore može se povećati za 20 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju malim poduzetnicima ili za 10 postotnih bodova za potpore koje se dodjeljuju srednjim poduzetnicima.
129. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora ili za 5 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.
130. Iznimno te ovisno o posebnim značajkama mjere, država članica može na temelju analize manjka financijskih sredstava iz točaka 47., 50. i 51. dokazati i da je potreban veći iznos potpore. Iznos potpore ne smije premašiti manjak financijskih sredstava kako je utvrđeno u točkama 50. i 51.

131. Ako se potpora dodjeljuje na temelju konkurentnog natječajnog postupka provedenog u skladu s kriterijima iz točaka 48. i 49., iznos potpore smatra se razmjernim.
132. Na potpore koje se dodjeljuju u obliku financijskih instrumenata ne primjenjuju se maksimalni intenziteti potpore iz točaka 126. do 130. Ako se potpora dodjeljuje u obliku jamstva, ona ne smije premašiti 80 % temeljnog zajma. Vlasnici zgrade fondu za energetske učinkovitost ili obnovljivu energiju ili drugom financijskom posredniku otplaćuju iznos koji mora odgovarati najmanje nominalnoj vrijednosti zajma.

4.2.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje

133. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 134. do 136.
134. Mjere kojima se potiču nova ulaganja u opremu na prirodni plin u cilju poboljšanja energetske učinkovitosti zgrada mogu kratkoročno dovesti do smanjenja potražnje za energijom, ali dugoročno pogoršati negativne vanjske učinke na okoliš u usporedbi s alternativnim ulaganjima. Nadalje, potporama za ugradnju opreme na prirodni plin može se neopravdano narušiti tržišno natjecanje ako se njima istiskuju ulaganja u čišća alternativna rješenja koja su već dostupna na tržištu ili ako se stvara ovisnost o određenim tehnologijama, čime se sprečava širi razvoj tržišta za čišće tehnologije i njihova uporaba. Komisija smatra da nije vjerojatno da će pozitivni učinci mjera koje stvaraju takav učinak ovisnosti biti veći od njihovih negativnih učinaka. U okviru svoje procjene Komisija će razmotriti zamjenjuje li oprema na prirodni plin energetske opreme koja upotrebljava fosilna goriva koja najviše onečišćuju, kao što su nafta i ugljen.
135. Alternative energetske opreme koja upotrebljava fosilna goriva koja najviše onečišćuju (kao što su nafta i ugljen) već su dostupne na tržištu. U tom kontekstu ne smatra se da potpore za ugradnju energetske opreme koja upotrebljava takva goriva imaju iste pozitivne učinke kao potpora za ugradnju opreme koja upotrebljava čišću energiju. Prvo, neznatno poboljšanje u pogledu smanjenja potražnje za energijom poništava se većim emisijama ugljika povezanim s upotrebom fosilnih goriva. Drugo, dodjela potpore za instalaciju energetske opreme na naftu ili ugljen podrazumijeva znatan rizik od stvaranja ovisnosti o tehnologijama koje se temelje na fosilnim gorivima i potiskivanja ulaganja u čišće i inovativnije alternative dostupne na tržištu udaljavanjem potražnje od takvih alternativa. To bi odvratilo i od daljnjeg razvoja tržišta čistih tehnologija koje se ne temelje na fosilnim gorivima, a koje su otporne na promjene u budućnosti. Komisija stoga smatra da nije vjerojatno da će se nadoknaditi negativni učinci potpore za energetske opreme na naftu ili ugljen.
136. Ako se potpora dodjeljuje u obliku donacije, kapitala, jamstva ili zajma fondu za energetske učinkovitost ili obnovljivu energiju ili drugom financijskom posredniku, Komisija će provjeriti jesu li uspostavljeni uvjeti kojima se osigurava da fond za energetske učinkovitost ili obnovljivu energiju ili drugi financijski posrednici ne ostvaruju nikakvu neopravdanu prednost te da za potrebe provedbe mjere potpore za energetske učinkovitost primjenjuju tržišno razumnu strategiju ulaganja. Posebno moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) financijski posrednici ili upravitelji fondova moraju se birati u otvorenom, transparentnom i nediskriminirajućem postupku koji se provodi u skladu s primjenjivim pravom Unije i nacionalnim pravom;
- (b) uspostavljeni su uvjeti kojima se osigurava da se financijskim posrednicima, uključujući fondove za energetske učinkovitost ili obnovljivu energiju, upravlja na komercijalnoj osnovi i kojima se osigurava donošenje odluka o financiranju usmjerenih na stjecanje dobiti;
- (c) upravitelji fonda za energetske učinkovitost ili obnovljivu energiju ili drugi financijski posrednici pogodnosti u najvećoj mogućoj mjeri prenose na krajnje korisnike (vlasnike zgrada ili stanare) u obliku veće količine financiranja, nižih zahtjeva za dodatna jamstva, nižih jamstvenih premija ili nižih kamatnih stopa.

4.3 Potpore za čistu mobilnost

137. U odjeljcima 4.3.1. i 4.3.2. utvrđeni su uvjeti pod kojima državne potpore za čistu mobilnost u sektorima zračnog, cestovnog i željezničkog prometa, prometa unutarnjim plovnim putovima i pomorskog i obalnog putničkog i teretnog prometa olakšavaju razvoj gospodarske djelatnosti na način prihvatljiv za okoliš, a da ne utječu negativno na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu Unije.

4.3.1 *Potpore za kupnju i zakup čistih transportnih vozila i čiste opreme za usluge te za prilagodbu vozila*

4.3.1.1 *Obrazloženje potpore*

138. Kako bi se do 2050. postigao pravno obvezujući cilj Unije u pogledu klimatske neutralnosti, u Komunikaciji o zelenom planu utvrđen je cilj smanjenja emisija iz prometa za najmanje 90 % do 2050. u odnosu na razine iz 1990. U Komunikaciji Komisije „Strategija za održivu i pametnu mobilnost”⁶⁶ potvrđena je ambicija zelenog plana i utvrđene su ključne etape koje pokazuju put kojim ti sektori moraju ići kako bi se ostvario taj cilj putem smanjenja emisija ugljikova dioksida iz pojedinačnih vrsta prijevoza i cijelog prijevoznog lanca⁶⁷.
139. Iako se postojećim politikama mogu osigurati poticaji za širu uporabu čistih transportnih vozila, određivanjem obvezujućih emisijskih ciljeva za CO₂ za novi vozni park cestovnih vozila proizvođača⁶⁸, internalizacijom vanjskih učinaka na klimu i okoliš⁶⁹, ili poticanjem potražnje za vozilima kroz javnu nabavu⁷⁰, te politike možda

⁶⁶ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija naslovljena „Strategija za održivu i pametnu mobilnost: upravljanje europskim prometom za budućnost”, COM/2020/789 final.

⁶⁷ Među njima je ambicija da do 2030. na cestama bude najmanje 30 milijuna automobila s nultim emisijama, 80 000 kamiona s nultim emisijama te da do 2050. gotovo svi automobili, kombiji, autobusi i nova teška vozila budu vozila s nultim emisijama.

⁶⁸ Uredba (EU) 2019/631 i Uredba (EU) 2019/1242.

⁶⁹ Na primjer, Direktivom 1999/62/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 1999. o naknadama koje se naplaćuju za korištenje određenih infrastruktura za teška teretna vozila (SL L 187, 20.7.1999., str. 42.) i sustavom ETS-a Unije.

⁷⁰ Primjerice, Direktivom (EU) 2019/1161.

neće biti dostatne za cjelovito rješavanje tržišnih nedostataka koji pogađaju predmetni sektor. Unatoč postojećim politikama određene tržišne prepreke i tržišni nedostaci mogu ostati neriješeni, među ostalim cjenovna pristupačnost čistih transportnih vozila u usporedbi s konvencionalnim vozilima, ograničena dostupnost infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom i postojanje vanjskih učinaka na okoliš. Države članice stoga mogu dodijeliti potporu za rješavanje preostalih tržišnih nedostataka i podržati razvoj sektora čiste mobilnosti.

4.3.1.2 Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru

140. Potpore se mogu dodijeliti za kupnju ili zakup novih ili rabljenih čistih transportnih vozila za zračni, cestovni i željeznički prijevoz, prijevoz unutarnjim plovnim putovima te putnički i teretni pomorski i obalni prijevoz te za nabavu i zakup čiste opreme za zemaljske usluge i čiste terminalne opreme.
141. Potpora se može dodijeliti i za prilagodbu transportnih vozila, čime im se omogućuje da se kvalificiraju kao čista transportna vozila.

4.3.1.3 Učinak poticaja

142. Uz uvjete iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i uvjeti iz točaka 143. do 147.
143. Ako potpora ne postoji, država članica mora osigurati vjerodostojan protučinjenični scenarij. Protučinjenični scenarij odgovara ulaganju istog kapaciteta, trajanja i, prema potrebi, istih relevantnih tehničkih obilježja kao kod ulaganja koje je prihvatljivo za okoliš. Ako se ulaganje odnosi na kupnju ili zakup čistih transportnih vozila, protučinjenični scenarij općenito je kupnja ili zakup vozila iste kategorije i istog kapaciteta koja su barem u skladu s normama Unije koja bi bila kupljena ili zakupljena bez potpore.
144. Još jedan protučinjenični scenarij može se sastojati i od održavanja postojećeg vozila u funkciji tijekom razdoblja koje odgovara trajanju ulaganja prihvatljivog za okoliš. U tom bi se slučaju trebali uzeti u obzir diskontirani troškovi održavanja, popravka i modernizacije tijekom tog razdoblja.
145. U određenim se slučajevima protučinjenični scenarij može sastojati od kasnije zamjene transportnog vozila, a u tom bi se slučaju u obzir trebala uzeti diskontirana vrijednost transportnog vozila, dok bi se razlika u ekonomskom vijeku trajanja predmetne opreme trebala ujednačiti. Taj pristup može biti posebno važan za transportna vozila koja imaju duži ekonomski vijek trajanja kao što su plovila, vlakovi i zrakoplovi.
146. U slučaju transportnih vozila koja podliježu ugovorima o zakupu, diskontirana vrijednost zakupa opreme prihvatljive za okoliš trebala bi se usporediti s diskontiranom vrijednošću kupnje ili zakupa transportnog vozila koje je manje prihvatljivo za okoliš, a koje bi se upotrebljavalo da nema potpore.
147. U ograničenim slučajevima ulaganje prihvatljivo za okoliš može se sastojati od opreme koja se dodaje postojećem vozilu (na primjer, naknadno opremanje sustava za kontrolu onečišćenja). U tom slučaju prihvatljivi troškovi sastojat će se od ukupnih troškova ulaganja.

4.3.1.4 Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru

4.3.1.4.1 Prikladnost

148. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka 149. i 150.
149. Pri provjeri prikladnosti alternativnih instrumenata politike trebalo bi uzeti u obzir potencijal za druge vrste intervencija osim državnih potpora kojima se potiče razvoj tržišta čiste mobilnosti i njihov očekivani učinak u usporedbi s učinkom predložene mjere. Nadalje, pri procjeni prikladnosti potpore trebalo bi uzeti u obzir učinak alternativnih mjera usmjerenih na postizanje istog cilja ili kao što je učinak ETS-a ili regulatornih obveza (uključujući postojanje zona s niskim emisijama u predmetnoj državi članici) i pravila o javnoj nabavi, kao što su pravila utvrđena Direktivom (EU) 2019/1161.
150. Potpore za kupnju i zakup čistih transportnih vozila te za prilagodbu transportnih vozila na način koji će im omogućiti da se kvalificiraju kao čista transportna vozila mogu se dodijeliti u bilo kojem obliku, uključujući bespovratna sredstva, zajmove ili jamstva. Država članica mora obrazložiti svoj odabir instrumenta potpore i objasniti zašto se instrumentima potpore kojima se manje narušava tržišno natjecanje ne bi ostvarili jednako učinkoviti ishodi.

4.3.1.4.2 Razmjernost

151. Potpora ne smije premašiti troškove potrebne kako bi se olakšao razvoj predmetne gospodarske djelatnosti na način da se poveća razina zaštite okoliša (odnosno prijelazom s konvencionalnih na čista transportna vozila) u usporedbi s protučinjeničnim scenarijem u slučaju nepostojanja potpore. Državna potpora može se smatrati razmjernom ako su ispunjeni uvjeti iz točaka od 152. do 159.
152. Neto dodatni troškovi (prihvatljivi troškovi) odgovaraju razlici između ukupnog troška vlasništva čistih transportnih vozila predviđenih za nabavu ili zakup uz državnu potporu i ukupnog troška vlasništva u protučinjeničnom scenariju.
153. Troškovi koji nisu izravno povezani s postizanjem više razine zaštite okoliša neće biti prihvatljivi za potporu.
154. Kad je riječ o prilagodbama vozila koje im omogućuju da se kvalificiraju kao čista vozila, u skladu s točkom 146., prihvatljivi troškovi su ukupni troškovi prilagodbe, uz pretpostavku protučinjeničnog scenarija u kojem vozila zadržavaju isti ekonomski vijek trajanja bez prilagodbe.
155. Potpora se mora dodijeliti na temelju konkurentnog natječajnog postupka provedenog u skladu s kriterijima iz točaka 48. i 49.
156. Ako su u okviru konkurentnog natječajnog postupka uključeni drugi kriteriji osim iznosa potpore koji je zatražio podnositelj prijave, primjenjuje se točka 49. Kriteriji odabira mogu se, na primjer, odnositi na očekivane koristi za okoliš tijekom trajanja ulaganja u pogledu smanjenja ekvivalenta CO₂ ili drugih onečišćujućih tvari. U takvim slučajevima, kako bi se olakšalo utvrđivanje koristi za okoliš, država članica može od podnositelja prijave zatražiti da u svojim ponudama navedu očekivanu razinu smanjenja

emisija koja proizlazi iz ulaganja, u usporedbi s razinom emisija usporedivog vozila koje je u skladu s normama Unije, gdje je to primjenjivo. Kriteriji zaštite okoliša koji se upotrebljavaju u konkurentnom natječajnom postupku mogu uključivati i razmatranja životnog ciklusa kao što je utjecaj na okoliš gospodarenja proizvodom na kraju životnog vijeka.

157. Konkurentni natječajni postupak mora biti osmišljen na način da osigurava dovoljno poticaja za podnositelje prijava da daju ponudu za projekte koji se odnose na kupnju transportnih vozila s nultim emisijama, u mjeri u kojoj su ona dostupna u tom načinu prijevoza, koja su općenito skuplja od alternativa koje su manje prihvatljive za okoliš. To podrazumijeva da je potrebno osigurati da primjenom kriterija odabira ti projekti ne budu stavljeni u nepovoljniji položaj u odnosu na druga čista transportna vozila koja se ne smatraju vozilima s nultom stopom emisija. Na primjer, kriteriji zaštite okoliša mogu se osmisлити kao premije koje omogućuju da se projektima koji donose koristi za okoliš koje nadilaze one koje proizlaze iz uvjeta prihvatljivosti ili primarnog cilja programa dodijeli veći broj bodova.
158. Odstupajući od točaka 155., 156. i 157., ako očekivani broj sudionika nije dovoljan za osiguravanje učinkovitog tržišnog natjecanja ili izbjegavanje strateškog nadmetanja ili ako se ne može organizirati konkurentni natječajni postupak opisan u točkama 48. i 49., potpore se mogu dodijeliti bez konkurentnog natječajnog postupka. U takvim slučajevima intenzitet osnovne potpore ne smije premašiti 40 % prihvatljivih troškova. Taj intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za transportna vozila s nultim emisijama te za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća ili za 20 postotnih bodova za mala poduzeća.
159. Iznimno te ovisno o posebnim značajkama mjere, država članica može na temelju analize manjka financijskih sredstava iz točaka 47., 50. i 51. dokazati i da je potreban veći iznos potpore. U tom slučaju država članica mora provesti *ex post* praćenje kako bi provjerila iznesene pretpostavke o razini potrebne potpore i uspostavila mehanizam za povrat prekomjernih sredstava kako je navedeno u točki 53. Izнос potpore ne smije premašiti manjak financijskih sredstava kako je utvrđeno u točkama 50. i 51.

4.3.1.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje

160. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 161. do 166.
161. Komisija smatra da određene mjere potpore imaju negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu za koje nije vjerojatno da će se nadoknaditi. Konkretno, mjere kojima se potiču nova ulaganja u transportna vozila na prirodni plin (uključujući SPP i UPP) mogu kratkoročno dovesti do smanjenja emisija stakleničkih plinova i drugih onečišćujućih tvari, ali dugoročno pogoršati negativne vanjske učinke na okoliš u usporedbi s alternativnim ulaganjima. Nadalje, potporama za kupnju čistih transportnih vozila može se neopravdano narušiti tržišno natjecanje ako se njima istiskuju ulaganja u čišća alternativna rješenja koja su već dostupna na tržištu ili ako se stvara ovisnost o određenim tehnologijama, čime se sprečava širi razvoj tržišta čišćih tehnologija i njihova uporaba. Stoga u tim slučajevima Komisija smatra da nije vjerojatno da će se nadoknaditi negativni učinci na tržišno natjecanje potpore za kupnju ili zakup čistih transportnih vozila na prirodni plin kao što su vozila na SPP i UPP.

162. Može se smatrati da potpora za kupnju ili zakup vozila na SPP i UPP ne stvara dugoročne učinke ovisnosti i ne istiskuje ulaganja u čišće tehnologije ako u trenutku kada država članica obavijesti Komisiju o svojim planovima za provedbu mjere potpore ili kada se mjera potpore provodi, država članica dokaže da čišća alternativa nije lako dostupna na tržištu i da se ne očekuje da će uskoro biti dostupna⁷¹. Osim toga, može se smatrati da potpora nema učinak stvaranja ovisnosti ili istiskivanja ulaganja u čišće tehnologije ako se država članica obveže osigurati da će se za pogon tih vozila upotrebljavati mješavina bioplina ili obnovljivih plinovitih goriva nebiološkog podrijetla namijenjena uporabi u prometu (najmanje 20 %).
163. Alternative vozilima koja upotrebljavaju fosilna goriva koja najviše onečišćuju (kao što su dizel ili ukapljeni naftni plin (UNP)) već su dostupne na tržištu za uporabu u sektorima cestovnog prijevoza, prijevoza unutarnjim plovnim putovima, pomorskog i obalnog prijevoza te željezničkog prijevoza. Stoga se ne smatra da potpora za kupnju ili zakup tih vozila, čak i ako je riječ o novoj generaciji vozila koja premašuje norme Unije, gdje je to primjenjivo, ima iste pozitivne učinke kao potpora za kupnju ili zakup čistih vozila s nižim izravnim emisijama CO₂ (iz ispušne cijevi/ispušnih plinova). Prvo, neznatno poboljšanje u pogledu smanjenja izravnih emisija CO₂ i onečišćujućih tvari poništava se kontinuiranim emisijama ugljika povezanim s upotrebom fosilnih goriva. Drugo, dodjela potpore za kupnju tih tipova vozila predstavlja znatan rizik od stvaranja ovisnosti o tehnologijama koje se temelje na fosilnim gorivima i od istiskivanja ulaganja u čišća alternativna rješenja dostupna na tržištu udaljavanjem potražnje od vozila na alternativna nefosilna goriva. To bi odvratilo i od daljnjeg razvoja tržišta čistih tehnologija koje se ne temelje na fosilnim gorivima, a koje su otporne na promjene u budućnosti. Komisija stoga smatra da nije vjerojatno da će se nadoknaditi negativni učinci na tržišno natjecanje koji proizlaze iz potpore za vozila koja upotrebljavaju fosilna goriva koja najviše onečišćuju kao što su dizel ili UNP.
164. Kad bude procjenjivala u kojoj mjeri potpora za kupnju čistih transportnih vozila narušava tržišno natjecanje, Komisija će razmotriti bi li stavljanje u promet novih transportnih vozila dovelo do tržišnih nedostataka ili pogoršalo postojeće tržišne nedostatke kao što su prekomjerni kapaciteti u predmetnom sektoru.
165. Kad je riječ o željezničkom prijevozu, s obzirom na potrebe za dodatnim kapacitetima povezane s ciljanim povećanjem uporabe tog načina prijevoza, države članice moraju osigurati da potpora ne dovede do prijevremenog otpisa željezničkih vozila s nultom stopom emisija. U tu svrhu tračnička vozila s nultom stopom emisija koja se zbog potpore više ne upotrebljavaju trebalo bi staviti na raspolaganje na tržištu tijekom razdoblja od najmanje tri mjeseca u okviru medijski popraćenog, otvorenog, transparentnog, nediskriminirajućeg i bezuvjetnog postupka prodaje po tržišnoj cijeni.
166. Kad je riječ o zračnom prijevozu, država članica mora osigurati da se potpora, ako je dodijeljena poduzetniku koji već djeluje u predmetnom sektoru, dodijeli za zamjenu zrakoplova manje prihvatljivog za okoliš čistim zrakoplovom u usporedivoj klasi zrakoplova i da ne dovede do proširenja flote korisnika.

⁷¹ Za takvu procjenu Komisija će općenito promatrati razdoblje od četiri godine nakon prijave ili provedbe mjere potpore. Svoju će procjenu temeljiti na neovisnim tržišnim studijama koje je dostavila država članica ili na bilo kojim drugim odgovarajućim dokazima.

4.3.2 Potpore za uvođenje infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom

4.3.2.1 Obrazloženje potpore

167. Sveobuhvatna mreža infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom potrebna je kako bi se omogućila široka prihvaćenost čistih transportnih vozila i omogućio prelazak na mobilnost s nultim emisijama. Naime, ograničena dostupnost infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom ključna je prepreka uvođenju čistih transportnih vozila na tržište. Nadalje, infrastruktura za punjenje i opskrbu gorivom nije ravnomjerno raširena među državama članicama. Istodobno, sve dok je udio čistih transportnih vozila u opticaju ograničen, samo tržište možda neće moći osigurati potrebnu infrastrukturu za punjenje i opskrbu gorivom.
168. Direktivom 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća⁷² uspostavlja se zajednički okvir mjera za uvođenje infrastrukture za alternativna goriva za promet u Uniji i utvrđuju se odredbe za države članice u pogledu uvođenja takve infrastrukture. Osim toga, drugim politikama kojima se promiče uvođenje čistih transportnih vozila već se mogu dati signali za ulaganja u uvođenje infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom. Međutim, te politike same po sebi možda nisu dovoljne za cjelovito rješavanje utvrđenih tržišnih nedostataka. Države članice stoga mogu dodijeliti potporu za rješavanje preostalih tržišnih nedostataka i podržati uvođenje infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom.

4.3.2.2 Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru

169. Potpora se može dodijeliti za izgradnju i postavljanje ili nadogradnju infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom.
170. Projekti mogu uključivati i postrojenja za pametno punjenje i za proizvodnju električne energije ili vodika iz obnovljivih izvora na lokaciji, povezane s infrastrukturom za punjenje ili opskrbu izravnom vezom, kao i objekte za skladištenje električne energije i vodika na lokaciji koji se isporučuju kao goriva namijenjena uporabi u prometu.

4.3.2.3 Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru

4.3.2.3.1 Nužnost potpore

171. Država članica mora provjeriti nužnost potpore za poticanje uvođenja infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom iste kategorije⁷³ temeljem *ex ante* otvorenog javnog savjetovanja ili neovisne studije tržišta. Konkretno, država članica mora potvrditi da nije vjerojatno da će se slična infrastruktura uskoro razviti u komercijalnom smislu⁷⁴.

⁷² Direktiva 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva (SL L 307, 28.10.2014., str. 1.).

⁷³ Na primjer, za infrastrukturu za punjenje, normalne ili visoke snage.

⁷⁴ Za potrebe takve procjene Komisija će općenito razmotriti očekuje li se uvođenje infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom pod komercijalnim uvjetima u roku od tri godine. Svoju će procjenu temeljiti na rezultatima *ex ante* javnog savjetovanja iz točke 171., neovisnih istraživanja tržišta koje dostavi država članica ili na bilo kojim drugim odgovarajućim dokazima.

172. Pri procjeni potrebe za potporom za uvođenje infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom transportnih vozila s nultim emisijama i čistih transportnih vozila koja je otvorena za pristup trećim osobama, uključujući javno dostupnu infrastrukturu za punjenje ili opskrbu gorivom, može se razmotriti prodor na tržište čistih transportnih vozila kojima bi takva infrastruktura služila.

4.3.2.3.2 Prikladnost

173. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka 174. i 175.
174. Pri provjeri prikladnosti alternativnih instrumenata politike trebalo bi uzeti u obzir potencijal za nove regulatorne intervencije kojima se potiče prelazak na čistu mobilnost i njihov očekivani učinak u usporedbi s učinkom predložene mjere. Konkretno, ako je primjenjivo, država članica trebala bi razmotriti učinak ETS-a i obveza poput onih utvrđenih Direktivom 2014/94/EU.
175. Kad je riječ o provjeri prikladnosti različitih instrumenata potpore, potpora za uvođenje infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom može se dodijeliti u bilo kojem obliku, uključujući bespovratna sredstva, zajmove ili jamstva. Država članica mora obrazložiti svoj odabir instrumenta potpore i objasniti zašto se instrumentima potpore kojima se manje narušava tržišno natjecanje ne bi ostvarili jednako učinkoviti ishodi.

4.3.2.3.3 Razmjernost

176. Potpora ne smije premašiti troškove potrebne kako bi se olakšao razvoj predmetne gospodarske djelatnosti na način da se poveća razina zaštite okoliša. Državna potpora može se smatrati razmjernom ako su ispunjeni uvjeti iz točaka od 177. do 182.
177. Prihvatljivi troškovi su troškovi ulaganja u izgradnju i postavljanje ili nadogradnju infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom. Oni mogu uključivati troškove:
- (a) same infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom;
 - (b) ugradnje ili nadogradnje električnih ili drugih sastavnih dijelova, primjerice dijelova koji osiguravaju da infrastruktura za punjenje bude pripremljena za pametne tehnologije, uključujući strujne transformatore potrebne za priključivanje infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom na mrežu ili na lokalnu jedinicu za proizvodnju ili skladištenje električne energije ili vodika;
 - (c) povezane tehničke opreme;
 - (d) povezanih građevinskih radova;
 - (e) povezanih prilagodbi zemljišta ili cesta;
 - (f) ishoda povezanih dozvola.
178. Ako projekt uključuje proizvodnju električne energije ili vodika iz obnovljivih izvora ili skladištenje električne energije ili vodika iz obnovljivih izvora na lokaciji, prihvatljivi troškovi mogu uključivati troškove ulaganja u jedinice za proizvodnju električne

energije ili vodika iz obnovljivih izvora na lokaciji ili objekte za skladištenje električne energije ili vodika iz obnovljivih izvora na lokaciji.

179. Potpora se mora dodijeliti na temelju konkurentnog natječajnog postupka provedenog u skladu s kriterijima iz točaka 48. i 49. Konkurentni natječajni postupak mora biti osmišljen na način da osigurava dovoljno poticaja za podnositelje prijave da daju ponudu za projekte koji se odnose na infrastrukturu za punjenje ili opskrbu gorivom koji isporučuju samo električnu energiju ili vodik iz obnovljivih izvora. Primjena kriterija za dodjelu ne smije dovesti do toga da se projekti koji se odnose na infrastrukturu za punjenje ili opskrbu gorivom i koji isporučuju samo električnu energiju ili vodik iz obnovljivih izvora stavljaju u nepovoljan položaj u usporedbi s projektima koji se odnose na infrastrukturu za punjenje ili opskrbu gorivom koja isto tako isporučuje električnu energiju ili vodik s visokim emisijama ugljika.
180. Odstupajući od točke 179., potpora se može dodijeliti na temelju metoda koje nisu konkurentni natječajni postupak u sljedećim slučajevima:
- (a) ako očekivani broj sudionika nije dovoljan za osiguravanje učinkovitog tržišnog natjecanja ili izbjegavanje strateškog prikupljanja ponuda; ili
 - (b) ako se konkurentni natječajni postupak opisan u točkama 48. i 49. ne može organizirati.
181. U slučajevima navedenima u točki 180. iznos potpore može se odrediti na temelju analize manjka financijskih sredstava kako je navedeno u točkama 47., 50. i 51. Država članica mora provesti *ex post* praćenje kako bi provjerila iznesene pretpostavke o razini potrebne potpore i uspostavila mehanizam za povrat prekomjernih sredstava kako je navedeno u točki 53.
182. Kao alternativa točki 181., ako infrastruktura za punjenje ili opskrbu gorivom opskrbljuje samo električnom energijom iz obnovljivih izvora, intenzitet osnovne potpore ne smije premašiti 30 % prihvatljivih troškova, a ako opskrbljuje vodikom iz obnovljivih izvora, intenzitet osnovne potpore ne smije premašiti 40 % prihvatljivih troškova. Taj intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća ili 20 postotnih bodova za mala poduzeća. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora ili za 5 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.
- 4.3.2.4 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje
183. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 184. do 189.
184. Potporama za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za opskrbu gorivom može se neopravdano narušiti tržišno natjecanje ako se njima istiskuju ulaganja u čišća alternativna rješenja koja su već dostupna na tržištu ili ako se stvara ovisnost o određenim tehnologijama, čime se sprečava širi razvoj tržišta za čišće tehnologije i njihova uporaba. Stoga u tim slučajevima Komisija smatra da nije vjerojatno da će se

nadoknaditi negativni učinci na tržišno natjecanje koji proizlaze iz potpore za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za opskrbu gorivima koja se temelje na prirodnom plinu, kao što su SPP i UPP.

185. Potpore za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za opskrbu SPP-om i UPP-om ne stvaraju nužno dugoročne učinke ovisnosti i ne istiskuju nužno ulaganja u čišće tehnologije ako u trenutku kada država članica prijavi Komisiji svoje planove za provedbu mjere potpore ili kada se mjera potpore provodi, država članica dokaže da čišće alternative nisu lako dostupne na tržištu i da se ne očekuje da će uskoro biti dostupne⁷⁵. Može se smatrati da se potporama za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za opskrbu SPP-om i UPP-om ne stvaraju dugoročni učinci ovisnosti ako se država članica obveže osigurati da se SPP i UPP miješaju s bioplinom ili obnovljivim plinovitim gorivima nebiološkog podrijetla namijenjenima uporabi u prometu (najmanje 20 %).
186. Alternative fosilnim gorivima već su dostupne na tržištu za uporabu u sektorima cestovnog prometa, prometa unutarnjim plovnim putovima, pomorskog i obalnog prometa te željezničkog prometa. Stoga se ne smatra da potpore za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za opskrbu fosilnim gorivima, kao što je vodik s visokim emisijama ugljika, imaju iste pozitivne učinke kao potpora za uvođenje infrastrukture za opskrbu nefosilnim gorivima. Prvo, poboljšanje u pogledu smanjenja emisija CO₂ ostvareno u sektoru prometa vjerojatno će se poništiti kontinuiranim emisijama ugljika povezanim s proizvodnjom i uporabom fosilnih goriva. Drugo, ako država članica nema obvezu da infrastrukturom za opskrbu pruža obnovljiv ili barem niskougljičan vodik, dodjela potpore za uvođenje infrastrukture za opskrbu vodikom može uključivati rizik od stvaranja ovisnosti o proizvodnji vodika s visokim emisijama ugljika, čime se istiskuju ulaganja u čišća alternativna rješenja preusmjeravanjem potražnje od proizvodnih procesa koji se temelje na nefosilnim gorivima. Time bi se ujedno odvratio daljnji razvoj tržišta čistih nefosilnih tehnologija otpornih na promjene u budućnosti za mobilnost s nultom stopom emisija te za proizvodnju nefosilnih goriva i energije. Stoga u tim slučajevima Komisija smatra da općenito nije vjerojatno da će se nadoknaditi negativni učinci na tržišno natjecanje koji proizlaze iz potpore za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za opskrbu fosilnim gorivima kao što je vodik s visokim emisijama ugljika.
187. Ako se ne uspostave odgovarajuće zaštitne mjere, potpora može dovesti do stvaranja ili jačanja položaja tržišne snage, što može spriječiti ili narušiti učinkovito tržišno natjecanje na tržištima u nastajanju ili u razvoju. Država članica stoga mora osigurati da mjera potpore bude osmišljena na način da sadržava odgovarajuće zaštitne mjere kao odgovor na taj rizik. Te mjere mogu, na primjer, uključivati utvrđivanje najvišeg postotka proračuna za mjeru koji se može dodijeliti jednom poduzetniku.
188. Sve koncesije ili druga odobrenja trećim osobama za upravljanje infrastrukturom za punjenje ili opskrbu gorivom moraju se dodijeliti na konkurentnoj, transparentnoj i

⁷⁵ Za takvu procjenu Komisija će općenito promatrati razdoblje od četiri godine nakon prijave ili provedbe mjere potpore. Svoju će procjenu temeljiti na neovisnim tržišnim studijama koje je dostavila država članica ili na bilo kojim drugim odgovarajućim dokazima.

nediskriminirajućoj osnovi, prema potrebi uzimajući u obzir propise Unije o javnoj nabavi.

189. Ako se potpora dodjeljuje za uvođenje ili nadogradnju infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom koja je otvorena za pristup trećim osobama, uključujući javno dostupnu infrastrukturu za punjenje ili opskrbu gorivom, ona mora biti dostupna javnosti, a korisnicima mora biti omogućen nediskriminirajući pristup, među ostalim prema potrebi u pogledu tarifa, metoda autentifikacije i plaćanja te drugih uvjeta uporabe. Osim toga, država članica trebala bi osigurati da naknade koje se naplaćuju trećim osobama za upotrebu infrastrukture za punjenje ili opskrbu gorivom odgovaraju tržišnoj cijeni.

4.4 Potpora za učinkovitu uporabu resursa i podupiranje prelaska na kružno gospodarstvo

4.4.1 Obrazloženje potpore

190. Akcijski plan za kružno gospodarstvo (CEAP)⁷⁶ sadržava program usmjeren na budućnost čiji je cilj ubrzati prelazak Unije na kružno gospodarstvo kao dio korjenitih promjena koje se promiču u Komunikaciji o zelenom planu. Akcijskim planom za kružno gospodarstvo promiču se procesi kružnog gospodarstva, potiče se održiva potrošnja i proizvodnja te se nastoji osigurati sprečavanje nastanka otpada i što dulje zadržavanje korištenih resursa u gospodarstvu Unije. Ti su ciljevi ujedno preduvjet za postizanje cilja klimatske neutralnosti Unije do 2050. i čistijeg i održivijeg gospodarstva.
191. U CEAP-u se posebno spominje potreba da se uzmu u obzir ciljevi povezani s kružnim gospodarstvom u kontekstu revizije smjernica za državne potpore u području okoliša i energetike. U tom pogledu financijska potpora u obliku državnih potpore, u kombinaciji sa širokim, jasnim i dosljednim pravilima, može imati ključnu ulogu u podupiranju kružnosti u proizvodnim procesima kao dio šire preobrazbe industrije Unije prema klimatskoj neutralnosti i dugoročnoj konkurentnosti. Također može imati ključnu ulogu u stvaranju funkcionalnog tržišta Unije za sekundarne sirovine, čime će se smanjiti pritisak na prirodne resurse te stvoriti održivi rast i radna mjesta.

4.4.2 Područje primjene i podržane djelatnosti

192. Potpore na temelju ovog odjeljka mogu se dodijeliti za:
- (a) ulaganja kojima se poboljšava učinkovita uporaba resursa na jedan ili oba sljedeća načina:
 - (i) neto smanjenjem resursa potrošenih u istoj količini proizvodnje⁷⁷;

⁷⁶ Komunikacija Komisije „Novi akcijski plan za kružno gospodarstvo Za čišću i konkurentniju Europu”, COM(2020) 98 final.

⁷⁷ Potrošeni resursi mogu uključivati sve potrošene materijalne resurse osim energije. Smanjenje se može odrediti mjerenjem ili procjenom potrošnje prije i nakon provedbe mjere potpore, uključujući sve prilagodbe vanjskih uvjeta koji mogu utjecati na potrošnju resursa.

- (ii) zamjenom primarnih ili drugih sirovina sekundarnim (ponovno korištenim ili recikliranim) sirovinama;
 - (b) ulaganja u smanjenje, sprečavanje, pripremu za ponovnu uporabu, pripremu za recikliranje i recikliranje otpada⁷⁸ koji je proizveo korisnik ili ulaganja u pripremu za ponovnu uporabu, pripremu za recikliranje i recikliranje otpada koji su proizvele treće osobe i koji bi se inače zbrinuo ili obradio na temelju postupka obrade koji je niže u redoslijedu prioriteta hijerarhije otpada⁷⁹ ili na manje resursno učinkovit način⁸⁰ ili koji bi doveo do niže kvalitete recikliranja;
 - (c) ulaganja u pripremu za ponovnu uporabu, pripremu za recikliranje i recikliranje drugih proizvoda, materijala ili tvari⁸¹ koje je proizveo korisnik ili treća osoba i koji bi inače bili neiskorišteni, zbrinuti ili oporabljeni na manje resursno učinkovit način⁸² ili koji bi doveli do niže kvalitete recikliranja;
 - (d) ulaganja u odvojeno prikupljanje⁸³ i razvrstavanje otpada ili drugih proizvoda, materijala ili tvari u cilju pripreme za ponovnu uporabu ili recikliranje.
193. Pod određenim uvjetima potpore za pokrivanje operativnih troškova mogu se dodijeliti za odvojeno prikupljanje i razvrstavanje otpada u pogledu posebnih tokova otpada ili vrsta otpada (vidjeti točku 216.).
194. Potpora koja se odnosi na uporabu rezidualne topline iz proizvodnih procesa ili potpora povezana s CCU-om ocijenit će se u skladu s uvjetima koji se primjenjuju na potpore za smanjenje emisija stakleničkih plinova iz odjeljka 4.1.
195. Ovaj se odjeljak ne primjenjuje na mjere iz točke 192. podtočke od (a) do (d) u okviru kojih se potpore ostvaruju kroz naknade za usluge od općeg gospodarskog interesa.

4.4.3 Učinak poticaja

196. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 197. do 201.
197. Država članica mora osigurati vjerodostojan protučinjenični scenarij. Protučinjenični scenarij općenito odgovara ulaganju istog kapaciteta, trajanja i, prema potrebi, istih relevantnih tehničkih obilježja kao kod ulaganja koje je prihvatljivo za okoliš.

⁷⁸ Vidjeti definicije ponovne uporabe, pripreme za ponovnu uporabu, recikliranja i otpada u točki 18. podtočkama (54), (57), (66) i (79).

⁷⁹ Hijerarhija otpada sastoji se od (a) sprečavanja, (b) pripremanja za ponovnu uporabu, (c) recikliranja, (d) drugih uporaba, primjerice uporaba energije i (e) odlaganja. Vidjeti članak 4., točku 1. Direktive 2008/98/EZ.

⁸⁰ Uzimajući u obzir ulaganja kojima se poboljšava učinkovitost resursa opisana u točki 192. podtočki (a) podpodtočkama (i) i (ii).

⁸¹ Drugi proizvodi, materijali ili tvari mogu uključivati nusproizvode (iz članka 5. Direktive 2008/98/EZ), ostatke iz poljoprivrede i šumarstva, otpadne vode, kišnicu i oborinske vode, minerale, hranjive tvari, rezidualne plinove iz proizvodnih procesa, suvišne proizvode, dijelove i materijale itd. Suvišni proizvodi, dijelovi i materijali su proizvodi, dijelovi ili materijali koji više nisu potrebni njihovom posjedniku, ali su prikladni za ponovnu uporabu.

⁸² Vidjeti bilješku 95.

⁸³ Vidjeti definiciju „odvojenog prikupljanja” iz članka 3. točke 11. Direktive 2008/98/EZ.

198. Protučinjenični scenarij može se sastojati i od održavanja postojećih postrojenja ili opreme u funkciji tijekom razdoblja koje odgovara trajanju ulaganja prihvatljivog za okoliš. U tom bi se slučaju trebali uzeti u obzir diskontirani troškovi održavanja, popravka i modernizacije tijekom tog razdoblja.
199. U određenim se slučajevima protučinjenični scenarij može sastojati od kasnije zamjene postrojenja ili opreme, a u tom bi se slučaju u obzir trebala uzeti diskontirana vrijednost postrojenja i opreme, dok se razlika u ekonomskom životnom vijeku predmetnih postrojenja ili opreme mora ujednačiti.
200. U slučaju opreme koja podliježe ugovorima o zakupu, diskontirana vrijednost zakupa opreme prihvatljive za okoliš trebala bi se usporediti s diskontiranom vrijednošću zakupa za opremu koja je manje prihvatljiva za okoliš, a koja bi se bi se upotrebljavala da nema potpore.
201. U ograničenim slučajevima, ulaganje prihvatljivo za okoliš može se sastojati od postrojenja ili opreme koji se dodaju postojećem ulaganju. U tom slučaju prihvatljivi bi se troškovi trebali sastojati od ukupnih troškova ulaganja.

4.4.4 *Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru*

4.4.4.1 Nužnost potpore

202. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.1. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 203. do 205.
203. Potpora se može smatrati nužnom samo ako bi se otpad ili druge tvari ili materijali u protivnom zbrinuli ili obradili na temelju postupka obrade koji je niže u redosljedu prioriteta hijerarhije otpada ili na manje resursno učinkovit način ili ako bi u protivnom ostali neiskorišteni.
204. Ulaganje kojem je dodijeljena potpora ne smije odgovarati ekonomski isplativoj praksi. Stoga postupak ili postupci kojima se otpad ili drugi proizvodi, materijali ili tvari pripremaju za ponovnu uporabu ili recikliranje ili se recikliraju ne smiju odgovarati ekonomski isplativoj ili uvriježenoj poslovnoj praksi. Prema potrebi, to se mora provjeriti iz perspektive praksi koje se općenito primjenjuju u cijeloj Uniji i u svim tehnologijama⁸⁴.
205. U slučaju potpore za odvojeno prikupljanje i razvrstavanje otpada ili drugih proizvoda, materijala ili tvari država članica mora dokazati da je takvo odvojeno prikupljanje i razvrstavanje nedovoljno razvijeno u toj državi članici. Ako se dodjeljuju potpore za pokrivanje operativnih troškova, država članica mora dokazati da je takva potpora potrebna tijekom prijelaznog razdoblja kako bi se olakšao prelazak na kružno gospodarstvo, uključujući, ali ne ograničavajući se na pripremu za ponovnu uporabu, pripremu za recikliranje ili recikliranje. Država članica mora uzeti u obzir sve obveze u okviru programa proširene odgovornosti proizvođača.

⁸⁴ Iz tehnološke perspektive može biti prikladno, na primjer, provjeriti bi li planirano ulaganje dovelo do većeg stupnja mogućnosti recikliranja ili do veće kvalitete recikliranog materijala u usporedbi s uobičajenom praksom.

4.4.4.2 Prikkladnost

206. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točke 207.
207. U skladu s načelom „onečišćivač plaća”⁸⁵ poduzetnici koji proizvode otpad ne bi smjeli biti oslobođeni troškova obrade otpada. Stoga se poduzetnike koji proizvode otpad potporom ne bi trebalo osloboditi bilo kojih troškova ili obveza povezanih s obradom otpada za koje su odgovorni u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom, uključujući u okviru programa proširene odgovornosti proizvođača. Osim toga, potporama se poduzetnici ne bi smjeli osloboditi troškova koji bi se trebali smatrati uobičajenim troškovima za poduzetnika.

4.4.4.3 Razmjernost

208. Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja koji se sastoje od razlike između troškova ulaganja ili aktivnosti kojima je dodijeljena potpora i troškova ulaganja u protučinjeničnom scenariju koji može biti jedan od sljedećih:
- (a) usporedivo ulaganje kako je opisano u točki 197. koje bi se vjerodostojno ostvarilo bez potpore i kojim se ne postiže ista razina učinkovite uporabe resursa;
 - (b) obrada otpada na temelju postupka obrade koji se nalazi niže u redoslijedu prioriteta hijerarhije otpada ili na manje resursno učinkovit način;
 - (c) konvencionalni proizvodni proces koji se odnosi na primarnu sirovinu ili proizvod ako je ponovno korišteni ili reciklirani (sekundarni) proizvod tehnički i ekonomski zamjenjiv primarnom sirovinom ili proizvodom; ili
 - (d) bilo koji drugi protučinjenični scenarij koji se temelji na opravdanim pretpostavkama.
209. Ako bi proizvod, tvar ili materijal u slučaju da se ponovno ne upotrijebe činili otpad, a ne postoji zakonska obveza da se taj proizvod, tvar ili materijal zbrinu ili na drugi način obrađuju, opravdani troškovi mogu odgovarati ulaganju potrebnom za uporabu predmetnog proizvoda, tvari ili materijala.
210. Osnovni intenzitet potpore ne smije premašiti 40 % prihvatljivih troškova.
211. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća ili 20 postotnih bodova za mala poduzeća.
212. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora ili za 5 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.
213. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za aktivnosti ekoloških inovacija uz uvjet da se ispune sljedeći kumulativni uvjeti:

⁸⁵ Vidjeti definiciju u točki 18. podtočki (53).

- (a) aktivnost ekološke inovacije mora biti nova ili znatno poboljšana u usporedbi s vrhuncem tehnologije u toj industriji u Uniji⁸⁶;
 - (b) očekivana korist za okoliš mora biti znatno veća od poboljšanja koje proizlazi iz općeg razvoja vrhunca tehnologije u usporedivim djelatnostima⁸⁷;
 - (c) inovativna priroda aktivnosti uključuje jasan stupanj rizika u tehnološkom, tržišnom ili financijskom smislu, viši od rizika koji se općenito pripisuje usporedivim neinovativnim aktivnostima⁸⁸.
214. Odstupajući od točaka od 210. do 213., država članica može na temelju analize manjka financijskih sredstava iz točaka 47., 50. i 51. dokazati i da je potreban veći intenzitet potpore. U tom slučaju država članica mora provesti *ex post* praćenje kako bi provjerila iznesene pretpostavke o razini potrebne potpore i uspostavila mehanizam za povrat prekomjernih sredstava kako je navedeno u točki 53. Iznos potpore ne smije premašiti manjak financijskih sredstava kako je utvrđeno u točkama 50. i 51.
215. Ako se potpora dodjeljuje na temelju konkurentnog natječajnog postupka provedenog u skladu s kriterijima iz točaka 48. i 49., iznos potpore smatra se razmjernim.
216. Potporama se mogu obuhvatiti i operativni troškovi kada se odnose na odvojeno prikupljanje i razvrstavanje otpada ili drugih proizvoda, materijala ili tvari u pogledu posebnih tokova otpada ili vrsta otpada radi pripreme za ponovnu uporabu ili recikliranje, a u tom slučaju moraju biti ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) potpore se moraju dodijeliti na temelju konkurentnog natječajnog postupka provedenog u skladu s kriterijima iz točaka 48. i 49. koji na nediskriminirajućoj osnovi mora biti otvoren svim subjektima koji pružaju usluge odvojenog prikupljanja i razvrstavanja;
 - (b) ako postoji visok stupanj nesigurnosti u pogledu budućeg razvoja operativnih troškova tijekom trajanja mjere, model natječajnog postupka može uključivati pravila kojima se ograničava naknada u određenim dobro utvrđenim okolnostima pod uvjetom da su ta pravila i okolnosti transparentno utvrđeni *ex ante*;
 - (c) svaka potpora za ulaganje dodijeljena postrojenju koje se upotrebljava za odvojeno prikupljanje i razvrstavanje otpada u odnosu na posebne tokove otpada

⁸⁶ Ekološke inovacije bi države članice, na primjer, mogle pokazati na osnovi detaljnog opisa inovacije i tržišnih uvjeta za njezino uvođenje ili širenje, uspoređujući je s postupcima ili organizacijskim tehnikama na vrhuncu tehnologije koje općenito koriste drugi poduzetnici u istoj industriji.

⁸⁷ Ako se za usporedbu ekološki inovativnih djelatnosti sa standardnim, neinovativnim djelatnostima mogu upotrebljavati količinski parametri, „znatno viši” znači da bi granično poboljšanje koje se očekuje od ekološki inovativnih djelatnosti u pogledu smanjenog ekološkog rizika ili onečišćenja ili poboljšane učinkovitosti u potrošnji energije ili resursa trebalo biti najmanje dvostruko više od graničnog poboljšanja koje se očekuje od općeg razvoja usporedivih neinovativnih djelatnosti. Kada predloženi pristup nije prikladan za razmatrani slučaj, ili ako nije moguća količinska usporedba, dokument za prijavu državne potpore trebao bi sadržavati detaljan opis metode koja se upotrebljava za procjenu tog kriterija, osiguravajući standard usporediv sa standardom predložene metode.

⁸⁸ Taj rizik država članica može prikazati, na primjer, u obliku: troškova u odnosu na promet poduzetnika, vremena potrebnog za razvoj, očekivane dobiti od aktivnosti ekoloških inovacija u usporedbi s troškovima i vjerojatnosti neuspjeha.

ili vrste otpada mora se oduzeti od operativne potpore dodijeljene istom postrojenju ako oba oblika potpore pokrivaju iste prihvatljive troškove;

(d) potpora se može dodijeliti za razdoblje od najviše pet godina.

4.4.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

217. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 218. do 221.

218. Potporama se ne smije poticati stvaranje otpada.

219. Potporama se ne smije samo povećati potražnja za otpadom ili drugim materijalima i resursima namijenjenima ponovnoj uporabi, recikliranju ili oporabi, a da se pritom ne poveća prikupljanje tih materijala.

220. Pri procjeni utjecaja potpore na tržište Komisija će uzeti u obzir moguće učinke potpore na funkcioniranje tržišta primarnih i sekundarnih materijala koji se odnose na predmetne proizvode.

221. Konkretno, pri procjeni učinka koji na tržište imaju potpore za operativne troškove povezane s odvojenim prikupljanjem i razvrstavanjem otpada ili drugih proizvoda, materijala ili tvari u pogledu posebnih tokova otpada ili vrsta otpada radi pripreme za ponovnu uporabu ili recikliranje, Komisija će uzeti u obzir potencijalne interakcije s programima proširene odgovornosti proizvođača u predmetnoj državi članici.

4.5 Potpore za sprečavanje ili smanjenje onečišćenja koje nije uzrokovano stakleničkim plinovima

4.5.1 Obrazloženje potpore

222. Cilj Komunikacije o zelenom planu da se postigne nulta stopa onečišćenja za netoksični okoliš trebala bi osigurati da se do 2050. onečišćenje smanji na razine koje više nisu štetne za ljude i prirodne ekosustave i koje poštuju granice s kojima se naš planet može nositi, čime se stvara netoksičan okoliš, u skladu s Programom održivog razvoja do 2030.⁸⁹ i dugoročnim ciljevima Osmog programa djelovanja za okoliš⁹⁰. Unija je utvrdila posebne ciljeve za smanjenje razine onečišćenja kao što su ciljevi za čišći zrak⁹¹ i nulto onečišćenje vodnih tijela⁹² smanjenje buke, plastičnog otpada i

⁸⁹ Vidjeti https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030_Agenda_for_Sustainable_Development_web.pdf.

⁹⁰ Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o Općem programu djelovanja Unije za okoliš do 2030., COM/2020/652 final.

⁹¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: „Program „Čisti zrak za Europu””, COM/2013/0918 final. Vidjeti i Direktivu 2004/107/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. prosinca 2004. o arsenu, kadmiju, živi, niklu i policikličkim aromatskim ugljikovodicima u zraku (SL L 23, 26.1.2005., str. 3.) i Direktivu 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistom zraku za Europu (SL L 152, 11.6.2008., str. 1.) za prizemni ozon, lebdeće čestice, dušikove okside, opasne teške metale i niz drugih onečišćujućih tvari. Vidjeti i Direktivu (EU) 2016/2284 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o smanjenju nacionalnih emisija određenih atmosferskih onečišćujućih tvari, o izmjeni Direktive 2003/35/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2001/81/EZ (SL L 344, 17.12.2016., str. 1.) za

onečišćenja mikroplastikom te otpada⁹³, kao i ciljeve u pogledu viška hranjivih tvari i gnojiva, opasnih pesticida i tvari koje uzrokuju antimikrobnu otpornost⁹⁴.

223. Financijskom potporom u obliku državnih potpora može se znatno doprinijeti cilju zaštite okoliša koji se odnosi na smanjenje onečišćenja koje nije uzrokovano stakleničkim plinovima.

4.5.2 Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru

224. Potpore za sprečavanje ili smanjenje onečišćenja koje nije uzrokovano stakleničkim plinovima mogu se dodijeliti za ulaganja kojima se poduzetnicima omogućuje da premašuju norme Unije za zaštitu okoliša, povećaju razinu zaštite okoliša u nedostatku normi Unije ili da se usklade s normama Unije koje još nisu na snazi.
225. Ako se potpore dodjeljuju u obliku trgovanja dozvolama⁹⁵, mjera potpore mora se osmisliti na način da se njome ostvaruju ciljevi zaštite okoliša koji premašuju ciljeve koji se trebaju postići na temelju normi Unije obveznih za predmetne poduzetnike.
226. Potpora mora u prvom redu biti usmjerena na sprečavanje ili smanjenje onečišćenja koje je izravno povezano s djelatnostima samog korisnika.
227. Potporama se ne smije samo premješati onečišćenje iz jednog sektora u drugi ili s jednog okolišnog medija na drugi (npr. iz zraka u vodu). Ako je potpora usmjerena na smanjenje onečišćenja, njome se mora postići ukupno smanjenje onečišćenja.
228. Ovaj se odjeljak ne primjenjuje na mjere potpore obuhvaćene područjem primjene odjeljka 4.1. Ako se mjerom doprinosi i smanjenju emisija stakleničkih plinova i sprečavanju ili smanjenju onečišćenja koje nije uzrokovano emisijama stakleničkih plinova, spojivost mjere procjenjuje se bilo na temelju odjeljka 4.1. ili ovog odjeljka, ovisno o tome koji je od tih dvaju ciljeva prevladavajući.

4.5.3 Učinak poticaja

229. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka 230. i 231.
230. Potporama za ulaganja koja korisniku omogućavaju da premaši primjenjive norme Unije doprinosi se cilju zaštite okoliša, odnosno energetske cilju. Kako se države članice ne bi obeshrabrilo u uspostavi obveznih nacionalnih normi koje su strože od

najvažnije prekogranične onečišćujuće tvari u zraku: sumporni dioksidi, dušikovi oksidi, amonijak, nemetanski hlapivi organski spojevi i lebdeće čestice.

⁹² Direktivom 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.) zahtijeva se, ako se ne primjenjuju izuzeća, dobro kemijsko stanje za sva tijela površinske i podzemne vode.

⁹³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Put prema zdravom planetu za sve, Akcijski plan EU-a: Prema postizanju nulte stope onečišćenja zraka, vode i tla”, COM(2021) 400 final.

⁹⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija ‘od polja do stola’ za pravedan, zdrav i ekološki prihvatljiv prehrambeni sustav”, COM/2020/381 final.

⁹⁵ Trgovanje dozvolama može uključivati državne potpore, posebno kad države članice odobravaju dozvole i naknade ispod njihove tržišne vrijednosti.

odgovarajućih normi Unije, mjere potpore mogu imati učinak poticaja bez obzira na postojanje obveznih nacionalnih normi koje su strože od normi Unije. To, primjerice, uključuje mjere za poboljšanje kakvoće vode i zraka koje premašuju obvezne norme Unije. Taj pozitivan doprinos postoji i usporedno s obveznim nacionalnim normama donesenima u nedostatku normi Unije.

231. Smatrat će se da potpore za prilagodbu donesenim normama Unije koje još nisu stupile na snagu imaju učinak poticaja ako se ulaganje provede i završi najmanje 18 mjeseci prije nego što norme Unije stupe na snagu.

4.5.4 *Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru*

4.5.4.1 Nužnost potpore

232. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.1. primjenjuju se i zahtjevi iz točke 233.

233. Za potpore u obliku trgovanja dozvolama⁹⁶ država članica mora dokazati da su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) prodaja na dražbi dovodi do značajnog povećanja proizvodnih troškova za svaki sektor ili kategoriju pojedinačnih korisnika;
- (b) znatno povišenje proizvodnih troškova ne može se prenijeti potrošačima, a da to ne uzrokuje znatna smanjenja prihoda od prodaje⁹⁷;
- (c) pojedinačni poduzetnici u sektoru nemaju mogućnost smanjivanja razine emisija kako bi cijena certifikata bila prihvatljiva. Pružanjem podataka o razinama emisija koje proizlaze iz najučinkovitije metode u europskom gospodarskom prostoru i uporabom tih razina kao mjerila moguće je dokazati da se potrošnja ne smije smanjiti. Svi poduzetnici koji postignu najučinkovitiju metodu mogu ostvariti najviše koristi iz prava koja odgovaraju povećanju proizvodnih troškova proizašlih iz sustava trgovanja dozvolama uporabom najučinkovitije metode, a koje se ne može prenijeti potrošačima. Svi poduzetnici s lošijom učinkovitosti u zaštiti okoliša ostvaruju manja prava, razmjerno svojoj učinkovitosti u zaštiti okoliša.

4.5.4.2 Razmjernost

234. Prihvatljivi troškovi su dodatni troškovi ulaganja koji su izravno povezani s postizanjem više razine zaštite okoliša.
235. Dodatni troškovi ulaganja sastoje se od razlike između potpomognutih troškova ulaganja i troškova ulaganja u protučinjeničnom scenariju kako je opisano u točkama od 197. to 201. Ako se projekt sastoji od rane prilagodbe normama Unije koje još nisu na snazi, protučinjenični scenarij u načelu bi trebao biti onaj opisan u točki 199.

⁹⁶ Trgovanje dozvolama može uključivati državne potpore, posebno kad države članice odobravaju dozvole i naknade ispod njihove tržišne vrijednosti.

⁹⁷ Analiza se, među ostalim čimbenicima, može provesti na temelju procjena elastičnosti cijene proizvoda u predmetnom sektoru, kao i procjena izgubljenih prihoda od prodaje te njihova učinka na profitabilnost korisnika.

236. Osnovni intenzitet potpore ne smije premašiti 40 % prihvatljivih troškova.
237. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća ili 20 postotnih bodova za mala poduzeća.
238. Intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora ili za 5 postotnih bodova za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.
239. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za aktivnosti ekoloških inovacija pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz točke 213.
240. Odstupajući od točaka od 236. do 239., država članica može na temelju analize manjka financijskih sredstava iz točaka 47., 50. i 51. dokazati i da je potreban veći iznos potpore. U tom slučaju država članica mora provesti *ex post* praćenje kako bi provjerila iznesene pretpostavke o razini potrebne potpore i uspostavila mehanizam za povrat prekomjernih sredstava kako je navedeno u točki 53. Iznos potpore ne smije premašiti manjak financijskih sredstava kako je utvrđeno u točkama 50. i 51.
241. Ako se potpora dodjeljuje na temelju konkurentnog natječajnog postupka provedenog u skladu s kriterijima iz točaka 48. i 49., iznos potpore smatra se razmjernim.
242. Za potpore u obliku trgovanja dozvolama Komisija će provjeriti i sljedeće:
- (a) raspodjela se provodi na transparentan način, na temelju objektivnih kriterija i podataka iz najkvalitetnijih dostupnih izvora;
 - (b) ukupan iznos utrživih dozvola ili prava dodijeljenih svakom poduzetniku po cijeni ispod tržišne vrijednosti nije viši od njihovih očekivanih potreba, procijenjenih na temelju slučaja u kojem ne postoji program trgovanja dozvolama.

4.5.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

243. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točke 244.
244. Za potpore u obliku trgovanja dozvolama Komisija će provjeriti i sljedeće:
- (a) odabir korisnikâ potpore temelji se na objektivnim i transparentnim kriterijima, a potpore se u načelu dodjeljuju na isti način svim tržišnim natjecateljima koji djeluju u istom sektoru ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju;
 - (b) metodologija raspodjele ne pogoduje određenim poduzetnicima⁹⁸ ili određenim sektorima ako to nije opravdano logikom zaštite okoliša u samom sustavu trgovanja ili ako su takva pravila potrebna iz razloga dosljednosti s drugim politikama zaštite okoliša;

⁹⁸ Na primjer, novi sudionici na tržištu ili, suprotno, postojeći poduzetnici ili postrojenja.

- (c) novi sudionici na tržištu ne dobivaju dozvole ili prava po povoljnijim uvjetima od postojećih poduzetnika koji djeluju na tim istim tržištima;
- (d) ako se veći broj potpora dodjeljuje postojećim postrojenjima u usporedbi s novim sudionicima, to ne dovodi do stvaranja neopravdanih prepreka ulasku na tržište.

4.6 Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija, za sanaciju prirodnih staništa i ekosustava i za bioraznolikost te rješenja temeljena na prirodi

4.6.1 Obrazloženje potpore

- 245. Strategijom za bioraznolikost do 2030.⁹⁹ nastoji se zaštititi prirodu, poništiti učinke degradacije ekosustava i usmjeriti bioraznolikost Unije na put prema oporavku do 2030. Strategijom kao središnjim dijelom Komunikacije o zelenom planu zadaju se ambiciozni ciljevi i obveze za 2030. kako bi se postigli zdravi i otporni ekosustavi.
- 246. Financijskom potporom u obliku državnih potpora može se na nekoliko načina znatno doprinijeti cilju zaštite okoliša koji se odnosi na zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava, među ostalim, pružanjem poticaja za otklanjanje štete na onečišćenim lokacijama, sanaciju degradiranih prirodnih staništa i ekosustava ili ulaganje u zaštitu ekosustava.
- 247. Strategijom EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama¹⁰⁰ nastoji se potaknuti ulaganja u prirodna rješenja za prilagodbu¹⁰¹ s obzirom na to da bi njihova opsežna provedba povećala otpornost na klimatske promjene i pridonijela višestrukim ciljevima europskog zelenog plana.

4.6.2 Područje primjene i djelatnosti koje se podupiru

- 248. Ovaj odjeljak obuhvaća pravila spojivosti mjera potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija, sanaciju prirodnih staništa i ekosustava, zaštitu i obnovu bioraznolikosti te rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama temeljena na prirodi.
- 249. Ovaj se odjeljak ne primjenjuje na:
 - (a) sanaciju nakon zatvaranja elektrana i rudarskih djelatnosti obuhvaćenih odjeljkom 4.12.;
 - (b) mjere usmjerene na zbrinjavanje onečišćenih lokacija, sanaciju prirodnih staništa i ekosustava, zaštitu ili obnovu bioraznolikosti i rješenja temeljena na prirodi čiji je cilj prilagodba klimatskim promjenama koje se podupiru naknadama za usluge od općeg gospodarskog interesa;

⁹⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030., Vraćanje prirode u naše živote” (COM/2020/380 final).

¹⁰⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama”, COM/2021/82 final.

¹⁰¹ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

- (c) potpore za nadoknadu štete uzrokovane prirodnim katastrofama i potresima, lavinama, odronima tla, poplavama, tornadima, uraganima, erupcijama vulkana i šumskim požarima prirodnog podrijetla¹⁰².

250. Potpore na temelju ovog odjeljka mogu se dodijeliti za sljedeće djelatnosti:

- (a) otklanjanje štete u okolišu, uključujući štetu nanесenu kakvoći tla ili površinskih ili podzemnih voda;
- (b) sanaciju prirodnih staništa i ekosustava iz narušenog stanja;
- (c) ulaganja kojima se doprinosi zaštiti ili obnovi bioraznolikosti ili ekosustava ako ta ulaganja doprinose postizanju dobrog stanja ekosustava ili zaštiti ekosustava koji su već u dobrom stanju;
- (d) ulaganja u rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama temeljena na prirodi.

4.6.3 Učinak poticaja

251. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 252. do 255.

252. Može se smatrati da potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija i sanaciju prirodnih staništa i ekosustava, za zaštitu i obnovu bioraznolikosti i za rješenja temeljena na prirodi čiji je cilj prilagodba klimatskim promjenama imaju učinak poticaja samo ako onečišćivač nije utvrđen ili se ne može smatrati zakonski odgovornim za financiranje radova potrebnih kako bi se spriječilo i zaustavilo uništavanje okoliša i onečišćenje u skladu s načelom „onečišćivač plaća”. Onečišćivač je subjekt odgovoran na temelju primjenjivog prava u svakoj državi članici, ne dovodeći u pitanje Direktivu 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹⁰³ ili ostala relevantna pravila Unije¹⁰⁴.

253. Ne dovodeći u pitanje načelo „onečišćivač plaća”, potpora subjektu odgovornom u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom može imati učinak poticaja ako pokriva dodatne troškove potrebne za povećanje opsega ili cilj projekta dekontaminacije ili sanacije koji nadilazi pravne obveze u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom. Država članica mora dokazati da su poduzeti svi razumni naponi kako bi se utvrdio odgovorni subjekt. Ako nije utvrđena odgovorna osoba u skladu s primjenjivim pravom ili se ne može obvezati da snosi troškove, može se smatrati da državna potpora za cjelokupnu dekontaminaciju ili sanaciju ima učinak poticaja. Ako se utvrdi osoba koja je uzrokovala onečišćenje ili drugu štetu u okolišu, država članica mora dokazati da su poduzeti svi pravni koraci kako bi onečišćivač snosio troškove, uključujući pravne radnje. Komisija može smatrati da se poduzetnik ne može obvezati na snošenje troškova zbrinjavanja onečišćenja koje je uzrokovao kada je prestao pravno postojati i kada se nijedan drugi poduzetnik ne može smatrati njegovim

¹⁰² Potpore za nadoknadu takve štete obuhvaćene su člankom 50. Uredbe (EU) br. 651/2014.

¹⁰⁴ Vidjeti Obavijest Komisije – Smjernice kojima se osigurava zajednički dogovor o pojmu „šteta u okolišu” kako je definiran u članku 2. Direktive 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu 2021/C 118/01 (SL C 118, 7.4.2021., str. 1).

pravnim sljednikom¹⁰⁵ i ako ne postoji nikakvo financijsko jamstvo za podmirenje troškova zbrinjavanja ili je financijsko jamstvo nedostatno.

254. Državna potpora nema učinak poticaja ako se dodjeljuje za provedbu kompenzacijskih mjera u smislu članka 6. točke 4. Direktive Vijeća 92/43/EEZ¹⁰⁶. Međutim, može se smatrati da potpore za pokrivanje dodatnih troškova potrebnih za povećanje opsega ili cilj tih mjera izvan pravnih obveza iz članka 6. točke 4. te Direktive imaju učinak poticaja.
255. Osim toga, smatra se da potpora za zbrinjavanje onečišćenih lokacija i sanaciju prirodnih staništa i ekosustava ima učinak poticaja ako troškovi zbrinjavanja ili sanacije premašuju povećanje vrijednosti zemljišta.

4.6.4 Razmjernost

256. Prihvatljivi troškovi su sljedeći:

- (a) troškovi nastali za otklanjanje štete u okolišu nanese kakvoći tla ili površinskih ili podzemnih voda;
 - (b) troškovi radova na sanaciji;
 - (c) troškovi radova koji se poduzimaju radi zaštite ili obnove bioraznolikosti;
 - (d) troškovi nastali zbog radova na provedbi rješenja temeljenih na prirodi čiji je cilj prilagodba klimatskim promjenama.
257. Svi rashodi nastali za zbrinjavanje ili sanaciju lokacije ili zaštitu ili obnovu bioraznolikosti ili provedbu rješenja temeljenih na prirodi mogu se smatrati troškovima prihvatljivim za zbrinjavanje ili sanaciju onečišćenih lokacija ili za zaštitu ili obnovu bioraznolikosti.
258. Potporom se može pokriti 100 % prihvatljivih troškova umanjениh za povećanje vrijednosti zemljišta. Procjenu povećanja vrijednosti zemljišta koje proizlazi iz zbrinjavanja ili sanacije provodi neovisni kvalificirani stručnjak.

4.7 Potpore u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta

4.7.1 Potpore u obliku smanjenja poreza za zaštitu okoliša i parafiskalnih nameta

4.7.1.1 Obrazloženje potpore

259. Porezi za zaštitu okoliša ili parafiskalni nameti uvode se kako bi se povećali troškovi ponašanja koje šteti okolišu, na taj način obeshrabrujući takvo ponašanje i povećavajući razinu zaštite okoliša. U načelu, porezi za zaštitu okoliša i parafiskalni nameti trebali bi

¹⁰⁵ Vidjeti Odluku Komisije C(2012) 558 final od 17. listopada 2012. u predmetu SA.33496 (2011/N) – Austrija – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, uvodne izjave od 65. do 69. (SL C 14, 17.1.2013., str. 1.).

¹⁰⁶ Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.).

odražavati ukupne troškove za društvo te bi u skladu s time iznos poreza ili parafiskalnog nameta koji se plaća po jedinici emisija, drugih onečišćujućih tvari ili potrošenih resursa trebao biti jednak za sve poduzetnike koji su odgovorni za ponašanje štetno za okoliš. Iako bi se smanjenjima poreza za zaštitu okoliša ili parafiskalnih nameta moglo negativno utjecati na taj cilj, taj bi pristup mogao ipak biti potreban ako bi za korisnike u suprotnom postojale takve konkurentne poteškoće da uopće ne bi bilo izvedivo uvesti porez za zaštitu okoliša ili parafiskalni namet.

4.7.1.2 Područje primjene i podržana djelatnost

260. Odobravanjem povoljnijeg postupanja prema nekim poduzetnicima zaista se može olakšati postizanje više opće razine poreza za zaštitu okoliša ili parafiskalnih nameta. U skladu s tim, smanjenjima poreza za zaštitu okoliša ili parafiskalnih nameta može se barem posredno doprinijeti višoj razini zaštite okoliša. Međutim ne bi se smio narušiti sveukupni cilj poreza za zaštitu okoliša ili parafiskalnog nameta, a to je obeshrabrivanje ponašanja kojim se šteti okolišu.
261. Komisija će smatrati da se smanjenjima poreza ili nameta ne narušava opći cilj koji se nastoji ostvariti i da se barem posredno doprinosi povećanoj razini zaštite okoliša ako država članica dokaže da su ispunjena oba sljedeća uvjeta:
- (a) smanjenja su dobro usmjerena na poduzetnike koji su najviše pogođeni višim porezom;
 - (b) općenito primjenjiva porezna stopa viša je nego što bi bila bez smanjenja.
262. Komisija će u tu svrhu ocijeniti informacije koje dostave države članice. U tim bi informacijama trebalo navesti sektore ili kategorije korisnika obuhvaćenih smanjenjima i opis situacije kod glavnih korisnika u svakom predmetnom sektoru te objasniti na koji način se oporezivanjem može doprinijeti zaštiti okoliša. Sektori koji ispunjavaju uvjete za smanjenje trebali bi biti ispravno opisani i trebao bi se priložiti popis najvećih korisnika u svakom sektoru (posebno uzimajući u obzir promet, tržišne udjele i visinu porezne osnovice).

4.7.1.3 Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru

4.7.1.3.1 Nužnost

263. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.1. primjenjuju se i zahtjevi iz točke 264.
264. Komisija će smatrati potpore nužnima ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- (a) odabir korisnika potpore temelji se na objektivnim i transparentnim kriterijima, a potpore se u načelu dodjeljuju na isti način svim tržišnim natjecateljima koji djeluju u istom sektoru ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju;
 - (b) porez za zaštitu okoliša ili parafiskalni namet bez smanjenja dovodi do znatnog povećanja proizvodnih troškova izračunanih kao dio bruto dodane vrijednosti za svaki sektor ili kategoriju pojedinačnih korisnika;

- (c) znatno povećanje proizvodnih troškova ne može se prenijeti potrošačima bez pojave znatnih smanjenja prihoda od prodaje.

4.7.1.3.2 Prikladnost

- 265. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka 266. i 267.
- 266. Komisija će odobriti programe potpore za razdoblja od najviše 10 godina, nakon čega države članice mogu ponovno prijaviti mjeru ako same ponovno evaluiraju prikladnost dotične mjere potpore.
- 267. Države članice potporu mogu dodijeliti u obliku smanjenja stope poreza ili nameta ili kao fiksni iznos godišnje naknade (povrat poreza ili nameta), ili kao kombinaciju tih dviju mogućnosti. Prednost pristupa povrata poreza jest ta što poduzetnici ostaju izloženi cjenovnim signalima koje daje porez za zaštitu okoliša ili namet. Ako se primjenjuje, iznos povrata poreza trebalo bi izračunati na temelju povijesnih podataka, odnosno zabilježene razine proizvodnje te zabilježene potrošnje i onečišćenja za tog poduzetnika u zadanoj godini.

4.7.1.3.3 Razmjernost

- 268. Odjeljak 3.2.1.3. ne primjenjuje se na potpore u obliku smanjenja poreza za zaštitu okoliša i parafiskalnih nameta
- 269. Komisija će smatrati potpore razmjernima ako je ispunjen barem jedan od sljedećih uvjeta:
 - (a) korisnici potpora plaćaju najmanje 20 % nacionalnog poreza za zaštitu okoliša ili parafiskalnog nameta;
 - (b) smanjenje poreza ili nameta koje ne premašuje 100 % nacionalnog poreza za zaštitu okoliša ili parafiskalnog nameta i koje je uvjetovano sklapanjem sporazuma između država članica i korisnika ili udruženja korisnika kojima se korisnici ili udruženja korisnika obvezuju da će ostvariti ciljeve zaštite okoliša koji imaju isti učinak kao da su korisnici ili udruženja korisnika platili najmanje 20 % nacionalnog poreza ili nameta. Takvi sporazumi ili obveze mogu se, među ostalim, odnositi na smanjenje potrošnje energije, smanjenje emisija ili drugih onečišćujućih tvari ili kakvu drugu mjeru zaštite okoliša.
- 270. Takvi sporazumi moraju ispunjavati sljedeće kumulativne uvjete:
 - (a) država članica pregovara o sadržaju sporazuma, određuje ciljeve i vremenski plan za njihovo ostvarenje;
 - (b) država članica osigurava neovisno i redovito praćenje obveza iz sporazuma;
 - (c) sporazumi se periodički preispituju s obzirom na tehnološki i drugi razvoj te se njima propisuju učinkovite kazne u slučaju neispunjenja obveza.

4.7.2 *Potpore za zaštitu okoliša u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta*

4.7.2.1 *Obrazloženje potpore*

271. Države članice mogu razmotriti povećanje razine zaštite okoliša smanjenjem poreza ili parafiskalnih nameta. Ako je cilj takvih smanjenja potaknuti korisnike na provedbu projekata ili obavljanje djelatnosti koji dovode do manjeg onečišćenja ili potrošnje resursa, Komisija će procijeniti mjere s obzirom na zahtjeve utvrđene u odjeljku 4.7.2.

4.7.2.2 *Područje primjene i podržana djelatnost*

272. Ovaj odjeljak obuhvaća potpore za projekte i djelatnosti prihvatljive za okoliš koje su obuhvaćene područjem primjene odjeljaka od 4.2. do 4.6., a u obliku su smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta.
273. Ako se smanjenjem poreza ili nameta ponajprije nastoji ostvariti cilj smanjenja emisija ugljikova dioksida, primjenjuje se odjeljak 4.1., a ne odjeljak 4.7.2.

4.7.2.3 *Učinak poticaja*

274. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka 275. i 276.
275. Država članica mora za svaki prihvatljivi projekt ili referentni projekt za kategoriju korisnika Komisiji na procjenu dostaviti mjerenje kako je utvrđeno u odjeljku 3.2.1.3. (točka 50.) ili ekvivalentne podatke uz usporedbu profitabilnosti referentnog projekta ili djelatnosti sa smanjenjem poreza ili parafiskalnog nameta i bez njega te dokaz da se smanjenjem potiče ostvarenje projekta ili djelatnosti prihvatljivih za okoliš.
276. Smatra se da potpora za projekte koji započinju prije podnošenja zahtjeva za potporu ima učinak poticaja ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- (a) mjerom se uspostavlja pravo na potporu u skladu s objektivnim i nediskriminirajućim kriterijima i bez daljnje primjene diskrecijskog prava države članice;
 - (b) mjera je donesena i stupila je na snagu prije početka rada na projektu ili djelatnosti kojima je dodijeljena potpora, osim u slučaju programa koji su nasljednici poreznih programa ako je djelatnost bila obuhvaćena prethodnim programima u obliku poreznih ili parafiskalnih pogodnosti.

4.7.2.4 *Razmjernost*

277. Odjeljak 3.2.1.3. ne primjenjuje se na potpore za zaštitu okoliša u obliku smanjenja poreza ili parafiskalnih nameta
278. Potpora ne smije premašiti uobičajenu stopu ili iznos poreza ili nameta koji bi se inače primjenjivali.
279. Ako je smanjenje poreza ili parafiskalnog nameta povezano s troškovima ulaganja, potpora će se smatrati razmjernom pod uvjetom da ne premašuje intenzitete potpore i maksimalne iznose potpore iz odjeljaka od 4.2. do 4.6. Ako se na temelju tih odjeljaka

zahtijeva konkurentni natječajni postupak, taj se zahtjev ne primjenjuje na smanjenje poreza ili parafiskalnih nameta.

280. Ako se smanjenjem poreza ili parafiskalnog nameta smanjuju periodični operativni troškovi, iznos potpore ne smije premašiti razliku između operativnih troškova rješenja koje je prihvatljivo za okoliš i protučinjeničnog scenarija koji je manje prihvatljiv za okoliš. Potrebno je uzeti u obzir i potencijalne uštede troškova ili dodatne prihode koji proizlaze iz djelatnosti prihvatljivije za okoliš. Ako ne postoji protučinjenična djelatnost ili ulaganje, potpora ne smije premašiti razliku između operativnih troškova i prihoda, uključujući razumnu dobit tijekom relevantnog razdoblja, a država članica mora uspostaviti mehanizam za povrat prekomjernih sredstava kako bi osigurala vraćanje prekomjerno isplaćenih sredstava.

4.7.2.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

281. Uz zahtjeve iz odjeljka 3.2.2. primjenjuju se i zahtjevi iz točaka od 282. do 283.
282. Državne potpore moraju se u načelu dodjeljivati na isti način svim poduzetnicima koji ispunjavaju uvjete, koji djeluju u istom sektoru gospodarske djelatnosti i koji su u istoj ili sličnoj činjeničnoj situaciji s obzirom na ciljeve mjere potpore.
283. Ako se smanjenje poreza ili parafiskalnog nameta odnosi na projekte koji su obuhvaćeni područjem primjene odjeljka 4.3.1., primjenjuju se točke od 161. do 166. ako se odnosi na projekte koji su obuhvaćeni područjem primjene odjeljka 4.3.2., primjenjuju se točke od 184. do 189.

4.8 Potpora za sigurnost opskrbe električnom energijom

4.8.1 *Obrazloženje potpore*

284. Tržišni i regulatorni nedostaci mogu značiti da cjenovni signali ne pružaju učinkovite poticaje za ulaganja, što dovodi, primjerice, do neodgovarajuće kombinacije resursa, kapaciteta, fleksibilnosti ili lokacije električne energije. Nadalje, znatna preobrazba u sektoru električne energije zbog tehnoloških promjena i klimatskih izazova donosi nove izazove u osiguravanju sigurnosti opskrbe električnom energijom. Iako će sve integriranije tržište električne energije obično omogućiti razmjenu električne energije diljem EU-a, čime će se ublažiti problemi nacionalne sigurnosti opskrbe, može doći do situacija u kojima čak i na spojenim tržištima sigurnost opskrbe možda nije zajamčena u svakom trenutku u nekim državama članicama ili regijama. Posljedično, države članice mogu razmotriti uvođenje mjera kako bi se osigurale određene razine sigurnosti opskrbe električnom energijom.

4.8.2 *Područje primjene i podržana djelatnost*

285. Ovaj odjeljak obuhvaća pravila spojivosti za mjere potpore usmjerene na povećanje sigurnosti opskrbe električnom energijom. To uključuje mehanizme za razvoj kapaciteta i programe upravljanje potrošnje za rješavanje dugoročnih i kratkoročnih pitanja sigurnosti opskrbe nastalih zbog tržišnih nedostataka koji sprečavaju dostatna ulaganja u kapacitete za proizvodnju, skladištenje ili upravljanje potražnjom električne energije te u mrežne rezerve kojima se nastoji riješiti problem nedostatnosti mreža za prijenos i distribuciju električne energije.

286. Takve mjere mogu biti osmišljene i kao potpora ciljevima zaštite okoliša, na primjer isključivanjem kapaciteta ili mjera koje uzrokuju veća onečišćenja kako bi se prednost dala kapacitetu koji je korisniji za okoliš u postupku odabira.

4.8.3 *Potporama se mora olakšavati razvoj gospodarske djelatnosti*

4.8.3.1 Olakšavanje razvoja određenih gospodarskih djelatnosti

287. U okviru svoje prijave države članice trebale bi utvrditi gospodarske djelatnosti koje će se razviti kao rezultat potpore. Potporama za povećanje sigurnosti opskrbe električnom energijom izravno se olakšava razvoj gospodarskih djelatnosti povezanih s proizvodnjom, skladištenjem i upravljanjem potražnjom električne energije, kao i ulaganja te učinkovita obnova i održavanje postojeće imovine. Njima se ujedno neizravno može poduprijeti širok raspon gospodarskih djelatnosti koje se oslanjaju na električnu energiju kao ulaznu energiju, uključujući elektrifikaciju sustava grijanja i prijevoznih sustava.

4.8.3.2 Učinak poticaja

288. Kao iznimka od točaka 25., 26. i 27., zbog opće prirode tržišnih nedostataka koji dovode do moguće potrebe za poticanjem dodatne sigurnosti opskrbe električnom energijom, države članice mogu se osloniti na dokaze dostavljene u skladu s odjeljkom 4.8.4.1. kako bi, općenito, dokazale učinak poticaja predložene mjere. Zahvaljujući procjeni koja je potrebna kako bi se dokazala, analizirala i kvantificirala nužnost mjere sigurnosti opskrbe, moguća je usporedba stanja sigurnosti opskrbe kada se mjera provodi s protučinjeničnom situacijom u kojoj se mjera ne provodi.

289. Primjenjuju se pravila o učinku poticaja iz točaka 28., 29., 30. i 31.

4.8.4 *Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru*

4.8.4.1 Nužnost

290. Odjeljak 3.2.1.1. ne primjenjuje se na mjere za sigurnost opskrbe električnom energijom.
291. Prirodu i uzroke problema sigurnosti opskrbe električnom energijom, a time i potrebu za državnim potporama kako bi se osigurala sigurnost opskrbe električnom energijom mora se na odgovarajući način analizirati i izmjeriti, uključujući kada i gdje se očekuje da će se problem pojaviti s obzirom na standard pouzdanosti kako je definiran u članku 25. Uredbe (EU) 2019/943. Treba opisati mjernu jedinicu za mjerenje i metodu njezina izračuna, uz upućivanje na sve relevantne zahtjeve u sektorskom zakonodavstvu.
292. Ako je primjenjivo, utvrđivanje problema sigurnosti opskrbe električnom energijom trebalo bi biti u skladu s najnovijom dostupnom analizom koju je proveo ENTSO-E za električnu energiju u skladu sa zakonodavstvom o unutarnjem energetske tržištu, a posebno:
- (a) za mjere usmjerene na adekvatnost resursa, s europskim procjenama adekvatnosti resursa iz članka 23. Uredbe (EU) 2019/943;

- (b) za mjere usmjerene na strukturno zagušenje, s izvješćima o strukturnim zagušenjima i drugim velikim fizičkim zagušenjima između i unutar zona trgovanja iz članka 14. točke 2. Uredbe (EU) 2019/943.
293. Države članice mogu se osloniti i na nacionalne procjene adekvatnosti resursa kako bi dokazale potrebu za mjerama sigurnosti opskrbe u mjeri u kojoj je to dopušteno člankom 24. Uredbe (EU) 2019/943.
294. Mjere povezane s rizikom od kratkoročnih elektroenergetskih kriza trebalo bi utvrditi u nacionalnom planu pripravnosti na rizike iz članka 11. Uredbe (EU) 2019/941¹⁰⁷.
295. Države članice koje predlažu uvođenje nekoliko mjera usmjerenih na sigurnost opskrbe električnom energijom moraju jasno objasniti međusobnu interakciju mjera kako bi postigle (ali ne i premašile) standarde pouzdanosti.
296. Moraju se utvrditi regulatorni i tržišni nedostaci koji sprečavaju postizanje dostatne razine sigurnosti opskrbe električnom energijom (a, ako je relevantno, i zaštite okoliša) bez intervencije.
297. Potrebno je utvrditi i postojeće mjere koje su već usmjerene na utvrđene tržišne nedostatke.
298. Države članice moraju jasno pokazati razloge zašto se od tržišta ne može očekivati da će omogućiti sigurnost opskrbe električnom energijom ako ne postoji državna potpora, uzimajući u obzir trenutačni i planirani tržišni i tehnološki razvoj.
299. U svojoj procjeni, Komisija uzima u obzir sljedeće elemente koje moraju predložiti države članice:
- (a) procjenu utjecaja varijabilne proizvodnje, uključujući iz susjednih sustava;
 - (b) procjenu utjecaja sudjelovanja potražnje, uključujući opis mjera za poticanje upravljanja potražnjom;
 - (c) procjenu stvarnog ili mogućeg postojanja spojnih vodova, važne infrastrukture za prijenosnu i distribucijsku mrežu, uključujući opis projekata u izgradnji odnosno planiranju;
 - (d) procjenu svih ostalih elemenata koji bi mogli izazvati ili pogoršati problem sigurnosti opskrbe električnom energijom, kao što su gornje granice veleprodajnih cijena ili drugi regulatorni ili tržišni nedostaci. Ako se to zahtijeva na temelju Uredbe (EU) 2019/943, za plan provedbe iz članka 20. stavka 3. te uredbe mora se pribaviti mišljenje Komisije prije nego što se potpora može dodijeliti. Plan provedbe i mišljenje uzet će se u obzir u procjeni nužnosti.

¹⁰⁷ Uredba (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije (uredba o pripravnosti na rizike) (*SL L 158, 14.6.2019., str. 1.*).

4.8.4.2 Prikladnost

300. Odjeljak 3.2.1.2. ne primjenjuje se na mjere za sigurnost opskrbe električnom energijom.
301. Države članice trebale bi ponajprije razmotriti alternativne načine postizanja sigurnosti opskrbe električnom energijom, posebno učinkovitiji model tržišta električne energije kojim se mogu ublažiti tržišni nedostaci koji ugrožavaju sigurnost opskrbe električnom energijom. Na primjer, poboljšanje funkcioniranja obračuna odstupanja u opskrbi električnom energijom, bolja integracija promjenjive proizvodnje, poticanje i integracija upravljanja potražnjom i skladištenja, omogućivanje učinkovitih cjenovnih signala, uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini i poboljšanje infrastrukture, uključujući međusobno povezivanje. Potpore se mogu smatrati prikladnima za mjere sigurnosti opskrbe ako, unatoč odgovarajućim poboljšanjima modela tržišta i ulaganjima u imovinu mreže, bilo da su već provedena ili planirana, i dalje postoji zabrinutost u pogledu sigurnosti opskrbe.

4.8.4.3 Prihvatljivost

302. Mjera potpore trebala bi biti otvorena svim korisnicima ili projektima koji su tehnički u mogućnosti učinkovito doprinijeti postizanju cilja sigurnosti opskrbe. To uključuje proizvodnju, skladištenje i upravljanje potražnjom te objedinjavanje malih jedinica tih oblika kapaciteta u veće blokove.
303. Ograničenja sudjelovanja u mjerama sigurnosti opskrbe čiji je cilj osigurati da te mjere ne ugrožavaju zaštitu okoliša smatraju se prikladnima (vidjeti točke 325. i 326.).
304. Države članice se potiču na uvođenje dodatnih kriterija ili značajki u svoje mjere sigurnosti opskrbe radi promicanja sudjelovanja zelenijih tehnologija (ili smanjenja sudjelovanja tehnologija koje onečišćuju) potrebnih za potporu ostvarivanju ciljeva Unije u području zaštite okoliša. Takvi dodatni kriteriji ili obilježja moraju biti objektivni, transparentni i nediskriminirajući u odnosu na jasno utvrđene ciljeve zaštite okoliša i ne smiju dovesti do prekomjerne naknade korisnicima.
305. Ako je to tehnički izvedivo, mjere za sigurnost opskrbe električnom energijom moraju biti otvorene za izravno prekogranično sudjelovanje pružatelja kapaciteta smještenih u drugoj državi članici. Države članice moraju osigurati da strani kapacitet koji može pružiti jednakovrijednu tehničku izvedbu kao i domaći kapaciteti ima priliku sudjelovati u istom natjecateljskom postupku kao i domaći kapacitet. Države članice mogu zahtijevati da se strani kapacitet nalazi u državi članici s izravnim mrežnom vezom s državom članicom koja primjenjuje mjeru. Moraju se poštovati i relevantna pravila utvrđena u članku 26. Uredbe (EU) 2019/943.

4.8.4.4 Javno savjetovanje

306. Prije prijave potpore, osim u opravdanim iznimnim okolnostima, države članice moraju se javno savjetovati o mjerama koje se prijavljuju u skladu s ovim odjeljkom. Obveza savjetovanja ne primjenjuje se na izmjene već odobrenih mjera kojima se ne mijenja njihovo područje primjene ili prihvatljivost te na slučajeve iz točke 307. Kako bi se

utvrdilo je li mjera opravdana uzimajući u obzir kriterije iz ovih Smjernica, potrebno je sljedeće javno savjetovanje:

- a) za mjere kod kojih je procijenjena prosječna godišnja potpora koja se dodjeljuje ≥ 100 milijuna EUR godišnje, javno savjetovanje u trajanju od najmanje osam tjedana, obuhvaćajući:
 - (i) prihvatljivost;
 - (ii) predloženu uporabu i opseg konkurentnih natječajnih postupaka i sve predložene iznimke;
 - (iii) glavne parametre za postupak dodjele potpore¹⁰⁸, uključujući omogućivanje tržišnog natjecanja između različitih vrsta korisnika¹⁰⁹;
 - (iv) ako se ne primjenjuje konkurentni natječajni postupak, pretpostavke i podaci na kojima se temelji mjerenje primijenjeno za dokazivanje razmjernosti potpore, uključujući troškove, prihode, operativne pretpostavke i životni vijek te WACC; i
 - (v) ako se mogu podupirati nova ulaganja u proizvodnju na temelju prirodnog plina, predložene zaštitne mjere kako bi se osigurala usklađenost s klimatskim ciljevima Unije.
 - b) za mjere kod kojih je procijenjena prosječna godišnja potpora koja se dodjeljuje < 100 milijuna EUR godišnje, javno savjetovanje u trajanju od najmanje četiri tjedna, obuhvaćajući:
 - (i) prihvatljivost;
 - (ii) predloženu uporabu i opseg konkurentnih natječajnih postupaka i sve predložene iznimke; i
 - (iii) ako se mogu podupirati nova ulaganja u proizvodnju na temelju prirodnog plina, predložene zaštitne mjere kako bi se osigurala usklađenost s klimatskim ciljevima Unije.
307. Javno savjetovanje nije potrebno za mjere obuhvaćene točkom 306. podtočkom (b) ako se primjenjuju konkurentni natječajni postupci, a mjerom se ne podupiru ulaganja u proizvodnju energije na temelju fosilnih goriva.
308. Upitnici za savjetovanje moraju se objaviti na javnim internetskim stranicama. Države članice moraju objaviti odgovor na savjetovanje sa sažetkom i odgovorom na zaprimljene odgovore. Odgovorom bi trebalo objasniti kako su mogući učinci na tržišno natjecanje svedeni na najmanju moguću mjeru područjem

¹⁰⁸ Na primjer, vrijeme između natječajnog postupka i razdoblja isporuke, pravila u pogledu ponude, pravila o određivanju cijena.

¹⁰⁹ Na primjer, ako postoje različita trajanja ugovora, različite metodologije za izračun iznosa prihvatljivog kapaciteta/proizvodnje različitih tehnologija, različite metodologije za izračun ili plaćanje subvencija.

primjene/prihvatljivošću predložene mjere. Države članice u okviru prijave mjera potpore u skladu s ovim odjeljkom moraju navesti poveznicu na svoj odgovor na savjetovanje.

309. U iznimnim i opravdanim slučajevima Komisija može razmotriti alternativne metode savjetovanja pod uvjetom da se pri provedbi potpore (koja je u tijeku) uzmu stajališta zainteresiranih strana. U takvim slučajevima savjetovanje će se možda morati kombinirati s korektivnim mjerama kako bi se mogući narušavajući učinci mjere sveli na najmanju moguću mjeru.

4.8.4.5 Razmjernost

310. Uz pravila utvrđena u točkama 48., 49. i 50. primjenjuju se pravila utvrđena u točkama 311., 312., 313. i 314.
311. Vrijeme koje protekne između dodjele potpore i roka do kojeg se projekti moraju realizirati trebalo bi omogućiti djelotvorno tržišno natjecanje među različitim prihvatljivim projektima.
312. Izuzeća od zahtjeva za dodjelu potpora i određivanja razine potpore u okviru konkurentnog natječajnog postupka mogu se opravdati samo ako su osigurani dokazi, uključujući sve dokaze prikupljene tijekom javnog savjetovanja kojima se dokazuje da će potencijalno sudjelovanje u takvom natječajnom postupku neće biti dostatno da bi se osiguralo tržišno natjecanje.
313. Za pojedinačne potpore koje se ne dodjeljuju na temelju konkurentnog natječajnog postupka države članice moraju opravdati predložene razine potpora na temelju pojedinačnih poslovnih planova za određeni projekt kojem će se dodijeliti potpora, uključujući sve elemente navedene u točkama 50. i 51.
314. Države članice mogu provoditi i konkurentne programe certifikata/obveza dobavljača, pod uvjetom:
- (a) da je potražnja u okviru programa utvrđena na razini koja je niža od potencijalne ponude; i
 - (b) da se iznos otkupa/penala koji se primjenjuje na potrošača/dobavljača koji nije kupio potreban broj certifikata (tj. cijena koja je najviši iznos koji se plaća za potporu) utvrđuje na temelju vrijednosti neisporučene energije.

4.8.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje

315. Odjeljak 3.2.2. ne primjenjuje se na mjere za sigurnost opskrbe električnom energijom.
316. Mjere sigurnosti opskrbe često su usmjerene na stvaranje učinkovitih poticaja za dostatna ukupna ulaganja u cijelom sustavu kako bi se postigao ciljni standard pouzdanosti te stoga nisu uvijek povezane s konkretnim ulaganjima svakog korisnika koja se mogu identificirati.

317. Potpora mora biti osmišljena tako da se održi učinkovito funkcioniranje tržišta i očuvaju učinkoviti poslovni poticaji i cjenovni signali.
318. Ne smije se poticati proizvodnja energije koja bi istisnula oblike energije koji manje onečišćuju.
319. Zahtjevi iz točaka 317. i 318. općenito će biti ispunjeni kada se mjerom plaća kapacitet (EUR po megavatu (MW)), a ne proizvodnja električne energije (EUR/MWh). Ako postoji plaćanje po MWh, potrebno je posvetiti dodatnu pozornost kako bi se izbjegli štetni učinci na tržište te kako se ne bi istisnuli izvori proizvodnje koji manje onečišćuju.
320. Mjere sigurnosti opskrbe moraju ispunjavati sva relevantna načela osmišljavanja iz članka 22. Uredbe (EU) 2019/943¹¹⁰.
321. Za strateške rezerve i bilo koje druge mjere u kojima se kapacitet drži izvan tržišta primjenjuju se sljedeći kumulativni zahtjevi kako bi se osiguralo da se ne naruši formiranje tržišnih cijena:
- (a) resursi mjere otpremaju se samo ako je izgledno da će operatori prijenosnih sustava iscrpiti svoje resurse za uravnoteženje kako bi se uspostavila ravnoteža između ponude i potražnje¹¹¹;
 - (b) tijekom razdoblja obračuna odstupanja, kada su resursi u mjeri otpremaju, odstupanja na tržištu namiruju se barem po vrijednosti neisporučene energije¹¹² ili po vrijednosti koja je veća od unutardnevnog ograničenja tehničkih cijena¹¹³, ovisno o tome što je više.
 - (c) uspješnost mjere nakon otpremanja pripisuje se subjektima odgovornima za odstupanje s pomoću mehanizma obračuna odstupanja;
 - (d) resursi u mjeri čuvaju se izvan energetskog tržišta barem tijekom ugovornog razdoblja.
322. Kad je riječ o mehanizmima za razvoj kapaciteta, države članice moraju osigurati da se obveze u pogledu kapaciteta mogu prenositi među prihvatljivim pružateljima kapaciteta.
323. Mjere za sigurnost opskrbe električnom energijom ne bi smjele:
- (a) stvarati nepotrebne tržišne poremećaje te ograničavati prekozonsku trgovinu;

¹¹⁰ Za mjere uključene u plan pripravnosti na rizike iz Uredbe (EU) 2019/941 vidjeti i članak 16. stavak 1. te uredbe.

¹¹¹ Zahtjevom se ne dovodi u pitanje aktiviranje resursa prije samog otpremanja kako bi se poštovala njihova ograničenja gradijenta i operativni zahtjevi resursa. Uspješnost strateške rezerve tijekom aktivacije ne smije se pripisati uravnotežujućim skupinama na veleprodajnim tržištima i ne smije mijenjati njihova odstupanja.

¹¹² Kako je utvrđeno u skladu s člankom 11. Uredbe (EU) 2019/943.

¹¹³ Kako je navedeno u članku 10 stavku 1. Uredbe (EU) 2019/943.

- (b) smanjivati poticaje za ulaganje u interkonekcijske kapacitete, na primjer smanjenjem prihoda od zagušenja za postojeće ili nove spojne vodove;
 - (c) narušavati tržišno povezivanje, uključujući dnevna tržišta i tržišta uravnoteženja;
 - (d) ugroziti odluke o ulaganju u pogledu kapaciteta koji su prethodili mjeri.
324. Kako se ne bi ugrozili poticaji za upravljanje potražnjom i pogoršali tržišni nedostaci koji dovode do potrebe za mjerama sigurnosti opskrbe te kako bi se osiguralo da intervencija u pogledu sigurnosti opskrbe bude što manja, troškove mjere sigurnosti opskrbe trebali bi snositi sudionici na tržištu koji doprinose potrebi za mjerom. To se, na primjer, može postići raspodjelom troškova mjere sigurnosti opskrbe među potrošačima električne energije u razdobljima najveće potražnje za električnom energijom.
325. Komisija smatra da određene mjere potpore imaju negativne učinke na tržišno natjecanje i trgovinu za koje nije vjerojatno da će se nadoknaditi. Konkretno, određene mjere potpore mogu pogoršati tržišne nedostatke te stvoriti neučinkovitosti na štetu dobrobiti potrošača i društva. Na primjer, mjere, uključujući mrežne rezerve i programe upravljane potrošnje, kojima se ne poštuje prag emisija primjenjiv na mehanizme za razvoj kapaciteta iz članka 22. Uredbe (EU) 2019/943 i kojima se mogu potaknuti nova ulaganja u energiju koja se temelje na fosilnim gorivima koja najviše onečišćuju, kao što su ugljen, dizel, lignit, nafta, treset i nafta iz škriljevca, mogu povećati negativne vanjske učinke na okoliš na tržištu.
326. Mjerama kojima se potiču nova ulaganja u proizvodnju energije na temelju prirodnog plina može se poduprijeti sigurnost opskrbe električnom energijom, ali se dugoročno mogu pogoršati negativni vanjski učinci na okoliš u usporedbi s alternativnim ulaganjima u tehnologije bez emisija. Kako bi Komisija mogla provjeriti mogu li se negativni učinci takvih mjera nadoknaditi pozitivnim učincima u testu uravnoteženja, države članice trebale bi objasniti kako će osigurati da se takvim ulaganjem doprinosi postizanju klimatskog cilja Unije do 2030. te cilja klimatske neutralnosti do 2050. Konkretno, države članice trebale bi objasniti kako će se izbjeći ovisnost o toj proizvodnji energije iz plina. Na primjer, to može uključivati obvezujuće obveze korisnika u pogledu provedbe tehnologije smanjenja emisija ugljika kao što su CCS/CCU ili zamjena prirodnog plina plinom obnovljivim ili niskougljičnim plinom ili zatvaranje postrojenja u vremenskom okviru koji je u skladu s ciljem Unije u pogledu klimatske neutralnosti.
327. Za pojedinačne mjere ili programe potpore od kojih koristi ima samo posebno ograničen broj korisnika ili već pozicionirani korisnik, države članice trebale bi dodatno dokazati da predložena mjera potpore neće dovesti do povećanja tržišne snage.

4.9 Potpore za energetska infrastrukturu

4.9.1 Obrazloženje potpore

328. Kako bi se ostvarili klimatski ciljevi Unije, bit će potrebna znatna ulaganja i nadogradnja energetske infrastrukture. Moderna energetska infrastruktura ključna je za integrirano energetsko tržište koje ostvaruje klimatske ciljeve i istodobno jamči sigurnu

opskrbu u Uniji. Odgovarajuća energetska infrastruktura nužan je element učinkovitog energetskog tržišta. Poboljšanjem energetske infrastrukture povećavaju se stabilnost sustava, adekvatnost resursa, integriranje različitih izvora energije i opskrba energijom u nedovoljno razvijenim mrežama.

329. Ako tržišni operatori ne mogu osigurati potrebnu infrastrukturu, možda su potrebne državne potpore kako bi se svladali tržišni nedostaci i osiguralo da se zadovolje značajne potrebe infrastrukture Unije. Tržišni nedostatak koji se može pojaviti u području energetske infrastrukture povezan je s problemima s koordinacijom. Različiti interesi ulagača, nesigurnost oko ishoda suradnje i mrežni učinci mogu spriječiti razvoj projekta ili njegovo učinkovito oblikovanje. Istodobno, energetska infrastruktura može proizvesti znatne pozitivne vanjske učinke, a pritom mogu nastati troškovi i koristi infrastrukture na asimetričan način između različitih tržišnih sudionika i država članica. Komisija stoga smatra da potpore energetskej infrastrukturi mogu biti korisne za unutarnje tržište jer doprinose rješavanju tih tržišnih nedostataka. To se posebno odnosi na infrastrukturne projekte s prekograničnim učinkom, kao što su projekti od zajedničkog interesa, kako su definirani u članku 4. Uredbe (EZ) br. 347/2013.

4.9.2 Područje primjene

330. Ovaj odjeljak primjenjuje se na potporu za izgradnju ili nadogradnju energetske infrastrukture kako je definirano u odjeljku 2.4., točki 18. podtočki (35). Ako projekt nije izuzet iz kontrole državnih potpora (vidjeti točku 331), Komisija će ga ocijeniti kako je utvrđeno u ovom odjeljku.
331. Ulaganja u energetske infrastrukturu koja se provode u okviru pravnog monopola ne podliježu pravilima o državnim potporama. U energetskom sektoru to je posebno važno za one države članice u kojima su izgradnja i rad određenih infrastruktura zakonom isključivo rezervirani za operatora prijenosnog sustava ili operatora distribucijskog sustava.
332. Komisija smatra da postoji pravni monopol koji isključuje narušavanje tržišnog natjecanja ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- (a) izgradnja infrastrukture i njezino upravljanje podliježu pravnom monopolu koji je nastao u skladu s pravom Unije; to je slučaj kada je operator prijenosnog sustava/operator distribucijskog sustava pravno jedini subjekt ovlašten za određenu vrstu ulaganja i nijedan drugi subjekt ne može upravljati alternativnom mrežom¹¹⁴;
 - (b) tim pravnim monopolom ne isključuje se samo tržišno natjecanje na tržištu, nego i za tržište, to jest njime se isključuje svaka mogućnost tržišnog natjecanja kojim bi netko mogao postati isključivi operator predmetne infrastrukture;

¹¹⁴ Pravni monopol postoji ako je određena usluga zakonom ili regulatornim mjerama rezervirana za isključive pružatelje usluga na određenom zemljopisnom području (ili unutar jedne države članice), uz jasnu zabranu bilo kojem drugom subjektu da pruža takvu uslugu (čak ni da zadovoljava moguću preostalu potražnju određenih skupina korisnika). No sama činjenica da je pružanje javne usluge povjereno određenom poduzetniku ne znači da taj poduzetnik ima pravni monopol.

- (c) uslugom se ne konkurira drugim uslugama;
 - (d) ako operator energetske infrastrukture djeluje na drugom tržištu (zemljopisnom tržištu ili tržištu proizvoda) otvorenom za tržišno natjecanje, unakrsno subvencioniranje je isključeno; da bi se to postiglo potrebno je koristiti se odvojenim računima, pravilno raspodjeljivati troškove i prihode te se pobrinuti da se javno financiranje koje je pruženo za uslugu koja je predmet pravnog monopola ne može upotrijebiti u korist drugih djelatnosti. Kad je riječ o infrastrukturi za električnu energiju i plin, s obzirom na to da se člankom 31. Direktive 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i člankom 31. Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od vertikalno integriranih subjekata zahtijeva da vode odvojene račune za svaku od svojih aktivnosti, taj će zahtjev najvjerojatnije biti ispunjen.
333. Slično tome, Komisija smatra da državna potpora ne bi trebala biti uključena u ulaganja ako se energetsom infrastrukturu upravlja kao „prirodnim monopolom”, za koji se smatra da postoji ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- (a) infrastruktura nije suočena s izravnim tržišnim natjecanjem, što je slučaj kad se energetska infrastruktura ne može gospodarski replicirati i u koju stoga nije uključen nijedan operator osim operatora prijenosnog sustava/operatora distribucijskog sustava;
 - (b) alternativno financiranje u mrežnoj infrastrukturi, uz financiranje mreže, u predmetnom sektoru i državi članici je neznatno;
 - (c) infrastruktura nije osmišljena tako da selektivno u povoljniji položaj stavlja određenog poduzetnika ili sektor, već da donosi koristi za društvo u cjelini, što je obično slučaj s infrastrukturu za plin i električnu energiju.
334. Države članice moraju osigurati i da se financijska sredstva predviđena za izgradnju infrastrukture energetske mreže ne mogu upotrebljavati za unakrsno subvencioniranje ili neizravno subvencioniranje drugih gospodarskih djelatnosti, uključujući upravljanje infrastrukturu. Za infrastrukturu za električnu energiju i plin vidjeti točku 332. podtočku (d).

4.9.3 Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru

4.9.3.1 Nužnost i prikladnost

335. Odjeljci 3.2.1.1. i 3.2.1.2. ne primjenjuju se na potporu za energetska infrastrukturu.
336. Energetska infrastruktura obično se financira korisničkim tarifama. Za mnoge infrastrukturne kategorije te tarife podliježu regulaciji kako bi se osigurala potrebna razina ulaganja uz istodobno očuvanje korisničkih prava.
337. Dodjela državne potpore način je prevladavanja tržišnih nedostataka koji se ne mogu riješiti obveznim korisničkim tarifama. Stoga se, kako bi se dokazala potreba za državnom potporom, primjenjuju sljedeća načela:

- (a) Komisija smatra da su za projekte od zajedničkog interesa kako je definirano člankom 4. Uredbe (EU) br. 347/2013, koji su potpuno u skladu sa zakonodavstvom o unutarnjem energetsom tržištu, tržišni nedostaci u smislu problema s koordinacijom takvi da financiranje s pomoću tarifa možda nije dovoljno i mogu se dodijeliti državne potpore;
- (b) za projekte od zajedničkog interesa koji su djelomično ili u potpunosti izuzeti iz zakonodavstva o unutarnjem energetsom tržištu te za ostale infrastrukturne kategorije Komisija će provesti pojedinačne procjene potrebe za državnom potporom. U svojoj će procjeni Komisija razmotriti sljedeće čimbenike: i. u kojoj mjeri tržišni nedostatak dovodi do osiguravanja potrebne infrastrukture koje je ispod optimalnog; ii. u kojoj je mjeri infrastruktura otvorena za pristup trećim osobama i podložna propisu o tarifama; te iii. u kojoj mjeri projekt doprinosi sigurnosti opskrbe energijom u Uniji.

4.9.3.2 Razmjernost potpora

338. Razmjernost će se procjenjivati na temelju načela manjka financijskih sredstava kako je utvrđeno u točkama 47., 50. i 51. Kad je riječ o potporama za infrastrukturu kako je objašnjeno u točki 51., pretpostavlja se da je protučinjenični scenarij situacija u kojoj se projekt ne bi proveo. Uvođenje mehanizama za povrat prekomjernih sredstava potrebno je ako postoji znatan rizik od nepredviđene dobiti, npr. kada je iznos potpore blizu najvećeg dopuštenog iznosa, uz istodobno zadržavanje poticaja za korisnike da smanje svoje troškove i s vremenom razviju svoje poslovanje na učinkovitiji način.

4.9.4 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje

339. Odjeljak 3.2.2. ne primjenjuje se na energetska infrastrukturu. Pri analizi utjecaja državnih potpora za energetska infrastrukturu na tržišno natjecanje pristup Komisije bit će sljedeći:

- (a) kad je riječ o postojećim uvjetima na temelju zakonodavstva o unutarnjem energetsom tržištu koji su namijenjeni jačanju tržišnog natjecanja, Komisija će općenito smatrati da potpore za energetska infrastrukturu koje podliježu svim propisima o unutarnjem tržištu nemaju neopravdane narušavajuće učinke;
- (b) za infrastrukturne projekte koji su u cijelosti ili djelomično izuzeti iz zakonodavstva o unutarnjem energetsom tržištu Komisija će na pojedinačnoj osnovi procijeniti moguće narušavanje tržišnog natjecanja, posebno uzimajući u obzir stupanj pristupa trećih osoba infrastrukturi kojoj je dodijeljena potpora, pristup alternativnoj infrastrukturi, istiskivanje privatnih ulaganja i konkurentni položaj korisnika (ili više njih); za infrastrukturu koja je u cijelosti izuzeta iz zakonodavstva o unutarnjem energetsom tržištu negativni učinci narušavanja tržišnog natjecanja smatraju se posebno ozbiljnima.
- (c) Uz prethodno navedene pristupe, Komisija smatra da su pozitivni učinci na tržišno natjecanje ulaganja u infrastrukturu za prirodni plin očito veći od njezinih negativnih učinaka na tržišno natjecanje ako je posljedična infrastruktura prikladna za uporabu vodika i plinova/goriva nebiološkog podrijetla iz

obnovljivih izvora. Ako to nije slučaj, kako bi se nadoknadili negativni učinci na tržišno natjecanje, predmetna država članica mora dokazati sljedeće: i. zašto nije moguće osmisliti projekt tako da je prikladan za uporabu vodika i plinova/goriva nebiološkog podrijetla iz obnovljivih izvora. ii. zašto se projektom ne stvara učinak ovisnosti o uporabi prirodnog plina; i iii. kako se ulaganjima pridonosi postizanju klimatskog cilja Unije do 2030. i cilja klimatske neutralnosti do 2050 .

4.10 Potpore za centralizirano grijanje ili hlađenje

4.10.1 Obrazloženje potpore

340. Izgradnjom ili nadogradnjom sustava centraliziranog grijanja i hlađenja može se pozitivno doprinijeti zaštiti okoliša povećanjem energetske učinkovitosti i održivosti sustava za koji se dodjeljuje potpora. Međutim, ekološki vanjski učinci povezani s radom centraliziranog grijanja i hlađenja mogu dovesti do neučinkovitog nedovoljnog ulaganja u izgradnju i nadogradnju sustava centraliziranog grijanja i hlađenja. Državnim potporama može se doprinijeti rješavanju tog tržišnog nedostatka poticanjem dodatnih učinkovitih ulaganja.

4.10.2 Područje primjene i podržana djelatnost

341. Ovaj odjeljak primjenjuje se na potporu za izgradnju ili nadogradnju energetske učinkovitih sustava centraliziranog grijanja i hlađenja. Podržana ulaganja mogu se odnositi na postrojenja za proizvodnju i skladištenje grijanja ili hlađenja ili distribucijsku mrežu ili oboje.

342. Takve mjere potpore uobičajeno obuhvaćaju izgradnju ili nadogradnju proizvodne jedinice kako bi upotrebljavala obnovljivu energiju, otpadnu toplinu ili visokoučinkovitu kogeneraciju, uključujući rješenja za skladištenje topline ili nadogradnju distribucijske mreže kako bi se smanjili gubici i povećala učinkovitost, među ostalim s pomoću pametnih i digitalnih rješenja.

343. Ako država članica ulaže u nadogradnju sustava centraliziranog grijanja i hlađenja, a da pritom ne ispunjavanja norme energetske učinkovitosti, mora se obvezati da će započeti radove na postizanju te norme u roku od tri godine nakon radova na nadogradnji.

4.10.3 Nužnost i prikladnost

344. Odjeljci 3.2.1.1. i 3.2.1.2. ne primjenjuju se na potpore za centralizirano grijanje ili hlađenje. Komisija smatra da se državnim potporama može doprinijeti rješavanju tržišnih nedostataka poticanjem ulaganja potrebnih za stvaranje energetske učinkovitih sustava centraliziranog grijanja i hlađenja. Osim toga, državnim potporama za stvaranje energetske učinkovitih sustava centraliziranog grijanja i hlađenja u kojima se kao ulazno gorivo upotrebljava otpad, uključujući otpadnu toplinu, može se pozitivno doprinijeti zaštiti okoliša pod uvjetom da ne zaobilaze načelo hijerarhije otpada¹¹⁵.

¹¹⁵ Hijerarhija otpada sastoji se od (a) sprečavanja, (b) pripremanja za ponovnu uporabu, (c) recikliranja, (d) drugih uporaba, primjerice uporaba energije i (e) odlaganja. Vidjeti članak 4., točku 1. Direktive 2008/98/EZ.

4.10.4 Razmjernost mjere potpore

345. Razmjernost će se procjenjivati na temelju načela manjka financijskih sredstava kako je utvrđeno u točkama 47., 50. i 51.
346. Za izgradnju i nadogradnju distribucijskih mreža kako je utvrđeno u točki 51., protučinjenični scenarij bio bi situacija u kojoj se projekt ne bi proveo.

4.10.5 Izbjegavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu i uravnoteženje

347. Odjeljak 3.2.2. ne primjenjuje se na potpore za centralizirano grijanje ili hlađenje. Komisija smatra da nadogradnja ili izgradnja sustava centraliziranog grijanja i hlađenja na fosilna goriva koja najviše onečišćuju, kao što su ugljen, lignit, nafta i dizel, ima negativne posljedice na tržišno natjecanje i trgovinu za koje nije vjerojatno da će se nadoknaditi pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:
- (a) potpora je ograničena na nadogradnju distribucijske mreže;
 - (b) distribucijska mreža prikladna je ili će postati prikladna za prijenos grijanja ili hlađenja proizvedenog iz obnovljivih izvora energije;
 - (c) ulaganje ne dovodi do povećane proizvodnje energije iz fosilnih goriva koja najviše onečišćuju (primjerice povezivanjem dodatnih potrošača);
 - (d) postoji jasan vremenski okvir koji uključuje čvrste obveze za prijelaz s fosilnih goriva koja najviše onečišćuju, spojiv s klimatskim ciljem Unije do 2030. i ciljem klimatske neutralnosti Unije do 2050.
348. Kad je riječ o izgradnji ili nadogradnji postrojenja za proizvodnju centraliziranog grijanja, mjere kojima se potiču nova ulaganja u energiju na temelju prirodnog plina mogu kratkoročno smanjiti emisije stakleničkih plinova, ali dugoročno pogoršati negativne vanjske učinke na okoliš u usporedbi s alternativnim ulaganjima. Kako bi se učinak tih ulaganja u prirodni plin mogao smatrati pozitivnim za okoliš, države članice moraju objasniti na koji će način osigurati da se ulaganjem doprinosi postizanju klimatskog cilja Unije do 2030. i cilja klimatske neutralnosti do 2050. i, osobito, na koji će se način izbjeći ovisnost o proizvodnji energije iz plina ili opremi za proizvodnju na plin. Na primjer, to može uključivati obvezujuće obveze korisnika koje se odnose na provedbu CCS-a/CCU-a ili zamjenu prirodnog plina obnovljivim ili niskougljičnim plinom odnosno na zatvaranje postrojenja u vremenskom okviru koji je u skladu s klimatskim ciljevima Unije.
349. Pri analizi utjecaja državnih potpora za sustav centraliziranog grijanja i hlađenja na tržišno natjecanje i njihovoj usporedbi s gospodarskom djelatnošću koja se podupire, Komisija će provesti procjenu pojedinačnih slučajeva u kojoj će usporediti koristi projekta u smislu energetske učinkovitosti i održivosti s negativnim učincima na tržišno natjecanje, a osobito s mogućim negativnim učinkom na alternativne tehnologije ili pružatelje usluga grijanja i hlađenja te mreže.

4.11 Potpore u obliku smanjenja naknada za električnu energiju za velike potrošače energije

4.11.1 Obrazloženje potpore

350. Preobrazba gospodarstva Unije u skladu s Komunikacijom o europskom zelenom planu djelomično se financira iz naknada za potrošnju električne energije. Ostvarenje zelenog plana zahtijeva da države članice uspostave ambiciozne politike smanjenja emisija ugljikova dioksida kako bi se do 2030. znatno smanjile emisije stakleničkih plinova Unije i postigla klimatska neutralnost do 2050. U tom smislu vjerojatno je da će države članice takve politike i dalje financirati iz naknada te je stoga moguće da se te naknade povećaju.
351. Za određene gospodarske sektore koji su posebno izloženi međunarodnoj trgovini i koji se uvelike oslanjaju na električnu energiju za svoje stvaranje vrijednosti, obveza plaćanja punog iznosa takvih naknada može dovesti do znatnog dodatnog opterećenja. To opterećenje može povećati rizik od toga da se aktivnosti u tim sektorima presele izvan Europske unije na lokacije na kojima ekološka disciplina ne postoji ili je manje ambiciozna. Osim toga, takve naknade povećavaju trošak električne energije u usporedbi s troškom izravnih emisija i stoga mogu djelovati obeshrabrujuće za elektrifikaciju proizvodnih procesa, što je ključno za uspješno smanjenje emisija ugljikova dioksida gospodarstva Unije. Kako bi ublažile te rizike, države članice mogu poduzećima koja posluju u predmetnim gospodarskim sektorima odobriti smanjenja takvih naknada.
352. U ovom se odjeljku utvrđuju kriteriji koje će Komisija primjenjivati pri procjeni razvoja gospodarske djelatnosti, učinka poticaja, nužnosti, prikladnosti i razmjernosti smanjenja naknada za električnu energiju za velike potrošače energije te njihovih učinaka na tržišno natjecanje. Kriteriji spojivosti iz poglavlja 3. primjenjuju se samo na one kriterije za koje u ovom odjeljku ne postoje posebna pravila.
353. Komisija je primijenila primjerene mjere kako bi utvrdila sektore koji su posebno izloženi rizicima navedenima u točki 351. i uvela je zahtjeve u pogledu razmjernosti uzimajući u obzir da bi se, ako su smanjene naknade previsoke ili dodijeljene prevelikom broju potrošača električne energije, moglo ugroziti ukupno financiranje potpore za energiju iz obnovljivih izvora te snažno narušiti tržišno natjecanje i trgovinu.

4.11.2 Područje primjene: naknade za koje se mogu odobriti smanjenja

354. U skladu s ovim odjeljkom države članice mogu odobriti smanjenja naknada za potrošnju električne energije kojima se financira cilj energetske politike. To uključuje naknade za financiranje potpore za obnovljive izvore energije ili za suproizvodnju toplinske i električne energije te naknade kojima se financiraju socijalne tarife ili cijene energije u izoliranim regijama. Ovim odjeljkom nisu obuhvaćene naknade koje odražavaju dio troškova opskrbe predmetnih korisnika električnom energijom. Na primjer, izuzeća od mrežnih naknada ili naknada za financiranje mehanizama za razvoj kapaciteta nisu obuhvaćena ovim odjeljkom. Ovim odjeljkom nisu obuhvaćene ni naknade za potrošnju drugih oblika energije, posebno prirodnog plina.

355. Utjecaj naknada za koje se mogu odobriti smanjenja na rizik premještanja izvan Unije ovisi o kombiniranom financijskom učinku svih predmetnih naknada te o svim smanjenjima tih naknada koja se odobravaju korisnicima koji ispunjavaju uvjete. Države članice koje žele uvesti mjeru koja se procjenjuje u skladu s ovim odjeljkom stoga moraju sva takva smanjenja uključiti u jedinstveni program te u okviru prijave obavijestiti Komisiju o kumulativnom učinku svih prihvatljivih naknada i svih predloženih smanjenja. Ako država članica u kasnijoj fazi odluči uvesti dodatna smanjenja na naknade obuhvaćene ovim odjeljkom, morat će prijaviti izmjenu postojećeg programa.
356. Komisija smatra da države članice mogu odobriti smanjenja pristojbi na temelju ovog odjeljka samo ako ukupna kumulativna razina tih pristojbi (prije bilo kakvih smanjenja) iznosi najmanje [...] EUR/MWh.

4.11.3 *Svođenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine na najmanju moguću mjeru*

4.11.3.1 Prihvatljivost

357. Potpore iz ovog odjeljka trebale bi biti ograničene na sektore kojima su prihvatljive naknade prouzročile konkurentne poteškoće i u kojima postoji rizik od premještanja izvan Unije. Rizik od premještanja ovisi o električnom intenzitetu predmetnog sektora i njegovoj izloženosti međunarodnoj trgovini. U skladu s tim, potpora se može dodijeliti samo ako poduzetnik pripada sektoru koji se suočava s intenzitetom trgovine od najmanje 20 % na razini Unije i električnim intenzitetom od najmanje 10 % na razini Unije. Osim toga, Komisija smatra da sličan rizik postoji u sektorima s električnim intenzitetom od najmanje 7 % i s intenzitetom trgovine od najmanje 80 %. Sektori koji ispunjavaju te kriterije prihvatljivosti navedeni su u Prilogu I.
358. Ako država članica dodijeli potporu samo podskupu korisnika koji ispunjavaju uvjete ili dodijeli različite razine smanjenja različitim kategorijama korisnika koji ispunjavaju uvjete, mora dokazati da se ta odluka donosi na temelju objektivnih, nediskriminirajućih i transparentnih kriterija te da se potpora u načelu dodjeljuje na isti način za sve konkurente u istom sektoru ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju.

4.11.3.2 Razmjernost mjere potpore

359. Komisija će potporu smatrati razmjernom ako korisnici plaćaju najmanje 25 % troškova nastalih zbog naknada za električnu energiju koje država članica uključi u svoj program.
360. Međutim, vlastiti doprinos od 25 % prihvatljivih naknada za električnu energiju mogao bi prelaziti ono što posebno izloženi poduzetnici mogu snositi. Stoga država članica umjesto toga može ograničiti dodatne troškove koji proizlaze iz naknada za električnu energiju na 1,5 % bruto dodane vrijednosti (BDV) predmetnog poduzetnika.
361. Za potrebe točke 360., BDV poduzetnika jest bruto dodana vrijednost prema troškovima proizvodnih faktora, to jest BDV po tržišnim cijenama umanjen za sve neizravne poreze i uvećan za sve subvencije. Bruto dodana vrijednost prema troškovima proizvodnih faktora može se izračunati iz prometa, uvećanog za kapitaliziranu proizvodnju, uvećanog za drugi operativni prihod, uvećanog ili

umanjenog za promjene zaliha robâ, umanjenog za nabavu robe i usluga¹¹⁶, umanjenog za druge poreze na proizvode koji su povezani s prometom, ali ih nije moguće odbiti te umanjenog za pristojbe i poreze povezane s proizvodnjom. BDV prema troškovima proizvodnih faktora može se izračunati i iz bruto operativnog viška dodavanjem troškova osoblja. Prihodi i rashodi koji se u računima poduzetnika klasificiraju kao financijski ili izvanredni isključuju se iz dodane vrijednosti. Dodana vrijednost prema troškovima proizvodnih faktora izračunava se na bruto razini jer se vrijednosna usklađivanja (kao što je amortizacija) ne oduzimaju¹¹⁷.

362. Za potrebe točke 361. upotrebljava se aritmetička sredina izračunana tijekom posljednje tri godine za koju su dostupni podaci o BDV-u.

4.11.3.3 Oblik državne potpore

363. Države članice potpore mogu dodijeliti u obliku smanjenja naknada, kao fiksni iznos godišnje naknade (povrat), ili kao kombinaciju tih dviju mogućnosti¹¹⁸. Ako se potpore dodjeljuju u obliku smanjenja naknada, potrebno je uspostaviti *ex post* mehanizam praćenja kako bi se osigurao povrat svakog prekomjernog plaćanja potpora prije 1. srpnja sljedeće godine. Ako se potpore dodjeljuju u obliku povrata, on se mora izračunati na temelju zabilježenih razina potrošnje električne energije i, ako je primjenjivo, bruto dodane vrijednosti tijekom razdoblja tijekom kojeg su se primjenjivale prihvatljive naknade.

4.11.3.4 Energetski pregledi i sustavi gospodarenja energijom

364. Za potpore obuhvaćene odjeljkom 4.11. država članica obvezuje se provjeriti ispunjava li korisnik obvezu provedbe energetskog pregleda u smislu članka 8. Direktive 2012/27/EU. Može se provesti kao samostalni energetski pregled ili u okviru ovjerenog sustava gospodarenja energijom ili sustava upravljanja okolišem, na primjer sustava upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Unije (EMAS)¹¹⁹.
365. Država članica mora se obvezati i da će pratiti hoće li korisnici koji su obvezni provesti energetski pregled u skladu s člankom 8. stavkom 4. Direktive 2012/27/EU poduzeti nešto od sljedećeg:
- (a) provesti preporuke iz izvješća o pregledu, u mjeri u kojoj razdoblje povrata relevantnih ulaganja ne premašuje tri godine i u kojoj su troškovi njihovih ulaganja razmjerni;

¹¹⁶ U „robu i usluge” nisu uključeni troškovi osoblja.

¹¹⁷ Oznaka 12 15 0 u okviru pravnog okvira uspostavljenog Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 58/97 od 20. prosinca 1996. o strukturno-poslovnim statistikama (SL L 014, 17.1.1997., str. 1.).

¹¹⁸ Prednost je upotrebe fiksnih godišnjih naknada (povrata) ta da se poduzetnici koji ostvaruju korist od potpore suočavaju s istim povećanjem graničnog troška električne energije (tj. s istim povećanjem troška električne energije za svaki dodatni potrošeni MWh), čime se ograničavaju moguća narušavanja tržišnog natjecanja u tom sektoru.

¹¹⁹ Uredba (EZ) br. 1221/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS) te stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 761/2001 i odluka Komisije 2001/681/EZ i 2006/193/EZ (SL L 342, 22.12.2009., str. 1.).

- (b) smanjiti ugljični otisak svoje potrošnje električne energije tako da se barem 30 % te potrošnje pokriva iz izvora bez emisija ugljika;
- (c) uložiti znatan udio od najmanje 50 % iznosa potpore u projekte koji dovode do znatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova postrojenja. ako je primjenjivo, ulaganje bi trebalo dovesti do smanjenja znatno ispod relevantne referentne vrijednosti koja se upotrebljava za besplatnu dodjelu emisijskih jedinica u ETS-u Unije.

4.11.3.5 Prijelazna pravila

366. Komisija smatra da se neprijavljena potpora dodijeljena u obliku smanjenih naknada za električnu energiju za velike potrošače energije u razdoblju prije objave ovih Smjernica može proglasiti spojivom s unutarnjim tržištem pod sljedećim uvjetima:
- (a) da je potpora bila nužna za razvoj gospodarskih djelatnosti koje obavljaju korisnici i
 - (b) da su izbjegnuta pretjerana narušavanja tržišnog natjecanja.

4.12 Potpora za zatvaranje postrojenja koja upotrebljavaju ugljen, treset i naftni škrljevac;

367. U odjeljcima 4.12.1 i 4.12.2 navode se pravila spojivosti koja se primjenjuju na dvije vrste mjera koje države članice mogu poduzeti kako bi podržale zatvaranje elektrana u kojima se spaljuju ugljen (uključujući i kameni ugljen i lignit), treset ili naftni škrljevac te potencijalno obustavile i rudarske djelatnosti povezane s tim gorivima (koje se zajedno nazivaju „djelatnosti povezane s ugljenom, tresetom i naftnim škrljevcem”).
368. U dva odjeljka u nastavku utvrđeni su kriteriji koje će Komisija primjenjivati pri procjeni učinka poticaja, nužnosti, prikladnosti, proporcionalnosti i učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu. Kriteriji spojivosti iz poglavlja 3. primjenjuju se samo za one kriterije za koje u dvama odjeljcima u nastavku ne postoje posebna pravila.

4.12.1 *Potpore za rano zatvaranje*

4.12.1.1 *Obrazloženje potpore*

369. Odmak od proizvodnje električne energije iz ugljena, treseta i naftnog škrljevca jedan je od najvažnijih pokretača smanjenja emisija ugljikova dioksida u energetske sektoru Unije. Taj je pomak uglavnom potaknut tržišnim silama kao što su učinci cijena ugljika i tržišno natjecanje u pogledu obnovljivih izvora energije s niskim graničnim troškovima.
370. Međutim, države članice mogu odlučiti da ubrzaju taj prelazak potaknut tržištem na način da zabrane proizvodnju električne energije iz tih goriva od određenog datuma. Ta zabrana može dovesti do situacija u kojima se profitabilne djelatnosti povezane s ugljenom, tresetom i naftnim škrljevcem moraju obustaviti prije kraja njihova ekonomskog životnog vijeka i stoga mogu prouzročiti izgubljenu dobit.

4.12.1.2 Područje primjene i podržane djelatnosti

371. U ovom se odjeljku utvrđuju pravila spojivosti za mjere poduzete kako bi se kompenziralo rano obustavljanje profitabilnih djelatnosti povezane s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem.
372. Mjere obuhvaćene ovim odjeljkom mogu olakšati razvoj određenih gospodarskih djelatnosti ili područja. Na primjer, takve mjere mogu stvoriti prostor za razvoj drugih, vjerojatno ekološki prihvatljivih djelatnosti, kako bi se nadoknadilo smanjenje kapaciteta proizvodnje električne energije uzrokovano ranim zatvaranjem. Ako mjera ne postoji, taj se razvoj možda neće dogoditi u jednakoj mjeri. Osim toga, predvidljivost i pravna sigurnost uvedene takvim mjerama mogu pomoći u olakšavanju naređenog zatvaranja djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem.

4.12.1.3 Učinak poticaja

373. Mjera treba potaknuti promjenu gospodarskog ponašanja subjekata koji obustave svoje djelatnosti povezane s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem prije kraja njihova ekonomskog životnog vijeka. Kako bi utvrdila je li to slučaj, Komisija će usporediti učinke mjere s protučinjeničnim scenarijem bez obvezne obustave i povezane naknade. Protučinjenični scenarij trebao bi se temeljiti na opravdanim pretpostavkama u skladu s predviđenim razvojem događaja i odražavati predviđene prihode i troškove predmetnih postrojenja. Djelatnosti povezane s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem trebalo bi obustaviti najkasnije godinu dana od dodjele naknade ako ne postoji korektivni mehanizam za ažuriranje izračuna na temelju najnovijih pretpostavki. U iznimnim okolnostima država članica može obrazložiti zašto je potrebno dulje razdoblje čak i bez korektivnog mehanizma. Mjera ne bi trebala dovesti do zaobilaženja pravila koja se primjenjuju na mjere za sigurnost opskrbe.

4.12.1.4 Nužnost i prikladnost

374. Naknada za takvu izgubljenu dobit prouzročenu ranim obustavljanjem profitabilnih djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem često pomaže u izbjegavanju pravnih sporova s operatorima te osigurava pravnu sigurnost i predvidljivost. Naknada za izgubljenu dobit o kojoj odlučuje nacionalni sud u skladu s pravilima nacionalnog prava koja se primjenjuju na sve stranke u sporu u sličnoj situaciji vjerojatno će, zbog svoje prirode, biti izvan područja primjene kontrole državnih potpora. Isto se pravilo ne primjenjuje na naknadu o kojoj odlučuju nadležna tijela država članica ili koja je dogovorena s poduzetnicima. U takvim slučajevima Komisija ne može isključiti da ti oblici naknade uključuju državnu potporu jer Komisija ne može provjeriti je li dodijeljena naknada jednaka naknadi koja bi se dodijelila u skladu s nacionalnim pravom.

4.12.1.5 Razmjernost

375. Potpore se u načelu moraju dodjeljivati u okviru konkurentnog natječajnog postupka na temelju jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, u skladu s

odjeljkom 3.2.1.3.¹²⁰ Taj se zahtjev ne primjenjuje ako država članica dokaže da natječajni postupak vjerojatno neće biti konkurentan iz objektivnih razloga. To, na primjer, može biti slučaj kada je broj potencijalnih sudionika ograničen, pod uvjetom da to nije posljedica diskriminirajućih kriterija prihvatljivosti.

376. Ako se potpore dodjeljuju u okviru konkurentnog natječajnog postupka, Komisija pretpostavlja da su potpore razmjerne i ograničene na najnižu potrebnu razinu.
377. U nedostatku konkurentnog natječajnog postupka Komisija će ocijeniti razmjernost na pojedinačnoj osnovi. U tom kontekstu Komisija će detaljno analizirati pretpostavke koje je država članica primijenila za utvrđivanje izgubljene dobiti i dodatnih troškova zbog prijevremenog zatvaranja usporedbom očekivane profitabilnosti u činjeničnom i protučinjeničnom scenariju. Dodatni troškovi ne mogu uključivati troškove koji bi nastali i u protučinjeničnom scenariju kao što su troškovi demontaže. Ako se djelatnosti povezane s ugljenom, tresetom i naftnim škrljencem obustave nakon više od godine dana nakon dodjele naknade, država članica mora uvesti mehanizam za ažuriranje izračuna na temelju najnovijih pretpostavki, ako ne može dokazati zašto upotreba takvog mehanizma nije opravdana zbog iznimnih okolnosti u navedenom predmetu.

4.12.1.6 Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

378. Država članica mora utvrditi i izmjeriti očekivane koristi mjere za okoliš, ako je moguće, u smislu subvencije po toni izbjegnutih emisija ekvivalenta CO₂. Pri procjeni koristi mjere u pogledu smanjenja emisija ugljikova dioksida Komisija će uzeti u obzir i to uključuje li mjera dobrovoljno poništenje emisijskih jedinica CO₂ na nacionalnoj razini.
379. Važno je osmisliti mjere tako da se bilo kakvo narušavanje tržišnog natjecanja ograniči na najmanju moguću mjeru. Ako se potpora dodjeljuje na temelju konkurentnog natječajnog postupka otvorenog svim operatorima postrojenja koja upotrebljavaju ugljen, treset ili naftni škrljenc na nediskriminirajućoj osnovi, Komisija će pretpostaviti da potpora ima ograničene učinke narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine. U nedostatku konkurentnog natječajnog postupka Komisija će procijeniti učinke potpore na tržišno natjecanje i trgovinu na temelju oblika mjere i njezina učinka na relevantno tržište.

4.12.2 Potpora za izvanredne troškove

4.12.2.1 Obrazloženje potpore

380. Obustavljanjem nekonkurentnih djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škrljencem mogu nastati znatni socijalni troškovi i troškovi zaštite okoliša na razini elektrana i rudarskih djelatnosti. Države članice mogu odlučiti pokriti takve izvanredne troškove kako bi ublažile socijalne i regionalne posljedice postupka zatvaranja.

¹²⁰ Zahtjev od 25 % utvrđen u točki 49. Smjernica ne primjenjuje se na natječajne postupke iz ovog odjeljka 4.12.

4.12.2.2 Područje primjene i podržane djelatnosti

381. U ovom se odjeljku utvrđuju pravila spojivosti za mjere poduzete kako bi se pokrili izvanredni troškovi nastali obustavljanjem djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem.
382. Mjere obuhvaćene ovim odjeljkom mogu olakšati socijalnu, okolišnu i sigurnosnu tranziciju predmetnog područja.
383. Ovaj se odjeljak primjenjuje u mjeri u kojoj mjera nije obuhvaćena Odlukom Vijeća od 10. prosinca 2010. o državnim potporama za zatvaranje nekonkurentnih rudnika ugljena¹²¹.

4.12.2.3 Nužnost i prikladnost

384. Komisija će smatrati da je potpora za pokrivanje izvanrednih troškova nužna i prikladna u mjeri u kojoj može pomoći ublažiti socijalne posljedice obustave nekonkurentnih djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem u predmetnoj regiji i državi članici, kao i posljedice na okoliš.

4.12.2.4 Učinak poticaja i razmjernost

385. Državna potpora za izvanredne troškove može se iskoristiti samo kako bi se pokrili troškovi nastali obustavom djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škriljcem.
386. Kategorije obuhvaćenih prihvatljivih troškova utvrđene su u Prilogu II. Troškovi koji proizlaze iz neusklađenosti s propisima o zaštiti okoliša i troškovi povezani s trenutnom proizvodnjom nisu prihvatljivi.
387. Takva se potpora, osobito kad je riječ o potporama za pokrivanje izvanrednih troškova zaštite okoliša, može dodijeliti samo ako onečišćivač nije utvrđen ili se ne može smatrati zakonski odgovornim za pokrivanje takvih troškova u skladu s načelom „onečišćivač plaća”. Onečišćivač je subjekt odgovoran na temelju primjenjivog prava u svakoj državi članici, ne dovodeći u pitanje Direktivu 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća¹²² ili ostala relevantna pravila Unije¹²³.
388. Ne dovodeći u pitanje načelo „onečišćivač plaća”, državna potpora može se dodijeliti odgovornom subjektu u skladu s primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima samo za pokrivanje izvanrednih troškova zaštite okoliša koji nadilaze zakonske obveze u skladu s primjenjivim pravilima Unije i nacionalnim pravilima ili na temelju prethodnih/ugovornih obveza.

¹²¹ Odluka Vijeća od 10. prosinca 2010. o državnim potporama za zatvaranje nekonkurentnih rudnika ugljena (SL L 336, 21.12.2010., str. 24.–29.).

¹²³ Vidjeti Obavijest Komisije – Smjernice kojima se osigurava zajednički dogovor o pojmu „šteta u okolišu” kako je definiran u članku 2. Direktive 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja štete u okolišu 2021/C 118/01 (SL C 118, 7.4.2021., str. 1).

389. Ako nije utvrđena odgovorna osoba u skladu s primjenjivim pravom ili se ne može obvezati da snosi troškove, državna potpora može se dodijeliti za pokrivanje cjelokupnih izvanrednih troškova zaštite okoliša. Država članica mora dokazati da su poduzeti svi razumni naponi za utvrđivanje odgovornog subjekta. Ako se utvrdi osoba koja je uzrokovala onečišćenje ili drugu štetu u okolišu, država članica mora dokazati da su poduzeti svi pravni koraci kako bi onečišćivač snosio troškove, uključujući pravne radnje. Komisija može smatrati da se poduzetnik ne može obvezati na snošenje troškova zbrinjavanja onečišćenja koje je uzrokovao kada više pravno ne postoji i nijedan se drugi poduzetnik ne može smatrati njegovim pravnim sljednikom i/ili ne postoji ili nema na raspolaganju dovoljno financijskih jamstava za pokrivanje troškova zbrinjavanja.
390. Iznos potpore mora biti ograničen na pokrivanje izvanrednih troškova korisnika i ne smije premašiti stvarno nastale troškove. Komisija će od država članica zahtijevati da jasno i odvojeno utvrde iznos potpore za svaku kategoriju prihvatljivih troškova kako je navedeno u Prilogu II. Ako država članica takve troškove pokriva na temelju procjena, prije nego što oni stvarno nastanu za korisnika, mora provesti *ex post* provjeru nastalih troškova na temelju detaljnih izvješća koje je korisnik dostavio davatelju potpore, uključujući račune ili potvrde o nastalim izvanrednim troškovima, te u skladu s time ispraviti iznose.

4.12.2.5 Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

391. Ako je potpora ograničena na pokrivanje izvanrednih troškova korisnika, Komisija smatra da ona ima ograničene učinke narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine.
392. Primljenu potporu trebalo bi iskazati u računu dobiti i gubitka korisnika kao zasebnu stavku prihoda koja se razlikuje od prometa. Ako korisnik nastavlja trgovati ili poslovati nakon obustave djelatnosti povezanih s ugljenom, tresetom i naftnim škrljevcem, mora voditi precizne i odvojene račune za te djelatnosti. Dodijeljenim potporama mora se upravljati tako da se one ne mogu prenijeti na druge gospodarske djelatnosti istog poduzetnika.

4.13 Potpore za studije ili savjetodavne usluge o pitanjima zaštite okoliša i energetike

4.13.1 Područje primjene i podržana djelatnost

393. Ovaj se odjeljak primjenjuje na potpore za studije ili savjetodavne usluge izravno povezane s projektima ili djelatnostima koje ispunjavaju uvjete za potporu na temelju ovih Smjernica. Potpore se mogu dodijeliti neovisno o tome slijedi li nakon studije ili usluge savjetovanja ulaganje obuhvaćeno ovim Smjernicama.

4.13.2 Učinak poticaja

394. Uz uvjet iz odjeljka 3.1.2. primjenjuju se i uvjeti iz točke 395.
395. Može se smatrati da potpore za energetske preglede koji se zahtijevaju Direktivom 2012/27/EU imaju učinak poticaja samo u mjeri u kojoj se energetske preglede provodi uz obvezni energetske preglede u skladu s tom Direktivom. Međutim, ako se energetske preglede provodi uz obvezni energetske preglede u skladu s tom Direktivom, može se smatrati da potpora za dodatni energetske preglede ima učinak poticaja.

4.13.3 Razmjernost

396. Prihvatljivi troškovi su troškovi studijâ ili savjetodavnih usluga koji se odnose na projekte ili djelatnosti obuhvaćene ovim Smjernicama. Ako se samo dio studije ili savjetodavne usluge odnosi na ulaganja obuhvaćena ovim Smjernicama, prihvatljivi troškovi su troškovi dijelova studije ili savjetodavne usluge koji se odnose na ta ulaganja.
397. Intenzitet potpore ne smije premašiti 60 % prihvatljivih troškova.
398. Intenzitet potpore može se uvećati za 20 postotnih bodova za studije ili savjetodavne usluge u korist malih poduzeća te za 10 postotnih bodova za studije ili savjetodavne usluge u korist srednjih poduzeća.

5. EVALUACIJA

399. Radi dodatnog ograničavanja narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine Komisija može zatražiti *ex post* evaluaciju prijavljenih programa potpora. Evaluacije bi se trebale provoditi za programe u kojima je mogućnost narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine posebno velika, odnosno za programe u kojima postoji rizik od znatnog ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja ako se njihova provedba ne preispita pravodobno.
400. *Ex post* evaluacija zahtijevat će se za programe s velikim proračunom potpora ili novim obilježjima ili kada su predviđene znatne tržišne, tehnološke ili regulatorne promjene. U svakom slučaju, *ex post* evaluacija zahtijevat će se za programe čiji proračun državnih potpora ili obračunani rashodi premašuju 150 milijuna EUR u bilo kojoj godini ili 750 milijuna EUR tijekom ukupnog trajanja programa. Ukupno trajanje programa uključuje kombinirano trajanje programa i svih prethodnih programa kojima je obuhvaćen sličan cilj i zemljopisno područje, počevši od 1. siječnja 2022. S obzirom na ciljeve evaluacije i kako se državama članicama i manjim projektima potpore ne bi nametnulo nerazmjerno opterećenje, zahtjev za *ex post* evaluaciju primjenjuje se samo za programe potpora čije ukupno trajanje premašuje tri godine, počevši od 1. siječnja 2022.
401. S obzirom na ciljeve i kako se državama članicama i manjim mjerama potpora ne bi nametnulo nerazmjerno opterećenje, zahtjev za *ex post* evaluacijom prijavljenih programa potpora odnosi se samo na programe potpora s velikim proračunom za potpore ili one koji sadržavaju nova obilježja ili u kojima su predviđene znatne tržišne, tehnološke ili regulatorne promjene.
402. Od zahtjeva za *ex post* evaluaciju može se odstupiti u slučaju programâ potpore koji su neposredni nasljednici programa koji obuhvaćaju sličan cilj i zemljopisno područje i koji su bili predmet evaluacije te je za njih podneseno završno izvješće o evaluaciji u skladu s planom evaluacije koji je odobrila Komisija te koji nisu rezultirali nikakvim negativnim nalazima. Program čije završno izvješće o evaluaciji nije u skladu s odobrenim planom evaluacije mora se odmah suspendirati.
403. Evaluacijom bi trebalo provjeriti jesu li ostvarene pretpostavke i uvjeti za spojivost programa, a posebno nužnost i učinkovitost mjere potpore s obzirom na opće i posebne ciljeve, te bi se trebao dobiti uvid o učinku programa na tržišno natjecanje i trgovinu.

404. Država članica u sljedećim slučajevima mora dostaviti nacrt plana evaluacije, koji će biti sastavni dio Komisijine procjene programa kako slijedi:
- (a) zajedno s programom potpore ako njegov proračun državnih potpora premašuje 150 milijuna EUR u bilo kojoj godini ili 750 milijuna EUR tijekom ukupnog trajanja programa; i
 - (b) u roku od 30 radnih dana nakon znatne izmjene kojom se proračun programa povećava na više od 150 milijuna EUR u bilo kojoj godini ili 750 milijuna EUR tijekom ukupnog trajanja programa; i
 - (c) u roku od 30 radnih dana nakon što su u službenoj računovodstvenoj dokumentaciji uknjiženi rashodi veći od 150 milijuna EUR u prethodnoj godini.
405. Nacrt plana evaluacije mora biti u skladu sa zajedničkim metodološkim načelima Komisije¹²⁴. Plan evaluacije koji je odobrila Komisija mora se objaviti.
406. *Ex post* evaluaciju mora provesti stručnjak neovisan o davatelju potpore na temelju plana evaluacije. Za svaku evaluaciju mora se sastaviti barem jedno privremeno i jedno završno izvješće o evaluaciji. Oba se izvješća moraju objaviti.
407. U slučaju programa potpora koji su isključeni iz područja primjene Uredbe o općem skupnom izuzeću isključivo zbog svojih velikih proračuna, Komisija njihovu spojivost ocjenjuje isključivo na temelju plana evaluacije.
408. Završno izvješće o evaluaciji mora se pravodobno dostaviti Komisiji kako bi se omogućila ocjena mogućeg produljenja programa potpore, a najkasnije devet mjeseci prije njegova isteka. Taj rok mogao bi se skratiti za programe kod kojih se zahtjev za evaluaciju aktivira u posljednje dvije godine provedbe. Točan opseg i postupak svake evaluacije utvrđuju se u odluci o odobrenju programa potpore. U slučaju naknadnih mjera potpore sa sličnim ciljem treba navesti kako su uzeti u obzir rezultati evaluacije.

6. IZVJEŠĆIVANJE I PRAĆENJE

409. U skladu s Uredbom (EU) br. 2015/1589 i Uredbom (EZ) br. 794/2004 države članice moraju Komisiji podnositi godišnja izvješća.
410. Države članice moraju voditi detaljnu evidenciju o svim mjerama potpore. Takva evidencija mora sadržavati sve informacije koje su potrebne kako bi se utvrdilo da su ispunjeni uvjeti u vezi s prihvatljivim troškovima i maksimalnim intenzitetima potpore. Te se evidencije moraju voditi 10 godina od datuma dodjele potpore i moraju se dostaviti Komisiji na zahtjev.

7. PRIMJENJIVOST

411. Komisija će primjenjivati ove Smjernice od 1. siječnja 2022.

¹²⁴ Radni dokument službi Komisije – Zajednička metodologija za evaluaciju državnih potpora, 28.5.2014., SWD(2014) 179 final.

412. Ove Smjernice zamjenjuju Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.¹²⁵.
413. Komisija će primjenjivati ove Smjernice za procjenu spojivosti svih prijavljenih potpora o kojima je pozvana donijeti odluku nakon 1. siječnja 2022. Nezakonite potpore procjenjuju se u skladu s pravilima koja su na snazi na dan dodjele potpore.
414. Komisija predlaže sljedeće odgovarajuće mjere državama članicama u skladu s člankom 108. točkom 1. Ugovora:
- (a) države članice moraju prema potrebi izmijeniti svoje postojeće programe potpora za zaštitu okoliša i energiju kako bi ih uskladile s ovim Smjernicama najkasnije do 31. prosinca 2023.;
 - (b) države članice trebale bi iznijeti svoju izričitu i bezuvjetnu suglasnost s prikladnim mjerama predloženima u točki 414. podtočki (a) u roku od dva mjeseca od dana objave ovih Smjernica u *Službenom listu Europske unije*. U slučaju da ne dobije nikakav odgovor, Komisija će pretpostaviti da predmetna država članica nije suglasna s predloženim mjerama.

8. REVIZIJA

415. Komisija može u svakom trenutku odlučiti revidirati ili izmijeniti ove Smjernice ako je to potrebno zbog razloga povezanih s politikom tržišnog natjecanja, odnosno kako bi u obzir uzela ostale politike Unije i međunarodne obveze, ili iz bilo kojeg drugog opravdanog razloga.

¹²⁵ Komunikacija Komisije „Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014. – 2020.” (SL C 200, 28.6.2014., str. 1.).